

Fredagen den 28 november

Kl. 09.00–14.02

§ 1 Justering av protokoll

Protokollet för den 11 november justerades.

§ 2 Anmälan om ersättare

Förste vice talmannen meddelade att *Fredrik Eriksson* (SD) skulle fortsätta att tjänstgöra som ersättare för *Jimmie Åkesson* (SD) under tiden för hans fortsatta ledighet den 1 december 2014–31 januari 2015.

§ 3 Anmälan om fördröjda svar på interpellationer

Följande skrivelser hade kommit in:

Interpellation 2014/15:143

Till riksdagen

Interpellation 2014/15:143 IS grymheter mot kvinnor och barn
av *Amineh Kakabaveh* (V)

Interpellationen kommer att besvaras torsdagen den 18 december 2014.

Skälet till dröjsmålet är resa och tidigare inbokade engagemang.

Stockholm den 27 november 2014

Utrikesdepartementet

Margot Wallström (S)

Enligt uppdrag

Fredrik Jörgensen

Expeditionschef

Interpellation 2014/15:155

Till riksdagen

Interpellation 2014/15:155 Rättssäkra prövningar för
uppehållstillstånd
av *Paula Bieler* (SD)

Interpellationen kommer att besvaras fredagen den 19 december 2014.

Skälet till dröjsmålet är sedan tidigare inbokade arrangemang.

Stockholm den 26 november 2014

Justitiedepartementet

Morgan Johansson

§ 4 Anmälan om granskningsrapport

Förste vice talmannen anmälde att följande granskningsrapport hade kommit in från Riksrevisionen:

RiR 2014:24 Bistånd genom internationella organisationer. UD:s hantering av det multilaterala utvecklingssamarbetet

*Svar på
interpellationer*

§ 5 Svar på interpellation 2014/15:133 om biståndspengar för asylmottagande

Anf. 1 Statsrådet ISABELLA LÖVIN (MP):

Herr talman! Markus Wiechel har frågat mig om Sverige har råd att lägga pengar på flyktingmottagandet utan att göra avräkningar i biståndsbudgeten och om jag prioriterar asylsökande i Sverige framför flyktingar i exempelvis FN:s flyktingläger. Markus Wiechel har också frågat om jag avser att öka stödet till närområdet och, om det skulle vara aktuellt, att prioritera dessa framför migranter i Sverige.

Herr talman! Vi lever tyvärr i en extremt orolig tid med mer än 50 miljoner människor på flykt. Det pågår fler allvarliga konflikter och kriser samtidigt i världen än vad som brukar vara fallet, och det tvingar många människor att fly. Antalet flyktingar och fördrivna i världen har inte varit så här högt sedan andra världskriget.

Sedan konflikten i Syrien bröt ut har närmare 3,5 miljoner syrier flytt till Libanon, Jordanien, Irak och Turkiet. Libanon ensamt har tagit emot minst 1,2 miljoner – var fjärde människa i Libanon i dag är nu en flykting från Syrienkonflikten. Fler än 150 000 människor från Syrien har sökt skydd i EU, och över 60 procent av dem har sökt asyl i Tyskland eller i Sverige. Utöver det ser vi också ett ökat antal asylsökande från Eritrea, Somalia, Afghanistan och västra Balkan. Därför har prognosen för flyktingmottagandet skrivits upp för 2015.

När människor söker sig till Sverige ger vi dem den möjlighet till skydd och prövning som de har rätt till. Det är vår skyldighet och vårt solidariska ansvar. Vi har inte ekonomiska skäl för att inte fullfölja vårt ansvar när människor söker sig till Sverige för att få skydd undan krig, konflikter och förtryck.

Trots att avräkningen från biståndsramen ökar kan Sverige behålla ett högt bistånd när Sveriges bni också växer. I ljuset av ett extremt allvarligt humanitärt läge och en dramatisk ökning av antalet asylsökande kommer regeringen fortsatt att följa OECD/Dacs internationella riktlinjer och den praxis enligt vilken kostnader för flyktingmottagandet delvis finansieras från den svenska biståndsramen.

Flyktingmottagande faller under definitionen för ODA, official development aid, oavsett i vilket land det sker. Avräkningar från biståndsramen för asylsökande har gjorts sedan 1991/92. Regeringens uppfattning är att stor transparens ska råda kring vad som räknas som bistånd. Även med den ökade flyktingavräkningen har Sverige en mycket generös biståndsnivå och tillhör de länder i världen som avsätter mest av bni till bistånd.

Vi har alltså råd med både en human flyktingpolitik och ett generöst bistånd.

Men det är också viktigt med en politik som långsiktigt kan förebygga och motverka den typen av allvarliga humanitära situationer som vi ser i dag. Det är något Sverige redan verkar för och vill fortsatt verka för. Regeringens förhoppning är att en global utveckling kommer till stånd – politiskt, ekonomiskt, socialt och ekologiskt – som innebär att färre människor ska lida nöd och tvingas på flykt.

Sverige hjälper flyktingar oavsett var i världen de befinner sig. Vi är en av de största humanitära biståndsgivarna i världen och har under flera år bidragit med humanitärt stöd både till exempelvis Syrien och till Irak.

Sedan krisen utbröt i Syrien har Sverige bidragit med över 1,4 miljarder kronor i humanitärt och annat bistånd av utvecklingskaraktär. Hittills i år har Sverige bidragit med omkring 465 miljoner kronor i humanitärt stöd till FN, Röda Korset/Röda Halvmånen och enskilda organisationers humanitära insatser kopplade till Syrienkrisen.

Nyligen aviserade regeringen också en avsikt att ge ett riktat stöd om 100 miljoner kronor till Syriens grannländer via Världsbanken. Vi vill också att andra EU-länder och västländer ska ta ett ökat ansvar. Länderna i närområdet är nu mycket nära att nå sin gräns för vad de klarar av.

Sverige respekterar också asylrätten på plats i Sverige genom att pröva asylansökningar av dem som tagit sig till Sverige och ge skydd åt dem som behöver det. Till detta är vi också bundna av internationella åtaganden som FN:s flyktingkonvention, konventionen mot tortyr och annan grym, omänsklig eller förnedrande behandling eller bestraffning, Europakonventionen och EU:s skyddsgrunds- respektive asylprocedurdirektiv.

Herr talman! I dag är det humanitära läget extremt allvarligt, och Sveriges humanitära insatser är viktigare än någonsin. Vi står därför redo att fortsätta bidra till den humanitära responsen i närområdena, exempelvis omkring Syrien och Irak. Att hjälpa människor på plats i närområdet fråntar oss dock inte vårt ansvar för att hjälpa dem som tagit sig till Sverige. Mitt besked är därför att Sverige kommer att fortsätta följa asylrätten och ta emot de människor som flyr från förtryck, krig eller förföljelse.

Anf. 2 MARKUS WIECHEL (SD):

Herr talman! Jag vill börja med att tacka biståndsministern för svaret. Även om det var lite luddigt fanns det svar där mellan raderna.

När regeringen talar om en human flyktingpolitik glömmer man genast bort innebörden av det och ser alla som lyckas ta sig till Sverige som flyktingar. I själva verket har många av dessa personer lyckats fly någonstans och sedan aktivt sökt sig till Sverige. De kommer alltså redan från trygghet.

Om vi återgår till statsrådets svar vill jag bara försäkra mig om att jag har uppfattat svaren korrekt.

Fråga 1 löd: Har Sverige råd att lägga pengar på flyktingmottagande i Sverige utan att göra avräkningar i biståndsbudgeten?

Av det jag hörde från biståndsministern är svaret på frågan nej. Sverige har inte råd att lägga pengar på mottagandet av människor i Sverige utan att ta från biståndsbudgeten. Regeringen anser sig enbart ha ett ansvar för mottagandet av människor som kommer till Sverige.

Fråga 2 löd: Prioriterar biståndsministern asylsökande i Sverige framför flyktingar i exempelvis FN:s flyktingläger?

Av det jag hörde från biståndsministern prioriterar regeringen de få som har sökt sig till Sverige framför de miljontals människor som finns i flyktinglägren, och det gör man av solidariska skäl.

Fråga 3 löd: Avser biståndsministern att öka stödet till närområdet, och skulle det vara aktuellt att eventuellt prioritera detta framför migranter i Sverige?

Den här gången hade jag lite svårare att finna svaret i texten. Men regeringen tycks inte prioritera dem som befinner sig i konfliktens närområden, eftersom många som redan har lyckats fly har valt att bosätta sig i Sverige. Svaret här borde alltså också vara nej.

Herr talman! Jag skulle bara vilja höra från biståndsministern om jag har uppfattat svaren korrekt.

Anf. 3 Statsrådet ISABELLA LÖVIN (MP):

Herr talman! Tack, Markus Wiechel, för inlägget.

Jag var på en konferens i Berlin för två veckor sedan som handlade om att stödja de länder i närområdet som har tagit emot flest flyktingar från Syrien- och Irakkriserna. Jag hade samtal med både Libanons premiärminister och utrikesministern från Jordanien.

Hur gärna vi än vill kan inte dessa länder ta emot fler från krisen i Syrien. I Libanon är i dag var fjärde person en flykting från Syrienkrisen. I Jordanien går skolorna i dubbelskift. Man har ökat klasstorleken till den dubbla eftersom människorna integreras i samhället. Alla befinner sig inte i läger. Majoriteten befinner sig i samhället.

Det råder till och med brist på grundvatten i Jordanien på grund av att landet har tagit emot över 600 000 människor av humanitära skäl. Naturligtvis har man i det området levt upp till sina åtaganden på alla tänkbara sätt. Det innebär stora ansträngningar för dessa länder.

Det är ingen lösning att endast säga att flyktingarna ska stanna i närområdet. UNHCR:s Europachef har sagt att det inte spelar någon roll om de får mer pengar. De människorna som tar sig ifrån konflikten gör det ändå, och de kommer att komma till Europa.

I dagens Svenska Dagbladet säger UNHCR att under de senaste två månaderna har Turkiet tagit emot fler flyktingar från konflikten än vad Europa har gjort under tre år. Europa tar emot en liten del, men det är viktigt att vi visar att vi kan göra det. Det uppskattas enormt, och det är svårt för oss att säga att vi är solidariska med länderna om vi inte ens tar emot de få personer som Europa tar emot. Vi har en skyldighet. Det är inte så att när en nödlidande knackar på vår dörr vi kan säga att vi inte kan ta emot denne därför att det finns så många andra som lider någon annanstans. Så fungerar inte asylrätten. Vi måste visa solidaritet, och vi har en skyldighet att ta emot dem som flyr från krig och konflikter.

Frågan gällde huruvida vi prioriterar de människor som kommer hit framför andra. Det är en felaktigt ställd fråga. Vi prioriterar inte vare sig den ena eller den andra. Men det råder en extrem situation i världen i dag. Vi måste faktiskt ta vårt ansvar för det som inte gick att lägga in i en prognos i den svenska budgeten. Nu har Migrationsverket gjort en ny beräkning av flyktingtillströmningen under nästa år. Det är en exceptionell situation, och det är mycket svårt att hitta pengarna någon annanstans. Jag som biståndsminister värnar förstås om min budget, men i en exceptionell situation måste vi se till att kunna ta emot de människor som flyr och kommer till vårt land.

Anf. 4 MARKUS WIECHEL (SD):

Herr talman! Jag har också varit i Jordanien och bland annat träffat ordföranden i det jordanska utrikesutskottet. Jag fick inte riktigt samma bild. Först och främst gör Jordanien en fantastisk insats. Det är något som vi alla tycker är behjärtansvärt. Men den bild jag fick var att det är ett åtagande som de gärna fullgör om de bara får möjligheten. När mottagandet orsakar problem som gör att de till och med tvingas stänga sina gränser, vilket flera grannländer gör i dag, förstår vem som helst att situationen är otroligt illa. Det är lite felaktigt att säga att man inte kan prioritera frågorna.

Vad som är särskilt beklämmande med regeringens prioriteringar i frågan är när man skryter om att lägga några hundra miljoner på de miljontals människor som befinner sig i FN:s flyktingläger. Samtidigt väljer man att lägga 8 miljarder mer på mottagandet i Sverige. Det är märkligt. Trots att bland annat Miljöpartiets företrädare tidigare har kritiserat alliansregeringen för avräkningar i biståndsbudgeten, som då var och i år är 13 procent, stjal ni en femtedel av biståndsbudgeten, 21 procent av biståndsbudgeten, för att bekosta mottagandet i Sverige.

Biståndsministern talar om de över 51 miljoner människor som flyr runt om i världen. Samtidigt glömmar man att nämna att det är just de som lider av regeringens politik när man tar från hjälpen i närområdet till att bekosta mottagandet i Sverige. Man prioriterar bort internationella insatser och organisationer som FN, som kan göra en otrolig skillnad för dessa människor där de befinner sig. Det är samtidigt som det även under förra mandatperioden fanns över 50 miljoner flyktingar när era företrädare kritiserade alliansregeringen.

Biståndsministern väljer att inte närmare specificera varför massor av människor blir kvar inom Syriens gränser. Det är på grund av att många grannländer har stängt gränserna. Varför har man det? Det är för att Jordanien inte har de ekonomiska och sociala möjligheterna att ta hand om alla. Det är naturligtvis förödande för de människorna.

Jag vill inte tro att biståndsministern eller för den delen övriga regeringen har fortsatt alliansregeringens politik med öppna gränser utan att inse allvaret och de konsekvenser som den får för det svenska samhället och framför allt för det hårt utsatta närområdet till dessa krisdrabbade länder. Biståndsministern hänvisade i sitt svar bland annat till internationell praxis om att göra avräkningar i biståndsbudgeten. Det är en praxis som uppenbarligen utnyttjas mer nu än av den tidigare alliansregeringen.

Herr talman! Jag vill inte tro att man inte inser allvaret i sina prioriteringar. För min del skulle det vara läge att skämmas i det här fallet. Prioriteringarna görs dessutom med hänvisning till solidaritet. Jag förstår faktiskt inte hur det går ihop.

Anf. 5 Statsrådet ISABELLA LÖVIN (MP):

Herr talman! Jag vet inte om Sverigedemokraterna skäms för att man själv skär ned på biståndet med 6,3 miljarder och att man omdirigerar en del av biståndet till UNHCR som annars skulle kunna användas till att förebygga fattigdom, krig och konflikter. Det är klart att det är oerhört viktigt att Sverige ska fortsätta att vara en aktiv givare och en biståndspartner i hela världen. Den nya regeringen kommer inte att nedprioritera FN, som herr Wiechel påstår.

När det gäller Syrienkrisen har Sverige gett 1,4 miljarder i området, och Sverige är en av världens största humanitära givare – vi har absolut ingenting att skämmas för i det fallet – och vi kommer att fortsätta att vara det. Vi behåller vårt höga humanitära bistånd; vi är en av de största givarna på området. Vårt stöd till UNHCR kommer att fortsätta, och det gäller också stödet till länderna i närområdet.

Jag instämmer inte i herr Wiechels påstående att Jordanien välkomnar fler flyktingar bara de får mer stöd. De behöver mer stöd. Det är det meddelandet jag har mottagit. Jordanien är också oerhört tacksamt för det riktade stöd som Sverige ger till både Jordanien och Libanon så att de kan få hjälp med det mycket stora antalet flyktingar som de har tagit emot.

Vad man också talar om är den ökande graden av sociala konflikter som faktiskt uppstår i dessa samhällen när det blir så oerhört stora mängder flyktingar. Jag tror inte att de konflikterna skulle bli mindre om befolkningen i Jordanien, Libanon, Turkiet, Egypten och Irak – de som tar emot det absolut största antalet flyktingar – såg att Europa, eller Sverige, inte tar emot några flyktingar alls utan anser att de länderna ska ta hand om problemet. Den lilla rännil av flyktingar som faktiskt hittar till Europa, som kommer in över de höga murar som Europa har satt upp, är åtminstone ett tecken på solidaritet. Vi kan bistå dessa människor så att de inte behöver sitta i läger i yttersta fattigdom och vänta på att krisen ska lösas. De kommer in i ett samhälle och ett sammanhang där de kan verka för att demokratiska krafter ska lösa konflikterna i dessa länder. Det är en viktig dimension som Sverigedemokraterna glömmer bort i sammanhanget.

Vi kommer att fortsätta både att jobba aktivt för att förebygga konflikter och att inte minst jobba så att EU:s andra medlemsländer tar ett större ansvar. Vi jobbar nu hårt för att kvotflyktingsystemet ska implementeras inom EU.

Där finns också den viktiga moraliska aspekten att alla länder ska ta ett solidariskt ansvar. Jag håller med om att det inte är rimligt att Sverige och Tyskland ska vara de absolut största mottagarna av flyktingar när det finns 28 medlemsländer som alla har lika stora förpliktelser, enligt EU:s gemensamma asyl- och migrationspolitik, att ta emot flyktingar. Här kommer den nya regeringen att vara väldigt tuff och driva den frågan, av uppenbara skäl.

Anf. 6 MARKUS WIECHEL (SD):

Herr talman! Biståndsministern började med att anklaga oss för att skära ned biståndet. Men hon glömmer att poängtera att vi samtidigt som vi skär ned i biståndsramen lägger flera miljarder till hjälp i flyktinglägren och hjälp i närområdet. Regeringen lägger inte ens en halv miljard på det.

Det är märkligt hur man kan komma med kritik när enprocentsmålet, som man gärna skryter om, mer eller mindre urholkas till förmån för människor som har valt att bosätta sig i Sverige. Det här är ett jätteproblem. Då blir kritiken som bortblåst, den kritik man riktade mot alliansregeringen när det gällde urholkningen av enprocentsmålet eller avräkningen i biståndsbudgeten.

Det är enkelt att hänvisa till internationella avtal, såsom flyktingkonventionen, när det väl passar. Man talar om asylrätten, att ingen människa ska skickas tillbaka till krig eller tortyr. Jag tror inte att det finns någon i den här kammaren som vill att någon människa ska tvingas tillbaka till krig eller tortyr.

Jag vill tvärtom att vi ska se till att fler människor får hjälp och att det ska bli enklare att följa avtal, exempelvis Dublinförordningen, så att fler människor får stanna i det första ankomstlandet. Det är någonting som vi har blivit sämre på. Bara ungefär 15 procent av de asylsökande i Sverige i dag hanteras enligt Dublinförordningen, vilket är sämre än fjolårets andel.

Det talas också om båtflyktingar som drunknar eller som har det svårt på grund av farliga och illegala vägar till Sverige. Svaret på det är ofta att skapa fler lagliga vägar till Sverige, men det är helt fel väg att gå, enligt mig. Är det inte de öppna gränser vi har i Sverige som är skälet till att de kommer?

Anf. 7 Statsrådet ISABELLA LÖVIN (MP):

Herr talman! Sverigedemokraternas mål för biståndsbudgeten är 0,7 procent av bni. Vi håller fast vid – det gör en bred majoritet i Sveriges riksdag – att det ska vara 1 procent av bni som ska gå till bistånd.

Dessutom vill Sverigedemokraterna ta 3,6 miljarder av den minskade ramen till extra flyktinghjälp i närområdet. Det betyder att 3,6 miljarder ska tas från andra verksamheter, i Afrika, Asien och Afghanistan, där svenskt bistånd går till konfliktförebyggande, fattigdomsbekämpning och ett stärkt samhälle. Det är oerhört defensivt att göra på detta sätt.

När det gäller avräkningarna instämmer jag i att det inte är en ideal situation att vi har det på detta sätt. Men det är absolut inte en ideal situation ute i världen heller. Vi måste både jobba förebyggande och hantera den akuta krissituationen just nu.

EU-samarbetet tycker jag är en central fråga här. Vi måste se till att andra EU-länder också tar sitt ansvar och tar emot de flyktingar som de ska ta emot. Det finns möjligheter för EU-kommissionen att vara betydligt tuffare mot de länder som inte tar sitt ansvar. Det är en politik som Sverige kommer att driva.

För övrigt ska vi vara oerhört stolta över svensk biståndspolitik och vårt asylmottagande. Vi står upp för mänskliga rättigheter och humana värderingar i världen.

§ 6 Svar på interpellation 2014/15:45 om jämställda pensioner vid skilsmässa

Anf. 8 Statsrådet ÅSA REGNÉR (S):

Herr talman! Maria Arnholm har frågat mig om jag avser att verka för att en större del av pensionen delas vid skilsmässa och om jag, inom ramen för mitt ansvar som övergripande ansvarig för jämställdhetsfrågorna, avser att ta andra initiativ för att pensionerna ska fördelas mer jämställt.

Målet för jämställdhetspolitiken är att kvinnor och män ska ha samma makt att forma samhället och sina egna liv. Delmålet om ekonomisk jämställdhet har ett livscykelperspektiv och tar sikte på fördelningen av inkomster, löner och pensioner mellan kvinnor och män.

Pensionssystemet utgår från det betalda arbete som kvinnor och män utför på arbetsmarknaden. Kvinnor och män arbetar ungefär lika mycket, men män arbetar i större utsträckning betalt och kvinnor utför mer av det obetalda hem- och omsorgsarbetet. Dessutom utförs det betalda arbetet på en arbetsmarknad som i stor utsträckning är könsuppdelad, där kvinnodominerade sektorer och yrken är lägre betalda samtidigt som män i större utsträckning än kvinnor återfinns på högre och mer välbetalda positioner. Detta får negativa konsekvenser för kvinnors inkomster och självständighet livet igenom. Genomslaget blir särskilt stort för äldre kvinnor och män och vid skilsmässa sent i livet.

Regeringen har i budgetpropositionen presenterat flera insatser och reformer för att främja jämställdhet på arbetsmarknaden. Flera insatser tar sikte på att förbättra kvinnors arbetsmiljö och arbetsvillkor. Arbetslivsforskningen förstärks. 60 miljoner kronor anslås till forskning om kvinnors arbetsmiljöproblem och arbetsrelaterad ohälsa. Arbetsmiljöverket får en tillfällig förstärkning för att under åren 2015 och 2016 bedriva särskilt förebyggande insatser inom kvinnodominerade sektorer. Regeringen avser att ge Arbetsförmedlingen i uppdrag att främja jämställdhet och motverka den könsuppdelade arbetsmarknaden.

Regeringens ambition är att diskrimineringslagens regler om aktiva åtgärder ska ändras så att bestämmelserna om lönekartläggning och handlingsplaner för jämställda löner uppfyller riksdagens tillkännagivande från 2013. Regeringen avser att återkomma med en proposition till riksdagen i dessa frågor.

Resurser till barn- och äldreomsorgen stärks. En förstärkning av förskolan och äldreomsorgen främjar en jämn fördelning av det obetalda omsorgsarbetet och att fler kvinnor kan arbeta heltid. Regeringen föreslår även att ytterligare en månad av föräldrapenningen reserveras för vardera föräldern och att möjligheten för kommuner att bevilja vårdnadsbidrag avskaffas.

Frågan om att dela pensionsrätt vid skilsmässa ingår inte i pensionsöverenskommelsen och ligger därmed inte heller på Pensionsgruppens bord. Inom ramen för dagens pensionssystem finns dock möjligheter att löpande, när pensionsrätten tjänas in, föra över premiepensionsrätt mellan makar eller registrerade partner. Ytterligare

ett kompensatoriskt inslag är att den som har lägst inkomst i ett hushåll får extra pensionsrätt i fyra år om man får barn. Pensionsmyndigheten har en viktig uppgift när det gäller att informera och sprida kunskap om hur kvinnor och män kan göra informerade val när det gäller jämställdhet och pensioner.

Regeringens huvudinriktning när det gäller att komma till rätta med ojämställda pensioner är att förändra grundförutsättningarna för kvinnors och mäns möjligheter till betalt arbete och att främja en jämn fördelning av det obetalda hem- och omsorgsarbetet. Mot denna bakgrund kan det finnas vissa invändningar mot att utforma pensionssystem med alltför starka kompensatoriska inslag. En oönskad konsekvens kan bli att bevekelsegrunderna för en ojämn fördelning av betalt och obetalt arbete bevaras eller till och med stärks.

Anf. 9 MARIA ARNHOLM (FP):

Herr talman! Jag vill börja med att tacka jämställdhetsministern för svaret. Jag vill också passa på att här i riksdagen gratulera till ett viktigt uppdrag, som jag tycker har börjat bra på många sätt.

Speciellt vill jag uppmärksamma att regeringen har bestämt sig för att fortsätta stödja Preventell, det viktiga förebyggande arbete som bedrivs för hela riket på Karolinska Institutet. Jag tror att det är väldigt viktigt att fortsätta på den vägen, att satsa på kvinnojourer men också vara stark i det förebyggande arbetet och göra mer där.

Mot bakgrund av den samsyn som finns i många frågor mellan den avgångna och den nytilträdde jämställdhetsministern tycker jag att det är spännande att diskutera en fråga som jag kom att uppfatta som mer och mer stötande under mina 18 månader som jämställdhetsminister. Skillnaden mellan mäns och kvinnors löner är upprörande, men skillnaden mellan mäns och kvinnors pensioner är ännu mer upprörande. Skillnaden mellan mäns och kvinnors levnadsstandard eller livskvalitet under pensionsåren är mycket upprörande. Det har många orsaker. Vi är överens om att det handlar om att fortsätta att sträva mot ett rättvist samhälle.

Vi har en pensionsöverenskommelse mellan Socialdemokraterna och de fyra allianspartierna. Vi har byggt ett mycket robust och bra pensionssystem, men det är byggt för den rättvisa världen. I väntan på att vi uppnår nirvana tycker jag att det känns väldigt angeläget att föra en diskussion om vad vi kan göra mer.

Jag har förstått av dem som slöt pensionsöverenskommelsen för 20 år sedan att de trodde att vi var på väg mot det jämställda samhället. De förutsåg inte och tänkte inte på att skilsmässor skulle komma att öka i den takt de har gjort. 300 000 kvinnor lever i dag som frånskilda pensionärer.

När man skiljer sig delar man på den förmögenhetsmassa man har skapat – på bostad, på eventuell bil och på övriga besparingar. Men den stora förmögenhetsmassan tillsammans med bostaden i en familj är pensionspengarna, och de försvinner från de ofta lågavlönade kvinnorna. I exempel efter exempel kan man se hur frånskilda kvinnor berövas en värdig ålderdom på grund av det.

Vi har ett giftorättssystem – så har jag tänkt, och så tänker Folkpartiet – som kompenserar för hur man fördelar obetalt och betalt arbete i en

familj. Det gäller allt annat. I ett litet tillägg till överenskommelsen var vi överens om att också låta det gälla de privata pensionerna. Det finns som statsrådet påpekar en ytterst lite utnyttjad möjlighet att överlämna rätten till premiepension.

Vi borde också fundera över vad vi skulle kunna göra för att skapa rättvisa för alla de kvinnor som har levt i strukturer som vi som politiker delvis är ansvariga för. De kvinnor som i dag har tagit huvudansvaret för det obetalda arbetet har levt under en tid då det kanske inte fanns förskola för alla och då mycket av det som vi nu tillsammans försöker ändra på inte var vid handen.

Jag tycker att det är ett intressant och viktigt svar fram till slutet, där den lilla invändningen kommer att då kanske vi inte kan skapa nirvana tillräckligt fort. Det är ett för dåligt svar för alla de kvinnor som ser framför sig en för fattig pension.

Anf. 10 Statsrådet ÅSA REGNÉR (S):

Herr talman! Då ska jag glädja Maria Arnholm med att jag har ett jättebra svar.

Först vill jag tacka för gratulationen. Jag ser fram emot samarbete. Folkpartiet har ju en lång historia av att kämpa för jämställdhet. Inte alltid men många gånger har vi haft samsyn i frågor.

När det gäller kvinnojourerna ska jag bara nämna att vi ger 100 miljoner extra till dem i vår budget. Det är pengar som tillsammans med insatser som Preventell kommer att bidra till en bättre ställning för frågorna om våld mot kvinnor.

För att återgå till dagens debatt ligger nirvana förmodligen ganska långt bort, men vi tycker att vi har tagit en hel del steg redan nu, ungefär tre veckor efter att vi tillträdde.

Vi har lagt fram en budget som faktiskt innehåller förslag om att förbättra jämställdheten mellan kvinnor och män i samhället i stort. Det är viktigt att ha insatser på strukturell nivå för att förändra de förhållanden som du pekar på, Maria Arnholm. Vi tror att politiken kan påverka strukturerna. Därför är det viktigt att börja omedelbart, och det har vi gjort.

Till exempel är det viktigt för oss att heltid ska vara normen på arbetsmarknaden och att det inleds tydliga samtal med parterna om hur man kan göra heltid till norm och deltid till en möjlighet. Kvinnors deltidsarbete bidrar till att de har lägre inkomster än män.

Att man nu öronmärker en månad till av föräldraförsäkringen för varje förälder är en viktig signal och verklighet för att kvinnor och män ska fördela det obetalda arbetet – och även det betalda – på ett annat sätt. Vi avskaffar också möjligheten för kommuner att bevilja vårdnadsbidrag, som jag nämnde.

Jag måste säga att det finns en skillnad i hur vi ser på det här. Folkpartiet gick med på eller stod bakom förslag om vårdnadsbidrag under de två förra mandatperioderna. Under den tiden följde man upp vilken effekt vårdnadsbidraget hade, och de effekterna var ganska skräckinjagande när det gäller jämställdhet och jämlikhet. Vårdnadsbidraget går faktiskt ut på att staten betalar vuxna människor för att inte förvärvsarbeta, vilket enligt uppföljningen man gjorde i hög grad bidrar till att de mest utsatta kvinnorna får ännu sämre livsinkomster

om de väljer att finnas i vårdnadsbidraget. Nu har jag sett att ni går fram med det igen. Det förvånar mig, för det är ett exempel på en åtgärd som verkligen inte gynnar jämställdheten.

Dessutom höjer vi underhållsstödet för ensamstående. Det är framför allt kvinnor. Vi vill också öka bostadstillägget för pensionärer. Det kommer särskilt att gynna kvinnor. Vi har också med förslag om sänkt skatt för pensionärer.

Det finns flera förslag som tillsammans med arbetsmarknads- och arbetsmiljöförslagen som jag lade fram är väldigt kraftfulla – de är på nästan 1 ½ miljard. När det gäller pensionärsers inkomster har vi förslag på ungefär 4 miljarder. Vi tror att det kommer att vara kraftfulla åtgärder för att förbättra kvinnors livssituation och inkomster.

Anf. 11 MARIA ARNHOLM (FP):

Herr talman! Tack, Åsa Regnér! Det förvånar mig inte att statsrådet väljer att prata om något annat än det jag har frågat om, för det jag har frågat om är en väldigt svår fråga. Det är hundratusentals kvinnor som lider av detta, och vi är fast i principen att det ska vara som vi bestämde för 20 år sedan och att det måste vara så.

Jag tycker att det vore spännande att försöka vända och vrida på för- och nackdelar med att införa en bodelningsprincip också när det gäller en större del av pensionen, för det är det som jag har frågat om.

Självklart ska jag svara på de andra frågor som Åsa Regnér vill tala om.

Det är ingen hemlighet att Folkpartiet är och alltid har varit emot vårdnadsbidraget. Det är ingen hemlighet att när man sitter i regering med andra partier får man ge och ta. Den nuvarande regeringen lever ju under samma paradig. Vi har hela tiden varit tydliga med att vi är emot vårdnadsbidrag.

Vi har också sagt till väljarna att vi har förhandlat före valet, vilket den sittande regeringen inte har gjort och nu har en hel del problem med det. Vi förhandlade om en del problem före valet och lade fram ett valmanifest som blev en budgetmotion som vi förmodligen ska rösta om på onsdag. Då kommer vi att stödja de förslag som vi förhandlade fram före valet. Vi är alltså emot vårdnadsbidraget.

Vi kan lämna det nu; vi kan ha en ny debatt om det. Vi är överens om att vårdnadsbidraget inte har medverkat till mer jämställda pensioner.

Frågan är vad statsrådet och regeringen tänker om de kvinnor som, efter ett långt liv i en relation där de har delat på betalt och obetalt arbete, efter en skilsmässa inte får del av den förmögenhet som de har varit med och skapat. Skulle man kunna tänka sig att utreda och titta närmare på den frågan, som vi i Folkpartiet har föreslagit? Vi tänker att eftersom fem partier var överens om pensionsöverenskommelsen och eftersom överenskommelsen som gällde hur man skulle kunna dela på pensionen var en bilaga till den skulle det vara ett sätt att göra det. Om Socialdemokraterna inte tycker det kan man kanske tänka sig att på något annat sätt ta ansvaret för att fundera över de här frågorna. Jag ser fram emot att höra svaret på den frågan.

Anf. 12 Statsrådet ÅSA REGNÉR (S):

Herr talman! Jag blir entusiastisk av att få prata om politikens innehåll. Jag tycker att det är roligt eftersom de senaste veckornas offentliga debatt mest har handlat om spelet runt. Det är viktigt och intressant att få prata om vad vi faktiskt har för olika förslag.

Jag tycker att jag talar om sakfrågan. Det handlar om förutsättningar för att hamna i den här situationen. Kvinnor har i genomsnitt 6 000 kronor mindre i månaden i pension än män. Kvinnors pensioner uppgår till 66 procent av mäns. Det är upprörande, precis som du sa, Maria Arnholm.

Jag tror att det viktiga är att lägga krutet på det som händer innan man kommer till pensionsåldern. En annan viktig fråga är förstås att kvinnor och män som förvärvsarbetar ska göra det på lika villkor. Det står också i första avsnittet av regeringens regeringsförklaring. Men det handlar även om villkoren för att detta ska kunna ske. Barnomsorg och äldreomsorg ska gynna både kvinnors och mäns arbetskraftsdeltagande.

Vi vet att under de senaste åtta åren har framför allt kvinnors grad av förvärvsarbete minskat, och den tid de lägger ned som anhöriga till äldre har ökat. Vi lägger 2 miljarder på bemanning i äldreomsorgen, just för att de anhöriga och de äldre själva ska kunna lita på att det är bra kvalitet i äldreomsorgen och att de äldre kan känna sig trygga där. Det är för mig ett sätt att inte pressa kvinnor att gå ned i arbetstid eller få lägre inkomster under sitt liv. Jag vidhåller att det är en sådan politik och sådana förslag som gynnar detta i längden.

Anf. 13 MARIA ARNHOLM (FP):

Herr talman! Jag vidhåller att det viktigaste för att vi ska få rättvisa pensioner är att vi har en rättvis arbetsmarknad. Många av de förslag som regeringen lägger fram tycker jag är bra.

Jag vidhåller att detta är en klen tröst för de kvinnor som i dag eller inom en nära framtid kommer att få leva på mycket låga pensioner. Tyvärr har jag inte fått svar på min huvudfråga: Är regeringen beredd att göra något i den frågan? Det är oron för dessa kvinnor som har fått mig att väcka denna interpellation.

Regeringen har i sin budget föreslagit att man ska ta bort eller minska avdragsrätten för privata pensioner, och det biträder vi. Det har lett till att både fackförbund och banker säger att man ska sluta spara i privata pensionsförsäkringar. I stället ska man se till att löneväxla och lägga också de pengarna i tjänstepension, som ju inte kommer att vara tillgänglig för den part som eventuellt blir övergiven eller som väljer att lämna en relation.

Många kvinnor väljer att inte lämna dåliga relationer, för de vet att de inte kommer att klara sig på ålderns höst. Det är ett problem som vi, oavsett alla principer som vi helst vill ska vara orörda, måste tala om.

När jag berättade för en god vän som är terapeut att jag efter moget övervägande hade kommit fram till att detta är ett bra förslag för Folkpartiet att gå fram med sa hon: Vad glad jag blir! Du anar inte hur många kvinnor som stannar kvar i dåliga relationer för att de vet att de inte har någon möjlighet att försörja sig om de lämnar mannen och hans pension.

Jag tyckte att det var en intressant fråga att tala om. Jag håller med om att regeringen gör många bra saker, men det var den här frågan jag ville tala om. Jag beklagar att du, Åsa Regnér, inte har lust att tala om den med mig.

Anf. 14 Statsrådet ÅSA REGNÉR (S):

Herr talman! Jag har stor lust att tala med dig om de här frågorna, Maria Arnholm. Vi ser olika på detta, och det är väl därför man diskuterar politik.

Jag vidhåller att det som är viktigt är det som händer före pensionen. Det finns också många kvinnor som inte lämnar dåliga relationer när de är i barnafödande ålder och har små barn, helt enkelt för att man redan då har olika lön och olika nivåer på inkomster. Man gör individuella val, och de leder sammantaget till att kvinnor i högre grad jobbar deltid och inte får chefspositioner i samma grad som de män de är gifta med.

Detta är ett problem som släpar med under hela livet. Dessvärre händer det att också kvinnor som är högutbildade kan få låg lön. Det är ett strukturellt problem.

Jag vidhåller att det som händer på arbetsmarknaden och i arbetslivet är det viktiga. I pensionsöverenskommelsen finns de här frågorna inte med. Man kan kanske titta på dem, men det är inte en plan som finns nu. Vår politik är att jobba hårt och tydligt med strukturerna och inte göra avsteg från att kvinnor liksom män ska finnas på arbetsmarknaden. Kvinnor liksom män ska jobba heltid om de vill. Kvinnor liksom män ska ha bra anställningsförhållanden och kunna avancera, och kvinnor liksom män ska kunna studera och få lön för det.

Mycket av detta är ett ansvar också för parterna. Vi är beredda att föra samtal med parterna om detta.

Jag vidhåller att det som händer före pensionen är det som skapar dessa strukturer. Därför är det viktigt att lägga krut på det, och det har vi gjort. Tre veckor efter att vi tillträdde lade vi fram en budget som innehåller en rad bra förslag som stöder detta arbete.

Överläggningen var härmed avslutad.

§ 7 Svar på interpellation 2014/15:100 om nedläggning av Äldreutredningen

Anf. 15 Statsrådet ÅSA REGNÉR (S):

Herr talman! Lars-Arne Staxäng har ställt flera frågor. Varför lägger statsrådet ned Äldreutredningen? Vilka initiativ kommer statsrådet att ta före årsskiftet för att ta itu med utmaningarna kring framtidens äldreomsorg? Hur kommer statsrådet att garantera att äldres inflytande och självbestämmande inom äldreomsorg stärks framöver? Vad kommer statsrådet att göra för att Sverige ska få en mer effektiv äldreomsorg där kvalitet sätts i centrum, där ny teknik tas till vara och där biståndsbedömningarna förenklas? Hur kommer statsrådet att arbeta för att kommuner och landsting ska samverka mer vad gäller vård och omsorg av äldre? Vad kommer statsrådet att göra för att säkerställa att

kvaliteten i omsorgen inte bara höjs utan också mäts och följs upp i relation till äldres individuella behov?

En grundläggande uppgift för en ny tillträd regering är att överväga vilka utredningsbehov som finns. I det ingår att pröva om redan tillsatta utredningar motsvarar de behov som finns. Äldreutredningen läggs ned för att regeringen avser att ta fram en nationell kvalitetsplan med ett bredare uppdrag och med en bredare representation. I regeringsförklaringen den 3 oktober 2014 aviserade statsministern att en långsiktig kvalitetsplan för den svenska äldreomsorgen ska tas fram i bred samverkan.

Regeringen har i budgetpropositionen för 2015 aviserat en tydlig inriktning för arbetet med äldrepolitiken. Viktiga utgångspunkter för det arbetet är jämlikhet, trygghet, delaktighet och inflytande.

Naturligtvis ska kvaliteten i samhällets omsorg för äldre vara god. Därför har regeringen valt att satsa 2 miljarder kronor per år under 2015–2018 på en kraftfull insats för stärkt bemanning i äldreomsorgen. Äldre kvinnor och män ska kunna lita på att det finns tillräckligt med personal med lämplig utbildning och erfarenhet.

En basal förutsättning för att god kvalitet ska kunna uppstå är att det finns personal – personal med tillräcklig kunskap och erfarenhet och som har sådana övriga förutsättningar i arbetet att de kan utföra sina arbetsuppgifter på ett professionellt sätt. Det ger förutsättningar för att de anställda ska kunna stanna kvar i yrket och utveckla en omsorg med allt högre kvalitet. Det ger en äldreomsorg där arbetet skapar god effekt och kan bedrivas på ett effektivt sätt.

Samverkan mellan kommunerna och landstingen är naturligtvis avgörande för att den vård och omsorg som den enskilde behöver ska fungera så bra som möjligt. Regeringen följer här utvecklingen nära och kan återkomma med åtgärdsförslag om det bedöms nödvändigt.

Den långsiktiga utvecklingen inom äldreområdet behöver stödjas och vägledas av en äldrepolitik som på ett verkningsfullt sätt kan föra Sverige in i den framtid där allt fler av oss är äldre. Vi måste också bättre uppmärksamma att äldre kvinnor och män inte utgör en homogen grupp, utan alla har rätt att livet igenom bli bemötta som individer med olika behov och önskemål. Det behövs nya mål och en ny inriktning för äldrepolitiken. För den långsiktiga utvecklingen av äldrepolitiken utgör uppföljning och utvärdering viktiga instrument. Det är bland annat mot denna bakgrund viktigt att en nationell kvalitetsplan tas fram.

Anf. 16 LARS-ARNE STAXÄNG (M):

Herr talman! Jag får först tacka för svaret. Även jag vill passa på att gratulera statsrådet till det viktiga uppdraget. Men jag måste tyvärr säga att jag inte är riktigt nöjd med svaret. Jag ska försöka förklara varför.

Detta är en av de allra viktigaste utredningarna framöver. Jag säger det inte minst av demografiska skäl. Vi vet att vi kommer att få en fördubbling av antalet äldre över 80 år. Vi vet också att när människor blir över 80 år behöver de hjälp av sina närmaste och även av samhället på olika sätt.

Den här utredningen – det är intressant när man läser direktivet till utredningen – hade en ganska tydlig styrning i fråga om just de viktiga frågor som vi har framför oss inom det här området. Därför förstår jag

inte varför man tar bort utredningen, där det sitter 21, 22 av våra allra duktigaste inom området, och varför man inte inväntar svaret när utredningen faktiskt har jobbat ett år av två. Det var meningen att man skulle kunna få fram det här till den 15 december 2015.

Utredningen kan knappast beskyllas för att vara ideologisk i den meningen att det finns stora skiljaktigheter i synen på att förbättra för äldre nu och i framtiden. I så fall har jag missuppfattat saken helt och hållet.

Här är huvuddragen i kommittédirektivet – de är viktiga att komma ihåg:

- Det handlar om att utveckla förutsättningarna för kommunernas och landstingens förebyggande arbete så att det kan bli en mer integrerad uppgift i vård och omsorg om äldre. Vad betyder detta? Jo, det är en jättegammal konflikt. Det är en sak som inte har fungerat optimalt, nämligen att vi har flera huvudmän. Ibland är det staten. Ibland är det kommuner och landsting. Det här fungerar inte optimalt. Det skulle man titta på.
- Det handlar om att säkerställa att dagens regelverk för biståndsbedömning är det bästa. Vi vet att det är en gammal käpphäst. Det finns mycket att förbättra där.
- Det handlar om att säkerställa att insatser, metoder, teknik och inte minst utbildning är på bästa sätt för att omsorgen ska bli så bra och effektiv som möjligt.

Det här borde vara saker som det är jätteviktigt att få fram om vi ska kunna klara en bra äldreomsorg.

Även våra pensionärsorganisationer har varit jätteangelägna om att den här utredningen skulle tillsättas. De är naturligtvis också nyfikna på resultatet, vad som kommer fram.

Svensk vård står inför minst sagt betydande utmaningar de närmaste åren. Det är viktigt med patientinflytande, trygghet och självbestämmande. Det går inte att vrida tillbaka klockan till den tid då allt bestämdes över huvudet på de vårdbehövande.

Ni har i er budget gjort en skattelindring för en del av pensionärerna, men ni har plockat tillbaka de pengarna genom en löneskatt som vi ska debattera senare. Ni har infört en höjning i högkostnadsskyddet inom äldreomsorgen på 224 kronor, som ni har plockat in motsvarande statsbidrag för. Det är också ett slopande av investeringsstödet till särskilt boende och trygghetsboende.

Alla de här sakerna gör att Äldreutredningen om möjligt är ännu mer angelägen för att man ska kunna se konsekvenserna av helheten och för att man ska kunna hantera situationen de närmaste 20–30 åren. Det handlar om hur vi ska hantera de här frågorna.

Anf. 17 MARGARETA B KJELLIN (M):

Herr talman! Statsrådet Åsa Regnér har svarat på Lars-Arne Staxängs interpellation om den nedlagda Äldreutredningen utan att egentligen besvara flera av de frågor som har ställts.

Det är väldigt tydligt att anledningen till nedläggningen är att man vill förändra de nuvarande målen för äldrepolitiken. I stället ska regeringen ha en långsiktig kvalitetsplan för den svenska äldreomsorgen. I det läget blir det naturligt att sätta de mål som fanns mot vad som är tänkt att bli.

Vi kan då gå tillbaka till de nuvarande målen, som alliansregeringen lade fram för äldrepolitiken. Där säger man att äldre ska kunna leva ett aktivt liv och ha inflytande i samhället och över sin vardag. Äldre ska kunna åldras i trygghet och med bibehållet oberoende, bemötas med respekt och ha tillgång till god vård och omsorg.

Då har jag en fråga till statsrådet. Om de målen ska tas bort och ersättas med jämlikhet, trygghet, delaktighet och inflytande blir min fundering: Hur ska kvaliteten kunna öka för den enskilde?

Jag funderar på om regeringen inte tycker att det är rimligt att äldre ska kunna leva ett aktivt liv och ha inflytande över sin vardag. Är det mot den bakgrunden som regeringen väljer att ta bort möjligheten för äldre att bland annat välja hälsocentral? Blir det jämlikt om man i ett landsting som har LOV kvar ska få välja men inte i andra? Är det jämlikhet? Hur stämmer de nya målen? Finns det mot denna bakgrund en tanke om delaktighet och inflytande?

Herr talman! Statsrådet säger naturligtvis att kvaliteten ska vara god och att man uppnår det med mer personal. Jag vet, som vårdlärare, att personalen är otroligt viktig i en god omvårdnad. Men den ska vara anpassad efter den enskildes behov. Det är faktiskt inte bara numerären som är viktig. Det är viktigt att personalen gör rätt saker på rätt sätt.

För att man ska kunna uppleva trygghet är bemötandet ytterst betydelsefullt. Att man ska bemötas med respekt är tydligen ett av de mål som statsrådet vill ta bort.

Äldreutredningen hade tydliga och välmotiverade uppdrag. Vi vet att vi står inför en framtid där 30 procent av Sveriges befolkning är över 65 år. För att behovet av insatser inte ska bli för tungt för kommunen är det otroligt viktigt att skjuta upp åldrandet så långt som möjligt. Det var en av de frågor som Äldreutredningen hade att besvara. Det handlar inte bara om en kvalitetsplan. Det handlar om hur vi ska förebygga åldrandet i framtiden.

Vi har erfarenhet från dagens biståndsbedömning. Vi inser att insatser för äldre behöver anpassas till framtidens äldre. Det var också ett av uppdragen som Äldreutredningen hade. Man skulle se över detta. Det handlar om de äldres bästa och om kommunens möjlighet att utveckla nya arbetssätt. Det skulle vara bra för båda, och det skulle Äldreutredningen belysa.

Mot bakgrund av att det kommer att finnas många äldre framöver fanns det ett uppdrag att se över att insatserna görs kostnadseffektivt. Det kan till exempel handla om hur kommuner och landsting ska samarbeta så att inte dubbelarbete utförs. Det skulle Äldreutredningen också belysa.

Herr talman! Jag önskar att statsrådet tydliggör hur statsrådet ser på nuvarande mål för äldrepolitiken i förhållande till den nya regeringens ambitioner.

Anf. 18 Statsrådet ÅSA REGNÉR (S):

Herr talman! Tack för gratulationerna! Det här är stora och viktiga frågor som berör många. Det som är absolut viktigast är att de äldres vårdbehov finns i centrum för alla insatser som görs och alla initiativ som tas.

Regeringen tillskjuter i budgeten 2 miljarder per år till äldreomsorgen. Det är 8 miljarder under mandatperioden, och det är nästan dubbelt så mycket som Alliansen har i sitt förslag. Det är 2 miljarder till äldreomsorgen per år, och de pengarna ska gå till bemanningsinsatser men inte bara det.

De här medlen ska följas av en bred kommission, kan vi kalla det för. Direktiven är ännu inte fastställda, men jag kallar det för en kvalitetskommission så länge. Kvalitetskommissionen ska vara inkluderande. Den ska ha de äldres behov i centrum. Den ska ta in synpunkter, och organisationer som representerar äldre ska vara delaktiga. Den ska ha bred förankring i politiska partier liksom hos parterna, som har mycket engagemang i och erfarenhet av den här frågan, Sveriges Kommuner och Landsting och så vidare.

Vi tror att dessa 2 miljarder, tillsammans med äldrekommissionen, kommer att fokusera äldreomsorgen i Sverige på kvalitet och kompetens med de äldres behov i fokus. Naturligtvis är det otroligt viktigt för oss att jämlikhet, inflytande, deltagande, bra bemötande och så vidare är centralt i detta. Jag vill till och med lägga till jämställdhet; vi vet faktiskt att kvinnor och män inte får samma bedömningar när det gäller hemtjänstinsatser och äldreomsorgsbehov, trots att kvinnor utgör den stora majoriteten av dem som behöver tjänsterna.

Vi har med dessa 2 miljarder förstås även ambitionen att det ska skapas goda arbetssituationer för personalen i äldreomsorgen. Jag håller helt med om att personalen är en nyckelgrupp i detta, och en trygg personal som har goda arbetsvillkor och känner att de kan erbjuda närvaro och stöd till de äldre är en förutsättning för att helheten ska bli bra.

Anf. 19 LARS-ARNE STAXÄNG (M):

Herr talman! Jag har hört vad statsrådet har anfört, men jag blir om möjligt ännu mer fundersam över svaret. Om man verkligen vill förbättra för de äldre i framtiden funderar jag nämligen på varför man lägger ned denna utredning.

Vi har hört statsrådet – man plockar fram argumenten. Vartenda ett av de här argumenten, som är vackra ord jag till stor del kan hålla med om, finns dock i direktiven. Det var precis detta Äldreutredningen skulle plocka fram, med några av landets bästa experter. Varför gör man inte till exempel en komplettering? Varför lägger man ned och börjar om på en helt ny sida? Dessutom talar man mycket luddigt om att vi ska göra kvalitetsplaner, i princip utan att tala om hur detta ska gå till.

Precis som jag sagt tidigare känner pensionärsorganisationerna också en stor oro över varför man gör det här. De hade med stor tillfredsställelse sett fram emot att ta del av svaren, som kanske skulle ligga till grund för deras fortsatta arbete med påtryckningar när det gäller vad vi behöver i framtiden – vad kommuner och landsting behöver hjälp med, vilken utbildning vi ska satsa på och så vidare. Alla de sakerna

fanns faktiskt med, plus en sak till: På s. 5 i direktiven står en sak statsrådet har tagit upp, nämligen att vi ska ha en kommission för fallolyckor. Det är ett tydligt uppdrag som ingick i Äldreutredningen.

Jag håller verkligen med om att det här är angelägna uppgifter, men det är inga nya uppgifter. Många av kommunerna ute i Sverige är jätteduktiga på detta, och det gäller att lära sig av dem som redan har påbörjat det arbete kommissionen är tänkt att sätta igång med. Men varför lägger man ned för att sedan sätta igång en ny kommission, när arbetet påbörjades redan för ett år sedan? Det är det jag inte förstår.

Jag förstår att man naturligtvis vill ha en fortsättning av äldreutredningar och att man vill ha kommissioner, kvalitetsuppföljningar och så vidare. Men varför lägger man ned från början? Alla vet ju att det blir en fördröjning på ett halvår eller ett år innan arbetet kommer igång igen.

Jag är också väldigt fundersam över varför man har lagt ned just denna utredning. Finns det några bakomliggande skäl? Är det utredaren man inte är nöjd med, eller är det personerna som har legat bakom? Vad är anledningen? Jag förstår inte riktigt det. Jag får därför, som Margareta B Kjellin var inne på tidigare, ta till ett gammalt uttryck som många har använt: Tänk om, tänk rätt! Jag tror att det skulle vara värdefullt för alla – för den politiska debatten och för att vi ska få ta del av de resultat vi beräknas få om ett år.

Anf. 20 MARGARETA B KJELLIN (M):

Herr talman! Statsrådet sa i sitt svar att den nya kvalitetsplanen ska ha ett bredare uppdrag och en bredare representation. Då blir jag väldigt fundersam och måste ställa frågan om statsrådet på allvar har satt sig in i direktiven eller om hon endast avfärdar detta för att det kommer från fel regering.

Sedan funderar jag över vad en bredare representation innebär. I Äldreutredningen skulle samråd nämligen ske med Socialstyrelsen, Folkhälsomyndigheten, Myndigheten för samhällsskydd och beredskap, Vinnova, Sveriges Kommuner och Landsting, Famna, Vårdföretagarna, pensionärsorganisationerna och andra berörda ideella organisationer. Vilka fler måste vara med för att det ska bli tillräckligt brett?

Sammanfattningsvis undrar jag om inte alla de här frågorna måste få sitt svar innan statsrådet kan göra den långsiktiga planen. I så fall undrar jag vilken av Äldreutredningens frågor det är statsrådet inte vill ha svar på.

Herr talman! En annan fundering jag har är om självstyret för politiken är viktigare än människors egen makt. Det politiska uppdraget må vara viktigt, men allra viktigast är faktiskt de människor på vilkas uppdrag vi har fått förtroendet att sitta i regering och riksdag. Jag tycker att det är den bilden man alltid måste ha framför sig. Varför är jag här? Varför gör jag det här? Det kanske inte alltid är för att byta ett ord mot ett annat. I stället handlar det om att se en helhet där människan är i centrum och där vi tittar på kvaliteten. De mål som fanns i Äldreutredningen var inte särskilt politiska.

Anf. 21 VERONICA PALM (S):

Herr talman! Debatten handlar om Äldreutredningen – den utredning där regeringen nu, precis som statsrådet tydligt har redovisat, tar ett bredare ansvar. Det är helt nödvändigt. Efter åtta år av högerpolitik i det här landet är det helt nödvändigt att man tar ett större ansvar.

Jag måste säga att jag uppskattar att våra moderata kolleger tar upp diskussionen, för den är viktig. Det är dock väldigt magstarkt att vara så stursk i debatten. Det vore lite klädsamt med ett något lägre tonläge. Vi står inför att om mindre än en vecka rösta om en budget där den rödgröna regeringen tillsammans med Vänsterpartiet föreslår ytterligare 2 miljarder för ökad kvalitet i äldreomsorgen. Det avser de borgerliga att rösta nej till. Jag vill bara bedriva lite konsumentupplysning för dem som finns i kammaren och för dem som ser detta på tv. Det är där konflikten står – mer eller mindre resurser till äldreomsorgen.

Det finns en överenskommelse mellan regeringen och Vänsterpartiet om att få bort de hutlösa vinster av skattepengar som läcker ut ur välfärden. Pengar avsedda för äldreomsorg ska gå till äldreomsorg, inte till vinster i aktiebolag. Där säger oppositionen nej. Det är här politiken finns. Det här är magstarkt dagen efter att fyra borgerliga partier, lite tjurigt och buttert, valde att lämna pensionsgruppens arbete. De valde att gå ut ur rummet. Det är oansvarigt, inte mot den socialdemokratiskt ledda regeringen utan mot landets två miljoner pensionärer – och sju miljoner blivande pensionärer.

Landets pensionärer har rätt till en tryggare bild av hur landet ska styras. Vi behöver fler människor i arbete, så att pensionerna inte sänks, och vi behöver en bättre äldreomsorg. Vi behöver ansvariga politiker som inte tjuvar och lämnar en så viktig överenskommelse som pensionsöverenskommelsen. Jag vill därför ta tillfället i akt och ställa en fråga till de borgerliga kollegerna. Känns det inte lite pinsamt att efter åtta år med sänkta pensioner, ökade skatteklifytor och sämre kvalitet i välfärden stå och ha en debatt mot en äldreminister som tar ett större ansvar?

Anf. 22 Statsrådet ÅSA REGNÉR (S):

Herr talman! Jag har här tydligt hört att det finns ett starkt stöd för att jobba med bra kvalitet i äldreomsorgen. Därför antar jag att det verkligen är goda nyheter att regeringen lägger 2 miljarder i sin budget, alltså nästan dubbelt så mycket som oppositionen, just till äldreomsorgen. Det är 8 miljarder under mandatperioden.

Den nya utredningen är en bred utredning med ett brett deltagande och med de äldres behov i centrum. Det är också viktigt att den nya utredningen fokuserar på de 2 miljarderna för bemanning.

När det gäller till exempel fallolyckor har de dessvärre ökat kraftigt under senare år. Det är förstås en fråga som den nya utredningen behöver behandla, eftersom närvaro av mer personal sannolikt är viktigt för att förebygga fallolyckor. Lugn och ro vid måltider, att någon har koll på hur mycket läkemedel man får i sig, hur det ser ut med sladdar och trösklar i hemmet där den äldre befinner sig är alla sådana frågor som handlar om de äldres kvalitet i sina liv. Att förebygga skador är förstås en väldigt viktig fråga för den nya utredningen.

Jag träffar också äldreorganisationer, pensionärsorganisationer, företrädare för äldre och företrädare för personal inom äldreomsorgen. De är väldigt glada för 2 miljarder i stället för drygt hälften. De tycker att det är en tydlig seriös satsning och har hittills visat stort intresse för att delta i de här samtalen. Här i veckan var det äldreomsorgsdagar. Det var en väldigt positiv stämning eftersom personer som jobbar i äldreomsorgen och de äldre tycker att 2 miljarder är bättre än drygt hälften. De vill delta i ett samtal om hur detta på bästa sätt kan öka kvaliteten i äldreomsorgen, ställa de äldres behov i centrum, skapa bra arbetsplatser med fokus på deltagande, jämlikhet och jämställdhet.

Anf. 23 LARS-ARNE STAXÄNG (M):

Herr talman! Jag får nog göra en sammanfattning. Nej, jag är inte nöjd med svaret. Veronica Palm kom in här på slutet och skulle försöka stötta med stor retorik och hög svansföring men med väldigt tomma lador, för att använda ett modernt uttryck.

Om man räknar ihop det som jag redovisade förut, om man tar bort kostnader och nya utgifter för de äldre – 224 kronor i kommunerna, löneavgifter och bostadssubventioner till byggande – är det ungefär jämnt skägg mellan våra budgetar.

Men det är inte detta som vi egentligen har som huvudfråga i dag. Därför är retoriken helt fel, Veronica. Även pensionsgruppen är en fråga som ligger vid sidan om. Men du kan få det direkta svaret: Det har aldrig

hänt tidigare på 20 år att sittande regering gör saker som inte är förankrade i pensionsgruppen.

Nu går vi tillbaka till den fråga vi ska debattera. Även om det är som statsrådet säger, att uppgifterna ska lösas på annat sätt, blir det betydligt mer spretigt och dåligt sammanhållet jämfört med den tänkta utredningen. Så ser jag det tills ni visar en ny utredning, men det tar tid i så fall. Det blir lite grann som att lappa och laga ett otätt skepp i stället för att komma med mer långsiktiga lösningar. Så ser jag på det i dag.

Jag vill ändå tacka för debatten. Och jag lovar statsrådet att jag i olika sammanhang ska komma tillbaka med de här frågeställningarna för att förbättra äldrepolitiken, för det tror jag är vårt gemensamma mål.

Anf. 24 VERONICA PALM (S):

Herr talman! Då vill jag bara upplysningsvis för kammaren tala om att vad det handlar om är en tydlig politisk inriktning.

Att regeringen tar ett ansvar för att göra en bredare översyn av den kritik som finns mot kvaliteten i äldreomsorgen är inte ett problem. Det är bra; det är att ta ansvar. Men det finns två hot mot landets pensionärer, och de är ganska tydliga.

Det ena är att vi har en högeropposition och ett femte högerparti som i riksdagens kammare väljer att säga nej till sänkt pensionärsskatt, väljer att säga nej till höjda bostadstillägg för landets pensionärer och väljer att säga nej till kvalitetssatsningar på 2 miljarder kronor i äldreomsorgen. Det är där konflikten ligger. Det är det som det handlar om.

Det andra hotet är att vi efter åtta år av hög arbetslöshet har en situation där bromsen i pensionssystemet slår till och landets pensionärer får sänkt pension. Det är på grund av att den tidigare borgerliga regeringen inte klarade av att hantera arbetslösheten.

Det är så pensionssystemet fungerar. Det är inte bara så att arbetslösheten är ett gissel för dem som är arbetslösa. Det betyder också att landets pensionärer får sänkt pension. Att man nu dessutom väljer att äventyra pensionsöverenskommelsen är ett hot.

Hotet är en borgerlig oppositions gamla regeringspolitik och att landets pensionärers framtid äventyras, inte att regeringen tar ansvar för att se över kvaliteten i äldreomsorgen. Det behövs.

Anf. 25 Statsrådet ÅSA REGNÉR (S):

Herr talman! Jag vill tacka för en debatt med mycket engagemang och ser fram emot att diskutera den här frågan vidare.

Direktiven till den nya utredningen är fortfarande inte klara, utan de arbetas det nu intensivt med eftersom det här är en viktig fråga för oss. Och direktiven måste ha kvalitet, inte bara det arbete som utredningen själv ska göra och följa upp.

Vi anser förstås, som jag sade, att det här verkligen motverkar spretighet. Oppositionens förslag är uppdelat i många mindre poster, en del på 50 miljoner som är mycket pengar i sig men inte i det stora sammanhanget. Vi tar ett stort tag med nästan dubbelt så mycket medel som oppositionen har föreslagit och med utredningen om en genuin kvalitetssatsning med ett brett deltagande och de äldres och kvinnornas behov i fokus.

Jag ser också fram emot att fortsatt tala om de här frågorna.

**§ 8 Svar på interpellation 2014/15:107 om nationella insatser för
hemlösa EU-migranter**

Anf. 26 Statsrådet ÅSA REGNÉR (S):

Herr talman! Mats Persson har frågat mig om jag avser att agera för att den svenska regeringen även fortsättningsvis ska driva på för att Rumänien ska använda sitt EU-stöd till landets utsatta. Vidare har Mats Persson frågat om jag kommer att verka för att det ska tas fram en nationell handlingsplan gällande insatser för hemlösa EU-migranter.

Mats Persson tar upp en sida av den fria rörligheten för EES-medborgare som ställer nya krav på samhället att förhålla sig till. Vi möter flera människor från länder i Europa som har tagit sig hit i hopp om att få jobb men som sällan har förutsättningar för det och i stället tigger för sin försörjning. De är i många fall romer från Rumänien och Bulgarien men även från andra EU-länder, som på grund av stor fattigdom, antiziganism och utanförskap lämnar sina familjer och ger sig av till andra delar av Europa. De lever under ovärdiga förhållanden i vårt land och befinner sig i en utsatthet som kan få konsekvenser för hälsan och som innebär en risk för att utsättas för brott.

Den här situationen innebär en utmaning för samhället på flera plan. Jag vet att många kommuner arbetar på ett föredömligt sätt med denna nya grupp utsatta människor och att man försöker utveckla det sociala arbetet allteftersom.

Vissa kommuner lägger stort fokus på uppsökande arbete. Andra ger finansieringsstöd till ideburna organisationer. Några kommuner har i samarbete med ideburna organisationer startat härbärgen särskilt riktade till hemlösa EES-medborgare. En del kommuner och organisationer har varit på besök i Rumänien och har knutit värdefulla kontakter med lokala myndigheter och ideella organisationer. Likaså visar det svenska civilsamhället ett stort engagemang till stöd för dessa utsatta EES-medborgare.

En av grundtankarna med EU-samarbetet är att människor ska kunna söka sig till andra länder för arbete och studier, och vi ska fortsätta att värna om den fria rörligheten för EES-medborgare.

Det optimala vore förstås att ingen människa skulle lämna sitt hemland för att tigga på gatorna i andra länder. Men lösningen på problemet går inte att finna enbart hos en enskild aktör eller hos kommunerna, inte heller endast i Sverige eller i hemländerna. Det behövs insatser på flera plan på både kort och lång sikt i Sverige och i hemländerna för att skapa förutsättningar för dessa fattiga människor att förbättra sina levnadsvillkor.

Regeringens bestämda uppfattning är att hemländerna måste ta sitt fulla ansvar för sina medborgare. Regeringen har en konstruktiv dialog med Rumäniens regering, och vi tar även upp frågan inom ramen för EU-samarbetet.

Regeringen avser att fortsätta arbetet bilateralt och inom EU för att arbetet med särskilt utsatta grupper, inte minst romer, ska förstärkas. En

central fråga är att EU:s medlemsländer ska utnyttja de strukturfondsmedel som ska komma de utsatta grupperna till del.

Jag förstår att kommunerna upplever en osäkerhet kring hur de ska arbeta med denna grupp. Vi för därför en diskussion inom regeringen om att utse en nationell samordnare som kan ha i uppdrag att stödja kommuner och andra berörda aktörer i arbetet med utsatta EES-medborgare som befinner sig tillfälligt i Sverige. Samordnaren bör också kunna lämna förslag på hur samverkan kan utvecklas på nationell, regional och lokal nivå.

Anf. 27 MATS PERSSON (FP):

Herr talman! Jag tackar ministern för svaret. Jag tror att det är få av oss som inte har blivit berörda av det som skett de senaste åren i Sverige där vi i stora städer, i mindre städer och på mindre orter runt om i vårt land ser människor som tigger för sin försörjning. Det är hemlösa EU-migranter som lämnar fattigdom, förtryck, misär och diskriminering i framför allt Central- och Östeuropa för att ta sig till Sverige.

Det är en konsekvens av den fria rörligheten, en konsekvens som vi behöver hantera. Jag hör till dem som inte tror att lösningen är att förbjuda fattigdom, och jag upplever att ministern delar uppfattningen att det behövs åtgärder både på plats och i Sverige för att lösa problematiken.

När ministern lyfter fram de åtgärder som regeringen avser att vidta handlar det mycket om att fullfölja det som alliansregeringen gjorde när det gäller att sätta press på exempelvis den rumänska regeringen och att använda EU:s regelverk i form av pengar och regionala stöd för att underlätta situationen i till exempel Rumänien så att människor inte känner sig tvingade att åka till Sverige, och jag delar den bilden.

Det gläder mig att detta arbete fortsätter, och jag har några frågor av lite mer konkret art. Vad har gjorts när det gäller påtryckning på den rumänska regeringen utöver det som alliansregeringen gjorde under våren? Har ministern deltagit i möten där frågan har diskuterats? Vad har i så fall reaktionen varit från den rumänska regeringen?

Vad har reaktionen varit på EU-nivå vad gäller att använda regionala stöd för att underlätta situationen i Rumänien så att färre människor känner sig tvingade att åka till Sverige för att tigga på våra gator?

Det är den ena delen av myntet. Den andra är vad vi ska göra med de människor som är här och tigger på gator och som även i Sverige upplever en situation som inte är okej. Kommuner gör mycket, men kommuner väljer att göra olika saker. Kommuner upplever en osäkerhet och oklarhet vad de får göra, vilka rättigheter de har och vilka insatser de kan göra på kommunal nivå.

Jag hoppas att jag förstod rätt och att regeringen avser att utse en nationell samordnare för att ta tag i denna typ av frågor. Det välkomnar jag.

När avser ni att utse en nationell samordnare, och vilka befogenheter kommer den personen eller de personerna att ha?

Behovet av att skapa tydlighet på nationell nivå när det gäller regelverk, goda exempel och hur man kan arbeta med denna grupp är viktigt. Det gäller inte minst i de, lyckligtvis få, fall där barn till hemlösa EU-migranter är inblandade och befinner sig i Sverige. Inget barn ska

behöva växa upp under sådana villkor, och vi har alla ett ansvar att ta itu med denna situation.

Det är en viktig fråga, och det gläder mig att ministern verkar ha tagit tag i den. Men jag är nyfiken på att förstå och få kunskap om på vilket sätt denna regering gör mer än vad alliansregeringen gjorde. Ett aktivt arbete påbörjades under alliansregeringens styre, och det är min förhoppning att den nya regeringen fortsätter detta arbete.

Därför vill jag veta hur reaktionen har varit på EU-nivå och hur snabbt regeringen avser att införa en nationell samordnare.

Anf. 28 Statsrådet ÅSA REGNÉR (S):

Herr talman! Det här är verkligen en fråga som berör. Utsatta människor kommer till Sverige för att hitta någon form av försörjning. Som interpellanten påpekar är det en komplex fråga som har olika tidsdimensioner, kort sikt och lång sikt. Det handlar också om EU-nivå och nationell nivå.

Frågan berör flera statsråd. Jag har framför allt ansvar för socialtjänstlagen och de möjligheter som kommuner har att bevilja ansökningar om socialt bistånd i akuta situationer. Det är min ingång, men frågan är mer komplex än så.

När det gäller relationen till Rumänien, som är det stora landet – det finns även andra, till exempel Bulgarien – har vi inlett en dialog med regeringen där. Jag kommer snart att träffa min rumänska kollega, och min statssekreterare har redan haft kontakter på sin nivå. Det har varit i god anda och med förståelse för båda sidors problem och utmaningar.

Ursprungsländerna har helt klart ansvar för sina medborgare vad gäller långsiktig försörjning. Den fria rörligheten innebär att man kan vistas i andra EU-länder och söka arbete under tre månaders tid. Vi vet att många av dessa personer stannar kvar efteråt, även om det är något som inte går att kontrollera särskilt bra.

På EU-nivå talar vi med Rumäniens regering. Vi för också samtal på EU-nivå eftersom frågan inte bara berör Sverige. Senast i morse var det en rapportering på *Ekot* om samma fråga i Storbritannien. Det handlar också mycket om krisen i södra Europa som gör att utsatta grupper söker nya länder att uppehålla sig i.

Ursprungsländerna har ett stort ansvar för arbetslöshet, för diskriminering och för utbildning som inte erbjuds eller inte fungerar för dessa grupper. Vi vet också att det finns EU-medel som inte används fullt ut i ursprungsländerna, och det är en fråga för dialog.

Eftersom vi tar detta på stort allvar har jag också talat med den tidigare EU-ministern Birgitta Ohlsson om vilka kontakter som togs och hur hon såg på det.

Jag anser att vi har varit aktiva i detta under de inte ens två månader som vi har haft regeringsinnehav.

När det gäller situationen på plats just nu med personer som är hungriga och frusna gör kommunerna olika insatser på olika nivåer. Göteborg har till exempel ett ambitiöst program för att bemöta dessa problem, medan andra kommuner inte gör speciellt mycket. Det finns en osäkerhet om vad som egentligen gäller.

Därför har vi efter samtal med bland annat SKL kommit fram till att det nog behövs någon form av nationellt stöd i detta arbete.

Det måste vara kommunernas ansvar, både vad gäller barns eventuella skolgång och insatser i socialtjänsten. Men kommunerna söker svar, och det skulle den nationella samordnaren kunna bistå dem med.

Anf. 29 MATS PERSSON (FP):

Herr talman! Tack för svaret, ministern!

Det är viktigt att vi agerar här och nu. Det här är problem som uppenbarar sig varje dag ute i vårt samhälle och som vi måste vidta åtgärder för att lösa.

Flera av de åtgärder som ministern beskriver började under alliansregeringen. Det är viktigt att den nya regeringen nu fortsätter att hålla ett högt tempo i dessa frågor.

Jag uppfattade inte riktigt att jag fick svar på min fråga när det gäller reaktionen på EU-nivå kring möjligheten att använda regionala stöd och de strukturfonder som finns för att stötta på plats i exempelvis Rumänien. Det är bra att det förs diskussioner på statssekreterarnivå, men jag förutsätter och hoppas att ministern skyndar på för att agera här och nu för att sätta press på den rumänska regeringen.

Arbetet med stöd till kommunerna är också det ett arbete som brådskar. Det är ett arbete som behöver stöd här och nu därför att vintern väntar. Kommuner agerar väldigt olika. Precis som ministern beskriver måste det finnas en tydlighet för att kommunerna ska veta vilka befogenheter och vilket ansvar som de de facto har.

Jag delar inställningen att detta inte kan vara en nationell fråga att lösa när det gäller insatserna på plats i Stockholm, Malmö och Göteborg, för att ta tre exempel. Det måste kommunerna sköta. Men vi behöver här och nu få fram en tydlighet om vad som gäller.

Min fråga till ministern är: När börjar den nationella samordnaren sitt arbete, har det tagits ett beslut i frågan och hur ser tidsplanen för detta ut?

Ur ministrarnas perspektiv kan det framstå som att jag tjar lite och att jag är otålig. Det är jag nämligen, för jag tycker att det är en väldigt viktig fråga. Det är viktigt att vi sätter press på de regeringar som diskriminerar sin egen befolkning och att vi håller ett högt tempo i frågan, men det är också viktigt att vi här och nu ger stöd till kommuner som väntar på vägledning för att kunna agera.

Det är en väldig skillnad för en kommun att veta och få tydlighet om vilket ansvar den har. Då kan man som kommun heller inte slippa undan sitt ansvar. Det betyder att kommuner på ett tydligare sätt kan dra lärdom av de kommuner som är duktiga på detta och som gör ”rätt” insatser.

Arbetet med att ta fram en handlingsplan på nationell nivå, som jag uppfattar är det som ministern i realiteten flaggar upp för, och att tillsätta en nationell samordnare behöver ske här och nu. Det är viktigt att regeringen håller ett högt tempo i frågan.

Det arbete som alliansregeringen påbörjade innebar det som ministern nu flaggar upp för. Mycket av arbetet var alltså förberett. Ur mitt perspektiv borde man kunna gå från ord till handling ganska snart. Jag är väldigt nyfiken på att höra hur tidsplanen ser ut.

Anf. 30 Statsrådet ÅSA REGNÉR (S):

Herr talman! Jag uppfattar att frågan handlar framför allt om relationerna med ursprungsländerna, även om diskussionen har handlat om ett bredare perspektiv.

Som jag sa har jag ett möte planerat med framför allt min rumänska kollega. Vi pratar om det här nästan dagligen, även med EU-kommissionen.

Däremot blir jag faktiskt lite förbryllad på riktigt, för jag har inte hittat speciellt mycket insatser som alliansregeringen gjorde när det gäller den nationella nivån. Det är sant att detta delvis är ett nytt problem i sin intensitet, men det har ändå pågått under några år.

När det gäller den nationella nivån och nationella insatser har jag, om jag ska vara ärlig, inte hittat någonting som alliansregeringen tog initiativ till.

Det här är en fråga jag gärna samarbetar om, och vi är öppna för alla goda idéer. Idén med samordnaren är att man ska samla in dessa idéer, för detta väcker av naturliga skäl ett stort engagemang. Alla goda idéer kommer att vara välkomna.

Vi bereder den här frågan. Det har varit en av de större frågorna när det gäller medieintresse och annat sedan vi kom hit. Vi tycker att vi har arbetat skyndsamt med frågan. Vi bereder den i vanlig ordning. Som alltid måste man tänka efter innan så att det till exempel blir bra direktiv. Vi hoppas kunna fatta ett beslut om detta snart för att kunna sätta i gång.

Så som läget är nu vistas de här personerna i kommunerna, och därför faller mycket ansvar på dem. Jag som statsråd och regeringen ska inte tala om för kommunerna hur de ska tolka lagen.

SKL och även Socialstyrelsen har gjort sammanställningar av vilka lagrum och den sortens stöd till kommunerna som finns. Det är inte alltid glasklart i debatten vad regeringen kan och ska göra ytterligare. Men vi gör arbetet med samordnaren och har gärna diskussioner om att få mer klarhet, för det är inte en alldeles enkel fråga.

Att regeringen ska föra diskussioner med EU och ursprungsländerna är glasklart. Det ska vi definitivt göra. I övrigt ser jag fram emot ett sådant arbete för att få mer konkretion i hur man kan gå vidare med frågan.

Vi har dessa planer just för att få en samling runt det här och ytterligare konkreta förslag.

Anf. 31 MATS PERSSON (FP):

Herr talman! Tack för svaret, ministern!

Detta är uppenbarligen en fråga som väcker mycket engagemang och som är viktig att lösa. Det är en fråga där jag uppfattar att kommunerna ropar på hjälp från den nationella nivån för att få tydlighet om vad som gäller och vilka insatser som är mest effektiva. Det handlar också om relationen till frivilligorganisationer, som gör en stor insats och är väldigt viktiga.

Det råder inget tvivel om att det till syvende och sist är ett kommunalt ansvar – där har vi samma uppfattning. Det är viktigt att den nationella nivån agerar, oavsett om det är regeringen eller SKL, så att det finns en tydlighet om vilka insatser som är effektiva och vilka man kan göra.

Även om det är som ministern säger, att det inte råder oklarhet, uppfattar kommunerna att det råder oklarhet. Då är det viktigt att förtydliga, inte minst med goda exempel på hur man kan arbeta med frågan för att lösa problemen.

När det gäller insatser på EU-nivå kommer vi med stort intresse att följa det arbete som regeringen och ministern nu aviserar sker. Det finns inga anledning att ha en avvikande mening i frågan, utan det viktigaste

tycker jag är att lösa situationen och att vi tillsammans kan ta ansvar för att göra det.

Jag välkomnar initiativet med en nationell samordnare, men jag hoppas att ministern inser att många är otåliga. Vi behöver så snart som möjligt komma med aktiva åtgärder för att lösa problemet här och nu. Ju snabbare man kan tillsätta den nationella samordnaren, desto bättre är det naturligtvis.

Jag tackar ministern för svaret. Vi har säkert anledning att återkomma i frågan. Det är en viktig fråga som berör många människor. Den berör många svenskar men framför allt de människor som av olika skäl tvingas till Sverige och tvingas spendera dagarna som hemlösa EU-migranter här. Det är ingen dräglig tillvaro, och vi har alla ett gemensamt ansvar för att gör det bättre för dessa människor.

Anf. 32 Statsrådet ÅSA REGNÉR (S):

Herr talman! Interpellanten nämnde något viktigt när det gäller metoder som har fungerat respektive inte har fungerat. Sådana saker blir viktigt för en nationell samordnare att samla in och sprida.

Frivilligorganisationerna gör ett jättestort arbete i exemplet Göteborg, men även på andra ställen gör man inte bara ett bra arbete utan samarbetar också bra med kommunerna.

Min poäng är att jag har stor respekt för att kommuner söker samarbeten och stöd i frågan och för att det är oklart vad som gäller. Jag har stor respekt för det – det är inte alls konstigt. Vad jag menade var att jag uppfattar att arbetet med att sammanställa har gjorts några gånger. Det behöver kanske förbättras.

Vad den nationella samordnaren ska göra tror jag är just att lyssna in hur situationen ser ut och bedöma om det finns ytterligare åtgärder som behöver vidtas på de olika nivåerna, beroende på vad som fungerar. Det är alltså ett ganska konkret arbete i den bemärkelsen.

Regeringen ska inte gå in och tolka lagen. Men behövs det på något sätt ytterligare klargöranden från någon nivå är väl alla för det.

Det viktiga är hur som helst att ta tag i frågan. Jag ser fram emot att samarbeta med alla goda krafter.

Överläggningen var härmed avslutad.

§ 9 Svar på interpellation 2014/15:113 om personlig assistans

Anf. 33 Statsrådet ÅSA REGNÉR (S):

Herr talman! Maj Karlsson har frågat mig vilka åtgärder jag avser att vidta för att insatsen personlig assistans ska leva upp till de ursprungsintentioner som angavs för lagstiftningen om personlig assistans och som fastslås i FN:s konvention om rättigheter för personer med funktionsnedsättning.

Först vill jag lyfta fram att personlig assistans är en betydelsefull reform som på ett avgörande sätt har förbättrat levnadsvillkoren för många flickor och pojkar, kvinnor och män med omfattande funktionsnedsättningar. Reformen har generellt inneburit större

inflytande och bättre livskvalitet. Regeringen anser därför, liksom den förra regeringen, att det är angeläget att värna reformen. Assistansen ger möjlighet till delaktighet i samhällslivet och bidrar till att livsförhållandena blir mer jämlika för människor som har stort behov av stöd.

Antalet personer som beviljas assistansersättning och antalet timmar som assistansersättning utgår för har ökat kraftigt under de 20 år som ersättningen har funnits. Från 1998 fram till och med 2013 ökade antalet personer som hade rätt till ersättningen från ca 8 500 personer till ca 15 900. Det genomsnittliga antalet timmar per person och vecka ökade från 81 till 121. Prognosen för de fyra kommande åren är att både antalet personer och antalet timmar fortsätter att öka.

Det har i stort sett inte gått något år utan att ersättningen har utretts eller granskats i något avseende. Det har rört stora kostnadsökningar, brister i lagstiftningen, brister i Försäkringskassans tillämpning och hantering av ersättningen, kostnadsöverbältrningar på grund av dubbelt huvudmannaskap etcetera.

Försäkringskassan har de senaste åren prioriterat handläggningen av förmånen, och det pågår ett utvecklingsarbete i syfte att komma till rätta med de problem som har framkommit i olika sammanhang. Enligt Inspektionen för socialförsäkringen, ISF, har Försäkringskassan vidtagit en rad åtgärder med sikte på en enhetlig och likartad bedömning. Detta utvecklingsarbete kan givetvis ha påverkat utfallet i besluten, vilket också har noterats av ISF.

Som Maj Karlsson anger i interpellationen har ISF nyligen slutredovisat uppdraget att följa utfallet av beslut om assistansersättning. ISF har granskat ett stort antal akter och har genom detta arbete gett oss mer kunskap om vad som ligger bakom avslagsbesluten och att människor mist sin ersättning och vad de erbjudits i stället.

Sammanfattningsvis redovisar ISF att det är de som har störst behov som får assistansersättning och att de flesta som mist sin ersättning får andra stöd, främst via lagen om stöd och service till vissa funktionshindrade, LSS. Andelen som får avslag har ökat, men det har samtidigt blivit vanligare att personer som ansöker om assistansersättning inte omfattas av personkretsen i LSS. I ansökningar återopas inte heller alltid att det finns ett behov av assistans för grundläggande behov. De som får indragningar får oftast insatser enligt LSS, och en stor andel av dessa får personlig assistans. Enligt ISF finns det flera samverkande orsaker till förändringarna av assistansersättningens utfall och utveckling.

För mig är det av central betydelse att bestämmelserna om assistansersättningen tillämpas likvärdigt och att systemet är rättssäkert. Det är också angeläget att vi kan minska möjligheterna till felaktiga utbetalningar.

Högsta förvaltningsdomstolens domar bildar prejudikat för hur lagstiftningen ska tolkas. Det är den högsta rättsvårdande instansen i vårt land. Om fler ska omfattas av rätten till ersättningen måste lagen ändras. En sådan ändring skulle behöva utredas och kostnadsberäknas.

Regeringen har i budgetpropositionen för 2015 aviserat att en central del i det kommande arbetet med assistansersättningen och personlig assistans blir att ta ställning till den fortsatta hanteringen av de slutsatser,

åtgärder och förslag som har lämnats från olika myndigheter och kommer att lämnas framöver. Det finns problem, och en bredare översyn av lagstiftningen kan behöva övervägas.

Vad en eventuell utredning ska innehålla får jag återkomma till om och när det blir aktuellt.

Jag anser också att det kan finnas skäl att få mer kunskap om insatsen personlig assistans eller ekonomiskt stöd till skäliga kostnader för sådan assistans som beviljas av kommunerna enligt LSS.

Anf. 34 MAJ KARLSSON (V):

Herr talman! Jag vill börja med att tacka dig, Åsa Regnér, för ditt svar, men jag måste tyvärr säga att jag blev lite besviken när jag läste det. Jag är trött på att vänta.

År 1994 är ett mycket viktigt år i Sveriges historia. Det var då vi införde en av vårt lands mest betydelsefulla jämställdhetsreformer, lagen om stöd och service till vissa funktionshindrade, LSS. Det är i dag, 20 år senare, nästan omöjligt att förstå vilken oerhörd betydelse den reformen har haft för vårt land. Många av oss kan knappt föreställa oss den tid då människor på grund av fysiska och psykiska funktionsvariationer var inlåsta på institutioner runt om i vårt land, den tid då människor här i Sverige helt saknade möjlighet att bestämma över sitt eget liv och än mindre kunde påverka samhället och dess utveckling.

I dag, 20 år senare, tar vi det som en självklarhet att personer med omfattande funktionsnedsättningar borde kunna arbeta, bilda familj, studera och vara delaktiga i sitt liv och i samhället. Men sedan 2007 har vi gått i motsatt riktning.

Åsa Regnér! Du påvisar i ditt svar att allt fler har fått statlig assistans under de senaste 20 åren, vilket är sant. Men mellan 2006 och 2014 har samtidigt tusentals personer fått avslag. Man ska vara medveten om att för de personer som har förlorat sin assistans innebär beslutet en inskränkning i livssituationen som för de flesta är nästan omöjlig att sätta sig in i.

Statsrådet hänvisar till att de flesta som får avslag på statlig assistans får andra insatser från kommunerna. Men sanningen är att vi har väldigt lite information om vilken hjälp de får och i vilken utsträckning de får hjälp.

Åsa Regnér! Vi måste vara lyhörda för alla vittnesmål som beskriver hur deras insatser kraftigt försämrats. Det är trots allt stor skillnad på att leva och bara existera.

I åtta år har intresseorganisationerna och brukarföreningarna tillsammans med oss i Vänsterpartiet uppmanat den förra regeringen att skärpa lagstiftningen genom en lagändring i 9 a § LSS. Det är en förändring som jag ser som i allra högsta grad rimlig, eftersom skiftet i tillämpningen har skett helt utan politiska beslut.

Men ingenting har hänt. I stället ville den förra regeringen invänta rapporten från ISF. Nu har den rapporten kommit, och den bekräftar det vi redan visste: Försäkringskassan har utan politiska beslut skruvat åt bedömningarna och lagt tonvikten vid de integritetskänsliga delarna av de grundläggande behoven. Därmed är det ett faktum att Försäkringskassan inte efterlever intentionerna med lagstiftningen.

Den oro som brukarna har vittnat om var befogad. I åtta år har vi alltså stått och tittat på när människor har förlorat rätten att leva ett liv som andra.

Åsa Regnér! Jag vill därför fråga dig: Har vi verkligen tid att vänta med att skärpa lagstiftningen? Har Sverige råd att begränsa människors medborgerliga rättigheter och rätten till delaktighet och självbestämmande?

Anf. 35 Statsrådet ÅSA REGNÉR (S):

Herr talman! Det här är också en stor och komplex fråga som berör. Jag tror att Sverige trots allt är ett av de länder som det är lättast att leva i för personer med funktionsnedsättningar, och så ska det vara.

Eftersom jag är ganska ny i min roll träffar jag även i detta sammanhang organisationer. Senast i går träffade jag organisationen Jag. Det är en organisation för personer med flera funktionsnedsättningar, där dessa personers röster står i centrum. Vi talade förstås om dessa frågor.

Det är ett faktum att fler söker assistans och att fler får assistans. Vi vet också att många av dem som får avslag i stället får stöd av kommunerna. Men jag håller helt med om att vi borde veta mer om hur det fungerar.

När det gäller lagstiftningen är det som hänt på senare år i stor utsträckning en effekt av Högsta förvaltningsdomstolens utslag 2008. Som jag sade har den utredning som skulle granska vad som hände ganska nyligen kommit med sitt betänkande. Jag kan därför inte lova en förändring eller en utredning här och nu, men jag vill gärna titta på frågan.

Anf. 36 MAJ KARLSSON (V):

Herr talman! Jag vill gärna läsa ett litet stycke ur regeringsförklaringen:

”Personer med funktionsnedsättning ska ha möjlighet att verka i vardagen på lika villkor vad gäller delaktighet och tillgänglighet. Ett nationellt regelverk och ett samlat huvudmannaskap för hjälpmedel tas fram. Den nya lagen om otillgänglighet som diskrimineringsgrund ses över och breddas. Hinder för människors delaktighet i samhället ska rivas. Det är en fråga om jämlikhet och rättvisa.”

Detta är en mycket bra regeringsförklaring som visar vilken riktning ni vill ta. Men så här ser inte vårt samhälle ut i dag. Medan vi står här och debatterar finns det personer som har haft personlig assistans under större delen av sina liv men som över en natt har förlorat sin ersättning och nu bokstavligt talat är fångna i sina egna hem.

Jag vet att flera personer just i detta ögonblick sitter och väntar på ett beslut som kan komma att omkullkasta hela deras tillvaro. Det är en väntan som skapar enorm oro och ångest eftersom de vet att det inte längre är säkert att de får behålla sin ersättning, även om deras behov inte har förändrats. Det är förfärligt. Det tror jag att vi från vänster till höger är väldigt eniga om. Det grundar jag på alla de vackra ord som sägs vid varje tillfälle frågan är uppe på agendan om alla människors lika värde, alla människors rätt till delaktighet, jämlikhet och rättvisa.

Men för dem som blir drabbade betyder dessa ord ingenting om vi inte samtidigt agerar. Tomma ord betyder mycket lite för en person som

från en dag till en annan sitter inlåst i sitt eget hem. De är fullständigt värdelösa för den som inte längre kan ha kvar sitt jobb. Tomma ord är ett slag i ansiktet på den som inte längre kan vara förälder till sitt eget barn.

Jag är orolig för att om ni inte skyndsamt agerar för att Försäkringskassans tillämpning anpassas efter det som är intentionerna i lagstiftningen blir den här delen i er regeringsförklaring just bara tomma ord.

Min fråga till dig, Åsa Regnér, är därför igen: Hur och när kommer ni att gå från ord till handling?

Anf. 37 BÖRJE VESTLUND (S):

Herr talman! Egentligen är jag som partiföreträdare nästan jävig i den här frågan. Men om jag ska säga någonting om själva sakfrågan är det stora problemet den dom som nyligen har kommit. Det är den som har ställt allting på ända, och det är den som har gjort att nästan hela LSS-reformen har hamnat upp och ned. Det är det som är problemet.

Då kommer det delikata politiska problem som vi har mött många gånger under åren i denna kammare, nämligen: Hur hanterar vi att man har beslutat annorlunda i en domstol? Det krävs ett ordentligt analysarbete. Det kräver att man verkligen gör någonting och att man måste lägga pannan i mycket djupa veck.

Det är klart att människor alltid har fått avslag eftersom det i lagen har satts upp vissa rāmärken, och vi har varit mycket överens i den här kammaren om vad det är som ska gälla i dessa sammanhang. Men det har varit och ska vara en generös reform.

Tyvärr har den här domen ställt mycket på ända. Det är en sak att säga att man vill ha en ny reform i fråga om någonting som inte finns. Det är mycket svårare när det har kommit en dom. Hur hanterar vi det?

Jag kan påminna om en sak. Vi som har diskuterat migrationsfrågor av och till under årens lopp vet hur svårt det är när vi som lagstiftare upplever att de intentioner som vi hade med lagstiftningen inte följs i verkligheten när det kommer till de rättsliga instanserna.

Hur vi hanterar detta är bland det svåraste som finns i hela politiken. Det är det som jag tror att man måste lyfta fram i detta sammanhang.

Det må vara så att man inom handikapprörelsen ibland grälar med varandra. Men här tror jag att vi står enade. Jag som ofta företräder Epilepsiförbundet står naturligtvis bakom de förbund vilkas medlemmar har stora problem att röra sig. Sedan kan jag säga att det finns en mycket liten grupp personer med epilepsi som också är svårt handikappade på grund av hjärnskador.

Jag tror att vi rör oss i ett område som kanske är det allra svåraste att hantera politiskt. Detta är en stor utmaning, och det kommer att ta en tid innan man har löst detta. Men det är klart att detta ska lösas så fort som möjligt. Jag kan inte se det på något annat sätt. Jag lovar att vi från handikapprörelsen inte kommer att hålla käften om den här frågan, utan vi kommer att härja om den till den dagen som vi har fått en reform.

Anf. 38 Statsrådet ÅSA REGNÉR (S):

Herr talman! Jag tackar för dessa inlägg. Jag förstår att det finns mycket otålighet i den här frågan. Som vi har hört är den mycket komplex.

Jag sade tidigare att jag har träffat organisationer. Det kommer jag att göra även framöver. I december ska jag ha flera möten och samråd med olika organisationer. Det finns också olika uppfattningar mellan dem. Det tycker jag måste kunna finnas. Man brukar ofta anklaga kvinnorörelsen för att alla inte har samma uppfattning. Men jag har aldrig förstått varför alla kvinnor ska ha samma uppfattning. Det brukar man inte kräva av män. Jag menar med det alltså inte att jag kräver att de olika organisationerna ska ha samma uppfattning. Men jag vill lyssna på deras olika syn på den här rapporten som nyligen har kommit eftersom den är viktig.

Jag står naturligtvis bakom skrivningarna i regeringsförklaringen. När jag har träffat olika organisationer säger de att de är mycket glada över dessa skrivningar och ställer stort hopp till dem.

Som jag sade kan det vara nödvändigt att det görs en översyn av detta och att man tittar på lagen och den paragraf som du nämner. Men jag kan inte utlova det i dag. Jag vill först föra dessa olika samtal.

Anf. 39 MAJ KARLSSON (V):

Fru talman! Jag är faktiskt försiktigt positiv, Åsa Regnér. Jag har mycket stort förtroende för och stor tilltro till dig. Jag har lyssnat noga på dina inlägg, och jag är övertygad om att er ambition är att uppfylla de löften som ni har gett i er regeringsförklaring.

Men jag måste säga att vi i Vänsterpartiet är oändligt trötta på den utveckling som vi har sett i Sverige under de senaste åren. Vi har under lång tid påtalat den urholkning av LSS som har skett och vid upprepade tillfällen efterfrågat en skärpning av lagstiftningen, men utan resultat.

Nu har ni möjlighet att visa att vi inte bara har bytt regering utan också politik. I grund och botten handlar det om vilket samhälle vi vill ha. Vi i Vänsterpartiet är trötta på ett samhälle som gör skillnad på folk och folk. Vi vill ha ett jämlikt samhälle där alla människor ska få de bästa förutsättningarna för att kunna leva ett bra liv – ett samhälle där det är människorna och behoven som styr och inte ekonomin.

Det finns stora förväntningar på att den nya rödgröna regeringen tar ansvar för jämlikhet, lika rättigheter och lika möjligheter för alla. Men samtidigt finns det en viss oro inom funktionshinderrörelsen för att socialdemokratin inte tar frågan om personlig assistans på allvar, att ni ska fortsätta att trampa vidare på de stigar som den förra regeringen redan har trampat upp.

Jag vill därför avsluta debatten med en uppmaning till er att ta oron på allvar, vilket jag tror att ni gör, och agera skyndsamt.

Anf. 40 Statsrådet ÅSA REGNÉR (S):

Fru talman! Innehållsmässigt har jag kanske sagt det som jag tänkte säga. Jag vill tacka för den här debatten och era inlägg och för att ni visar seriositet och inser betydelsen av den här frågan. Jag ser fram emot att prata mer om detta.

Överläggningen var härmed avslutad.

Anf. 41 Finansminister MAGDALENA ANDERSSON (S):

Fru talman! Jessica Polfjärd har frågat mig vilka risker jag ser med att den särskilda löneskatten blir en straffskatt för äldre. Jan Ericson har i sin tur frågat mig vilka sysselsättningseffekter jag bedömer att den särskilda löneskatten för personer över 65 år medför.

Efter den förra regeringens mandatperioder ser vi stora underskott i statens finanser och en hög arbetslöshet. De stora skattesänkningar som den borgerliga regeringen genomfört i syfte att öka sysselsättningen och sänka arbetslösheten har helt enkelt inte fått avsedd effekt. Regeringen tror på andra jobbskapande åtgärder än bara sänkta skatter. För att genomföra angelägna satsningar som syftar till att öka sysselsättningen och minska arbetslösheten krävs att vi höjer skatten.

Det är missvisande att bedöma politiken enbart genom att se till enskilda finansieringsåtgärder. Man måste även se till vad pengarna kommer att användas till. En utgångspunkt för regeringens politik är att alla människors kompetens ska tas till vara så länge de vill och kan arbeta. För att få fler äldre att arbeta längre måste arbetsmiljön förbättras, och den arbetsrelaterade ohälsan måste förebyggas. De satsningar regeringen gör på exempelvis högre kvalitet och ökad bemanning inom äldreomsorgen, tillsammans med satsningar på att förbättra arbetsmiljön och att stärka arbetslivsforskningen, kommer att leda till att fler orkar och vill stanna kvar längre i arbete.

De ekonomiska drivkrafterna för att fortsätta att arbeta efter 65 år är dessutom starka till följd av pensionssystemets utformning och det förhöjda jobbskatteavdraget för äldre. Utvärderingar visar att generella sänkningar av socialavgifterna är mycket ineffektivt som jobbskapande åtgärd.

Det är svårt att se någon grund för Jessica Polfjärds påstående att den föreslagna särskilda löneskatten för äldre är en straffskatt eftersom arbetande äldre även efter förslaget är mycket skattemässigt gynnade, både på arbetsgivarsidan och på inkomstskattesidan.

Då Jessica Polfjärd, som framställt en av interpellationerna, hade anmält att hon var förhindrad att närvara vid sammanträdet medgav tredje vice talmannen att Jan Ericson fick ta emot båda interpellationssvaren.

Anf. 42 JAN ERICSON (M):

Fru talman! Svaren från finansministern i dagens interpellationsdebatter är precis lika svartmålande av läget i Sverige som dem vi hörde häromveckan när vi debatterade andra frågor.

Enligt färskta siffror från SCB när det gäller tillväxt har Sverige haft en överraskande stark tillväxt under tredje kvartalet, och det är den inhemska konsumtionen som drar upp siffran. Skattesänkningar är kanske inte så dumt, finansministern, om de ökar köpkraften och förbättrar tillväxten.

Finansministern säger också att sysselsättningen i Sverige har minskat, men hon verkar ha missat att det är 340 000 fler människor som

arbetar i dag än 2006. Det är 90 000 fler äldre som har valt att arbeta efter pensionen sedan 2006.

Sverige har högst sysselsättningsgrad i hela EU. Vi har högre sysselsättningsgrad än 2006 i alla åldersgrupper, inklusive bland äldre, men också sammantaget.

Sanningen är faktiskt att Alliansens jobbpolitik har haft en mycket god effekt. Den har bidragit till att skapa fler jobb för såväl unga som medelålders och äldre.

Finansministern upprepar givetvis också att Alliansen har skapat underskott i statens finanser. Men hon vet ju från våra tidigare debatter att Sverige är det enda landet i hela EU som väntas minska sin statsskuld i andel av bnp mellan åren 2006 och 2014 och att vi ligger bland de bästa i EU när det gäller starka statsfinansier.

Förra veckan hade jag flera debatter med finansministern om regeringens ointresse att analysera politiska förslag och se om de leder till fler eller färre jobb.

Jag påminner återigen om vad Socialdemokraterna sa före valet. Då hette det att man inför varje beslut skulle kräva besked av varje statsråd och varje myndighetschef om ett beslut innebär fler jobb eller inte. Redan i regeringsförklaringen var det storstilade löftet borta. Inte heller har regeringen gjort några analyser av jobbeffekterna av de förslag man lagt fram i sin budgetproposition.

De tidigare debatterna handlade om jobbeffekterna av att höja skatterna på företagande och arbete och att höja arbetsgivaravgifterna för den som anställer unga. I dag gäller interpellationerna regeringens förslag att göra det betydligt dyrare att anställa äldre.

I takt med att människor lever allt längre är det för många naturligt att jobba högre upp i åldrarna, såväl för lönen som för att man trivs på sin arbetsplats. Det är också en bra möjlighet för en person med lång och gedigen erfarenhet att sprida sin kunskap till yngre kolleger. Att fler är kvar på arbetsmarknaden bidrar också till högre tillväxt och till att finansiera välfärden.

I samhällsdebatten diskuteras höjd pensionsålder, men alliansregeringen valde en annan väg. Vi ville med morötter locka fler äldre att arbeta längre. Sedan 2006 är det alltså 90 000 fler personer över 65 år som arbetar. Att fler arbetar är resultatet av bland annat Alliansens jobbpolitik. Vi gjorde det billigare att anställa personer över 65 år, och glädjande nog berömmar finansministern det förstärkta jobbskatteavdraget för äldre. Det har också ökat drivkraften att jobba länge.

Nyföretagarcentrum rapporterar om en kraftig ökning i antalet nystartade företag bland äldre. I genomsnitt startar fyra pensionärer om dagen ett eget företag. Det är mycket glädjande.

Trots alla dessa goda effekter av skatteförändringarna har finansministern nu lagt fram en budgetproposition med förslaget att den som vill anställa personer som passerat 65 år kommer att behöva betala en särskild löneskatt. Förslaget gör det dyrare att anställa äldre och mindre gynnsamt för egenföretagare att fortsätta arbeta efter 65 år.

Jag vill börja med att fråga finansministern om hon verkligen tror att den särskilda löneskatten kommer att medföra att fler äldre stannar kvar längre tid på arbetsmarknaden.

Anf. 43 LARS-ARNE STAXÄNG (M):

Fru talman! Jag vill börja med säga att jag har förståelse för hur svårt det i praktiken kan vara att minska utgifter. Antingen man styr i en kommun, ett landsting eller staten är det ofta lätt i teorin, men när man väl kommer till praktiken blir det konsekvenser. Det är svårt. Jag har förståelse för att det är svårt att minska utgifterna.

Nu har den nya regeringen lagt fram förslag till att införa löneskatt för äldre, personer över 65 år, men det har jag ingen förståelse för. Anledningen är att det är en skatt som är kontraproduktiv genom att den går emot jobblinjen – jobblinjen som kommer att bli allt viktigare i framtiden, och det är därför som jag har gått upp i talarstolen i dag.

Om vi ska få bärkraftiga pensioner som ökar, som går att leva på i framtiden, finns det egentligen bara en riktigt bra linje, nämligen fler arbetade timmar i ett land, så även i Sverige. Vi måste se till att fler ungdomar, fler äldre och framför allt de som hamnat utanför systemet kommer i arbete. Det är det som ger bärkraftiga pensioner.

Därför är jag förvånad över att man tar till ett sådant här förslag, för det blir kontraproduktivt. Precis som Jan Ericson förde fram är utvecklingen nu väldigt positiv. Den ska vi försöka göda på olika sätt så att fler äldre arbetar förbi 65 år och längre upp i åldrarna. Vi behöver dem i framtiden. Vi behöver deras kompetens på olika sätt. Det är inget motsatsförhållande till att ungdomar kommer in på arbetsmarknaden. Så kanske det var en gång, men så är det inte i dag. Vi behöver alla på arbetsmarknaden.

Dessutom är nuvarande och kommande pensionärer stora förlorare om förslaget går igenom. Systemet är till stor del uppbyggt på avgifter, och om det blir färre arbetade timmar och pensionsavgifterna till systemet minskar får vi bromseffekter och minskningar av pensionerna. Pensionssystemets viktigaste del för stabila och högre pensioner är fler arbetade timmar i Sverige, och det måste vi förmedla ut i samhället. Därför har jag med tillfredsställelse av olika undersökningar sett – jag vet att andra framfört annat – att det från 2006 till 2014 blivit en sysselsättningsökning. Det har blivit nära 350 000 nya sysselsättningstillfällen, vilket varit jätteviktigt för pensionssystemet.

Om vi inte hade fått till dessa sysselsättningstillfällen skulle det ha blivit som på 90-talet. Då fanns både borgerliga och socialdemokratiska regeringar. Pensionerna gick ned mycket kraftigt från 1995 till 2001. Det har vi glömt i dag. Hög sysselsättning innebär bra pensioner. Därför är beslutet helt felaktigt och missriktat.

Anf. 44 ERIK EZELIUS (S):

Fru talman! Den här interpellationsdebatten handlar om särskild löneskatt för äldre, men det är också en interpellationsdebatt om den förra regeringens sätt att missköta statsfinanserna och skattepolitiken.

Den särskilda löneskatten för äldre infördes i samband med 1991 års skattereform. Det var en uppgörelse mellan Socialdemokraterna och Folkpartiet men stöddes också av Centern. Skatten skulle i sin ursprungliga utformning tas ut på alla inkomster som inte grundade rätt till socialförsäkringsförmåner. Särskild löneskatt för äldre, andra höjda skatter och avskaffade avdrag behövdes för att finansiera skattereformen

med dess sänkning av marginalskatterna. Syftet var att få ett så neutralt och likformigt skattesystem som möjligt med få särregler och undantag.

Åren 2007 och 2008 slopades den särskilda löneskatten för personer fyllda 65 år. Den skatteklöfta som den dåvarande borgerliga regeringen skapat mellan pensionärer och förvärvsarbetande skulle i viss mån kompenseras genom att de friska pensionärerna, de som kunde få ett arbete, skulle bli billigare på arbetsmarknaden och genom arbete få in pengar som de förlorat på skatteklöftan. År 2007 skedde lättningen enbart för dem som var 70 år och äldre. Eftersom regeringen inte kunde förklara detta godtyckliga urval vidgades det 2008 till att gälla alla ålderspensionärer.

Det vore bra för debatten om interpellanten förklarade varför pensionärer måste arbeta för att få ihop till en vettig pension och framför allt förklarade den skatteskillnad som finns mellan pensionärer och förvärvsarbetande. Många vill och kan stanna kvar och arbeta efter 65 år, och det kommer att vara lönsamt för både arbetsgivaren och den enskilde även med samarbetsregeringens förslag om särskild löneskatt.

Den tidigare regeringen sänkte skatterna med över 130 miljarder. Vi kan se effekterna av det inom skola, vård, omsorg, en icke-fungerande järnväg, långa bostadsköer med mera. Samarbetsregeringen genomför nu ett stort antal reformer, verkliga reformer, sådant som gör livet bättre och enklare för människor och stärker välfärdsstaten. Dessa behöver finansieras, och återinförandet av särskild löneskatt för äldre är en del i finansieringen.

Anf. 45 MARGARETA B KJELLIN (M):

Fru talman! Jag ska lägga en annan vinkling på den särskilda löneskatten, för den berör människor. Under valåret gjorde jag som äldrepolitisk talesperson för Moderaterna en Sverigeresa, från Luleå i norr till Helsingborg i söder. Syftet med resan var att följa och möta pensionärer i deras vardag. Jag träffade många män och kvinnor över 65 som hade gått i pension och fått ett väldigt trist liv. De kände att de inte hade samma livsglädje, de hade inte arbetskamrater, de kände att de började tappa livskraften.

Det har över tid startats seniorpooler, veteranpooler, Hyr en pensionär. Det handlar om en stor grupp där äldre personer, med F-skattsedel, kan välja att jobba fyra timmar i veckan eller 40 timmar i veckan. De gick in i sitt arbete, var mentorer, använde sin kraft och sin kunskap. Jag mötte också kuratorer som gick in och gjorde RUT-tjänster och annat för andra äldre. Det är oerhört viktigt.

Vi står inför en tid när 30 procent av vår befolkning är över 65. Vi har inte råd att inte kunna använda dem. Då handlar det inte bara om dem som ska vara kvar på sin arbetsplats, utan det handlar om möjligheten att med hjälp av en F-skattsedel hitta nya vägar för ett nytt arbete. Det handlar inte om arbetsmiljön i det gamla jobbet utan om möjligheten att välja och känna att man fyller en funktion i arbetslivet. Det är sådana faktorer, sänkt löneskatt och även det förstärkta jobbskatteavdraget, som är centrala för dessa grupper. Jag skulle vilja säga att om finansministern möter de här människorna kommer hon att märka den besvikelse som finns.

Förslaget innebär att risken ökar att människor behöver mer stöd tidigare. Det innebär att man inte kan skjuta på åldrandet på samma sätt. Det gäller att träna kroppen, men det gäller att också träna hjärnan för att den ska vara frisk allt längre. Därför är höjningen av löneskatten för äldre fatal för just den gruppen människor. Den höjda löneskatten tar bort livsglädje och livskvalitet. Det kommer att bli dödsstöten för många äldre där löneskatten inte tillfaller en stor arbetsgivare utan tillfaller den äldre själv, som kan göra nytta och förstärka sin pension. Men det är inte huvudsyftet. Huvudsyftet är att kunna vara levande hela livet.

Anf. 46 MONICA GREEN (S):

Fru talman! Jag har nu hört ett gäng moderater gå upp i talarstolen och tala om hur fantastiskt bra de har lyckats med jobben. Det är bara det att vi har en mycket hög arbetslöshet sedan Alliansen förlorade valet. Moderaterna skriver till och med själva i sin valanalys att det var jobben de misslyckades med. Den villfarelse som de moderater som just nu är närvarande i kammaren lever i kommer deras partiledning kanske snart att ta ur dem. Det var för att de misslyckades med jobben som de förlorade valet. Människor är förtvivlade över den höga arbetslöshet som den borgerliga regeringen lämnade efter sig.

Jag hörde alla tre moderater i debatten säga att det tillkom många nya jobb under den borgerliga regeringstiden. Men hur var det egentligen? Hur många jobb var det som tillkom 2006, alltså det året vi förlorade valet? Det året tillkom 153 000 nya jobb. Året därefter, 2007, tillkom 80 000 nya jobb. Er finansminister hade sagt att det skulle ta två år innan er politik började bita, alltså 2008. Och vad hände då? Då kom jobbstoppet.

Det skedde inte bara för att ni regerade, utan även för att den internationella lågkonjunkturen inträffade. Men det späddes på av den borgerliga politiken. Människor var skrämde. Ni hade förstört deras försäkringar, och de var rädda. Människor vågade inte satsa på framtiden. Detta ökade på den höga arbetslöshet som vi drabbades av internationellt och här i Sverige.

Sedan har många länder tagit sig ur krisen. Sverige har inte lyckats lika bra som de. Det finns sju länder i EU som har klarat sig bättre än vi. Trots att de har drabbats av samma internationella lågkonjunktur som vi har andra länder lyckats bättre med arbetslösheten.

Jag hörde att den föregående talaren hade åkt på en liten turné i valrörelsen. Det är ju jättefint. Det är bara det att vi socialdemokrater träffar äldre personer hela tiden. Vi träffar människor som blir utslitna på sina gamla jobb. Sedan hör jag uttalanden om att det inte handlar om att förbättra arbetsmiljön på det gamla jobbet. När man har blivit pensionär ska man starta något nytt, något lite mer kreativt, sägs det. Det är tydligen mycket bättre. Ska man ha en så cynisk syn på människor att man inte vill förbättra arbetsmiljön så att de orkar jobba fram till 65 års ålder? Jag tycker att det är tragiskt att vi har sådana politiker i Sveriges riksdag i dag.

Den borgerliga regeringen förstörde arbetsmiljöarbetet på våra arbetsplatser. Det beklagar jag. Nu ska vi försöka rätta till det. Det finns alldeles för många människor i det här landet som inte klarar att jobba fram till 65. Vi måste se till att fler kommer i arbete. Vår

samarbetsregering har satt upp det ambitiösa målet att bli bäst i EU. Ni vågade inte ens sätta upp ett mål, men vi tänker vara konkreta och se till att fler kommer i arbete och att de som jobbar kan jobba ända fram till 65, och gärna längre om de vill det och inte har slitits ut innan dess. Det är vår ambition.

Anf. 47 Finansminister MAGDALENA ANDERSSON (S):

Fru talman! Med den demografiska situation vi har i Sverige är det oerhört centralt att alla som kan och vill bidra med sitt arbete också får möjlighet att göra det. Det är den här samarbetsregeringens utgångspunkt.

Precis som Monica Green tar upp är det viktigt att många fler får möjlighet att jobba till 65 års ålder. Det är därför viktigt att vi har ett gott arbetsmiljöarbete. Alldeles för många människor blir sjuka och kan inte jobba till 65 års ålder en gång. Det var väldigt tråkigt att den förra regeringen skar ned på arbetsmiljöarbetet och lade ned institut som sysslade med forskning om arbetsmiljön.

Den här regeringen har i budgetpropositionen föreslagit att vi ska återupprätta arbetsmiljöarbetet. Vi stärker anslaget till Arbetsmiljöverket redan från den 1 januari 2015. Vi ökar det statliga bidraget till skyddsombudsverksamheten. Vi förstärker arbetslivsforskningen. Därutöver vill vi försöka säkra kompetensförsörjningen i företagshälsovården. Regeringen gör en samlad satsning på att stärka möjligheterna för människor att arbeta upp till 65 års ålder. Det är oerhört viktigt. Sedan är det viktigt att människor som vill och kan ska ha möjlighet att arbeta senare i livet också – efter 65 och upp till 67 men även efter att man gått i pension.

Det är viktigt att kunna göra både och. Det är viktigt att vi har arbetsplatser i Sverige med en sådan arbetsmiljö att människor har möjlighet att jobba, i alla fall upp till 65 års ålder; självklart är det bra om man kan göra det längre än så. Det finns väldigt många äldre i Sverige som gör viktiga bidrag inom olika sektorer och branscher och bidrar med sitt arbete på så sätt att det stärker tillväxten och ger oss goda skatteinkomster för en god välfärd.

Men för att människor ska kunna jobba är det också viktigt att man har en fungerande välfärd. Det är viktigt att ha ett fungerande arbetsmiljöarbete, men vi behöver också på andra områden ha en fungerande välfärd. Något som påverkar inte minst kvinnors möjligheter att arbeta heltid och arbeta högre upp i åldrarna är att det finns en fungerande äldreomsorg. Undersökningar visar att över 100 000 personer, de allra flesta kvinnor, har gått ned i arbetstid för att sköta en nära anhörig därför att äldreomsorgen inte håller tillräckligt hög kvalitet. Här går Sverige miste om många kompetenta kvinnors arbetsinsatser. Jag är också övertygad om att många går för tidigt i pension för att vårda nära anhöriga.

Därför gör den här regeringen en investering i att förstärka personalen för att kunna höja kvaliteten i äldreomsorgen, så att färre kvinnor ska behöva gå ned i arbetstid eller gå i pension i förtid för att vårda nära anhöriga, om de inte har gjort det för att de önskar det; man ska inte behöva göra det för att äldreomsorgen håller för dålig kvalitet.

Men för att kunna genomföra den typen av satsningar måste man också finansiera dem. Den tidigare borgerliga regeringen lämnade stora underskott efter sig i de offentliga finanserna. Det gör att vi höjer en del skatter. Men den sammantagna effekten av regeringens skattehöjningar och satsningar kommer att bli att sysselsättningen stiger och att arbetslösheten sjunker något, vilket regeringen beskriver i sin budgetproposition i finansplanen.

Jan Ericson har frågat om den särskilda löneskatten kommer att leda till att fler stannar längre tid. Svaret är ja. De skatteintäkter vi får in kommer vi att använda på ett sådant sätt att de möjliggör för fler att stanna i arbetslivet upp till 65 års ålder och möjliggör för till exempel kvinnor att arbeta längre och slippa gå ned på deltid.

Jag vill också påpeka för Jan Ericson, som är påtagligt nöjd med läget i Sverige, att vi har en hög arbetslöshet. Det faktum att statsskulden minskade under den borgerliga regeringen beror på att man sålde ut de statliga bolagen. Hade den borgerliga regeringen inte sålt ut statliga bolag hade statsskulden inte minskat. Det är naturligtvis inte en hållbar strategi att sälja ut matsilvret för att klara skulden.

Anf. 48 JAN ERICSON (M):

Fru talman! Först vill jag vända mig till finansministern. Vi pratade även förra gången om detta med att sälja ut matsilvret. Jag påpekade då att en mycket viktig orsak till att statens skuldsättning ökat är att Riksgälden har lånat upp pengar, bland annat för att låna vidare till Irland och för att öka valutareserven. Att påstå att statsskulden har minskat på grund av att vi sålt statliga bolag är helt enkelt fel.

Finansministern gissar att skattehöjningarna kommer att medföra att fler äldre kommer att arbeta. Jag tycker att det är en fantastisk gissning. Vi får väl se vem som får rätt.

Erik Ezelius pratar om att pensionärerna har förlorat på skattereformen. Sanningen är faktiskt den att pensionärerna har fått rejäla skattesänkningar. När man tittar på både skatter och pensioner kan man konstatera att ingen pensionärsgrupp i Sverige förlorade köpkraft under alliansregeringen. Garantipensionärerna fick de allra bästa köpkraftsökningarna av alla pensionärsgrupper. Det var faktiskt så det såg ut i Sverige under krisåren. Så såg det inte ut i vår omvärld.

Monica Green fortsätter som vanligt att blanda äpplen och päron. Men det mest intressanta tycker jag är att hon pratar om Socialdemokraternas fina mål och om att Alliansen inte skulle ha några mål. Alliansen har ett tydligt mål för antalet jobb i Sverige. Vi ska ha fem miljoner i arbete. Då krävs det 350 000 fler arbeten. Socialdemokraterna har någon annan sorts diffust mål, där man försöker dölja arbetslöshet för att visa att man gör nytta. Man har till och med tagit bort Alliansens jobbmål, vilket är ganska uppseendeväckande.

Det här förslaget är det inte bara jag, Moderaterna och Alliansen som är kritiska mot. Det finns en kompakt kritik från nästan alla remissinstanser som svarat på detta. TCO säger att förslaget motverkar att fler äldre stannar längre i arbetslivet. Företagarna, Svensk Handel, Almega och Arbetsgivarverket säger att förslaget kommer att leda till minskad efterfrågan på äldre arbetskraft. Tillväxtverket säger att förslaget riskerar att få negativa konsekvenser för äldre småföretagare.

Konjunkturinstitutet och Arbetsförmedlingen sågar också förslaget och säger att det kommer att påverka sysselsättningen bland äldre personer. Konjunkturinstitutet säger till och med att det hade varit önskvärt att effekterna på sysselsättningen analyserats i större utsträckning. Det är precis den kritik som jag har i min interpellation. Trots denna massiva kritik väljer regeringen att gå vidare med förslaget. Varför lyssnar man inte på remissinstanserna?

Jag vill återkomma till detta med att vi blir äldre och friskare, som Lars-Arne Staxäng också nämnde. Det finns en diskussion i samhället bland nationalekonomer och andra om att det på sikt är ohållbart med dagens faktiska pensionsålder. Det är jättebra att regeringen vill att fler ska kunna arbeta fram till den ordinarie pensionsåldern. Det är någonting som även Alliansen hade starkt fokus på. Men det är också viktigt att man kan arbeta efter pensionsåldern om man vill det och känner att det tillför livet någonting. För många är det här en väldigt viktig social fråga också, inte bara en ekonomisk fråga.

Alliansen har som sagt inte valt en tvingande höjning av pensionsåldern, utan vi föredrar att ge de äldre morötter att arbeta längre. Som jag nämnde tidigare har detta fungerat ganska bra. Vi har 90 000 fler över 65 år som arbetar, och vi har många äldre som startar egna företag. Man kanske på ålderns höst förverkligar någon idé som man hade under sitt yrkesliv.

Den sänkta arbetsgivaravgiften för äldre har med andra ord varit en väldigt bra investering för samhället, gett önskad effekt och bidragit till tillväxt och välfärd. Med den svaga S-MP-regeringens politik finns stor risk att färre äldre kommer att förvärsa arbeta.

Då blir det sannolikt förr eller senare aktuellt att obligatoriskt höja pensionsåldern, det vill säga att regeringens indragna morötter ersätts med en piska som tvingar alla äldre att arbeta längre. Är finansministern medveten om denna risk?

Anf. 49 LARS-ARNE STAXÄNG (M):

Fru talman! Först vill jag ta bort den föreställning som finns bland några av talarna att det har blivit minskade inkomster till exempel till kommuner och landsting. Sanningen är att om vi räknar från 2006 till fjolåret 2013 ökade inkomsterna totalt från runt 450 miljarder till 600 miljarder. Även om man räknar bort inflation och annat har det varit en mycket bra utveckling för kommunsektorn. Det kan på olika sätt vara så att skolan har fått mindre pengar. Men det beror inte på inkomsterna till kommuner och landsting.

Nästa fråga, som Monica Green lite grann tog upp, är att det skulle vara någon konfliktlinje när det gäller arbetsmiljö. Det är det självklart inte. De flesta partier, för att inte säga alla partier, vill nog att det ska vara en bra arbetsmiljö och att den ska bli bättre.

Vi ser stora saker som vi måste förbättra. Det gäller inte bara arbetsmiljön utan varför människor blir sjuka och hur det kommer sig att sjukskrivningarna ökar till exempel efter att man har fått barn och så vidare.

Det måste vi gå vidare med. Det gäller arbetsmiljön på arbetet men också helheten. Vi vet att den psykiska utsattheten ökar efter att man har

fått barn, kanske genom att man har ett helhetsansvar som är alldeles för stort och att jämställdheten inte fungerar i verkligheten.

Om vi inte tittar på den demografiska kurvan framåt, där antalet pensionärer kommer att öka mycket kraftigt till ungefär 2037 eller 2038 och där det går rakt uppåt, kommer vi inte att klara detta. Därför kommer alla åtgärder för att vi ska få fler i arbete även i högre åldrar att vara jätteviktiga.

Anf. 50 ERIK EZELIUS (S):

Fru talman! Jag tror att interpellanten kan hålla med om att den höga arbetslösheten och att den ännu högre arbetslösheten bland unga är det stora problemet i Sverige. Vi måste få fler arbetade timmar genom att minska arbetslösheten framför allt bland de yngsta åldersgrupperna som annars riskerar att fostras in i ett tillstånd av stadigvarande arbetslöshet.

Att framställa ett ökat yrkesarbetande bland landets ålderspensionärer som den viktigaste frågan för att få fler arbetade timmar är att missa huvudproblemet. De får få arbetade timmarna bland dem under 65 år och i de yngsta åldersgruppen är väl ändå det som är huvudproblemet.

Samarbetsregeringen vill ha ett väl fungerande utbildningssystem där alla kan få en gymnasiekompetens som också kan föra vidare till högskolestudier. Efter studierna vill vi så snabbt som möjligt kunna få in unga i arbete. Inte minst därför har vi formulerat 90-dagarsgarantin.

För att genomföra dessa reformer krävs investeringar. Att återinföra den särskilda löneskatten för äldre än en del för att kunna finansiera detta.

Anf. 51 MARGARETA B KJELLIN (M):

Fru talman! Först måste jag börja med Monica Green som ironiserar över en liten resa. Jag förbehåller mig rätten att slippa härskartekniker i talarstolen. Jag tänker inte använda mig av dem.

Jag har full respekt för att alla som sitter här gör ett bra jobb. Jag möter många äldre hela tiden. Jag möter många i personalen och många av mina gamla elever hela tiden. Jag har en god bild av hur det ser ut.

Det är inte så att det finns en motsättning mellan arbetsmiljösituationen för att vara kvar längre sedan man fyllt 65 år och att ge livsglädje och möjligheter att bevara friska funktioner efter att man har fyllt 65 år.

Jag ser heller ingen mening i att sätta äldre och yngre mot varandra. Vi behövs alla. Det blir inte bättre för att man höjer arbetsgivaravgiften för de unga. Det blir inte fler som jobbar där.

Nu handlar debatten om vad som händer efter 65 år. Det är viktigt att man har den diskussionen. Det är fokus. Det är därför jag sade till finansministern att det inte är en arbetsmiljöfråga. Det handlar om: Hur ska vi bevara de friska funktionerna allt längre?

Det är fler i arbetskraften i dag. Men det räcker inte. Vi behöver alla. När det gäller att många anhöriga går ned i arbetstid för att hjälpa de äldre är det inte beroende på vad som händer inom äldreomsorgen och äldreboendena utan det som instiftades efter 2002, kvarboendet i hemmet.

Det är otroligt många ensamma som sitter hemma själva där anhöriga går in. Det är dem som vi måste komma åt. Då behövs det lite satsning på äldreboistäder och annat som inte finns i regeringens budget.

Anf. 52 MONICA GREEN (S):

Fru talman! Jag ska börja med att be om ursäkt om det är så att Margareta B Kjellin har uppfattat det som att jag använt mig av härskartekniker. Det är absolut inte min mening. Jag vill att vi ska ha en öppen och ärlig debatt här mellan varandra, och då ber jag om ursäkt.

Däremot har jag en helt annan uppfattning när det gäller er politik, och jag är väldigt glad att vi slipper den nu. Ni säger med läpparnas bekännelse i debatten att ni vill ha en bättre arbetsmiljö även om ni sedan i nästa andetag säger att det inte har någon betydelse.

Ni har försämrat arbetsmiljön under era mandatperioder eftersom ni bland annat har tagit bort kontrollerna. Ni sa: Det är så jobbigt för arbetsgivarna, och därför ska vi inte ha kontroller. Det har försämrat för de anställda. Dessutom är det färre anställda inom vården och äldreomsorgen per äldre räknat, eftersom vi har blivit fler. Alla som jobbar inom vården och äldreomsorgen har det mycket tuffare på grund av er politik.

Ni kan nästa vecka ha förmånen att rösta för en politik som satsar 2 miljarder mer per år än vad ni själva föreslår på äldre vården. Ni kan också vara med och rösta för att sänka pensionärsskatten, den som ni har infört. Ni kanske avstår från det. Men erbjudandet står kvar. På onsdag har ni möjlighet att satsa på äldre vården och sänka skatten för pensionärerna.

Vi socialdemokrater tänker jobba aktivt för att människor ska klara sig på arbetet. De ska inte bli utslitna innan de är 65 år, och de kan gärna jobba kvar efteråt. Då måste vi ha en bra arbetsmiljö, mindre stress och många avlastningar. Vi behöver fler som jobbar och hjälper varandra.

Anf. 53 BÖRJE VESTLUND (S):

Fru talman! Jag får hoppas att jag inte använder några härskartekniker. Jag brukar ibland bli anklagad för det, så man vet aldrig.

När jag hör debatten funderar jag: Hur många äldre kommer till följd av denna reform, som vi nu föreslår, att sluta jobba? Långt innan jag kom in i riksdagen, när vi hade haft socialdemokratisk majoritet under en bra stund, besökte jag vid ett tillfälle Stockholms mest växande arbetsförmedling, i en väldigt god mening.

Det var äldre som ville fortsätta att jobba. Det var den så kallade Seniorförmedlingen. Sedan lade man ned alla specialförmedlingar, så den försvann. Vi vet inte riktigt vart alla dessa tog vägen.

Detta var framgångsrikt. Det handlade om diverse olika människor. Det fanns de som ville fortsätta att arbeta heltid i några år till, och det fanns de som tyckte att de under ett par dagar i veckan kunde göra det arbete de hade gjort tidigare eller arbeta i någon annan verksamhet. Det låter som att det aldrig någonsin tidigare har varit någon över 65 som har jobbat, och helt plötsligt växte det till 90 000. Hur många började det med, då? Den frågan måste man också ställa sig. Hur många kommer att lägga av nu helt plötsligt från den 1 januari? Det tycker jag är en viktig frågeställning.

Vi har förmodligen inga svar på detta. Jag har det inte, och ni har det inte. Men ni förutsätter det, för ni tror att skattesänkningar är det som löser nästan alla politiska problem som finns.

Låt mig säga ytterligare ett par saker till Jan Ericson, för han är den enda som kan svara mig nu. När det gäller detta att man ska ha fem miljoner arbetande eller om man ska ha EU:s lägsta arbetslöshet kan vi alltid fundera över vilket som är mest ambitiöst – det ena eller det andra. Jag tycker att man ska ha ambitiösa mål när det gäller just arbetslösheten. När det sedan gäller hur man väljer att formulera dem kan man ha lite olika uppfattningar. Visst är fem miljoner i sysselsättning ett ambitiöst mål, men jag vill påstå att också vårt mål är det.

Man säger också: Om vi gör det här kommer vi att gömma undan allihop! Det är bara det att när den borgerliga regeringen tillträdde återuppstod nästan alla de åtgärder vi hade på arbetsmarknaden, fast de hette lite annorlunda. Det var ungefär samma sak i alla fall; det varierade bara lite grann. Det råder ingen tvekan om den saken.

Jan Ericson säger att det inte beror på de statliga företagen att statsskulden minskade. Helena Lindahl och jag satt vid det tillfället i näringsutskottet. Jag minns mycket väl att Mats Odell var i utskottet ett antal gånger och bedyrade att det inte var någon ideologisk utförsäljning utan att detta gjordes för att minska statsskulden. Det var det huvudsakliga skälet. Detta anfördes gång efter gång, och när man ifrågasatte det visade Mats Odell upp exakt hur mycket det här skulle innebära vid olika nivåer. Det var detta det handlade om när man sålde ut de statliga företagen. Sedan är det klart att man har lånat ut på andra håll också; det är en annan sak.

Jag vill säga en sak till innan jag slutar, fru talman. Det gäller småföretagarna. Det är många småföretagare som fortsätter, men det är också väldigt många som vill sluta. Vi har inte klarat generationsskiftet. Den förra regeringen hade inte tillräckligt många bra förslag för att komma så långt. Jag hoppas verkligen att vi ska lyckas bättre med den uppgiften.

Anf. 54 Finansminister MAGDALENA ANDERSSON (S):

Fru talman! Jan Ericson är förbluffad över hur höga skatter skulle kunna ge hög sysselsättning. Samtidigt påpekar han att Sverige har den högsta sysselsättningsgraden i Europa. Har vi höga skatter i Sverige, eller har vi låga? Om vi tittar oss runt i världen – är det så att de länder som har låga skatter har hög sysselsättningsgrad? Eller är det kanske så att de länder som har höga skatter oftast har en högre sysselsättningsgrad?

Man kan inte bara titta på skatten, utan man måste också titta på vad skattepengarna används till. Låt oss tänka oss att man till exempel inte hade någon inkomstskatt alls men inte heller någon barnomsorg. Om vi då bara tittade på att man införde en inkomstskatt skulle vi kanske kunna tro att folk skulle arbeta mindre. Men om vi samtidigt tittar på vad skattepengarna skulle användas till, nämligen att introducera subventionerad barnomsorg för alla, ser vi att det kanske skulle öka sysselsättningsgraden.

Så länge man beskattar på ett begåvat sätt och sedan använder skattepengarna på ett begåvat sätt kan man höja sysselsättningsgraden. Det är det som har varit drivande för socialdemokrater när vi har

utformat den ekonomiska politiken: begåvad beskattning och begåvad användning av pengarna. På så sätt har vi skapat och byggt ett Sverige med hög sysselsättningsgrad och låg arbetslöshet.

Jan Ericson hävdar att det är mycket bättre att ha ett sysselsättningsmål än ett arbetslöshetsmål. Poängen med vårt arbetslöshetsmål är att vi är tydliga med att vi ska nå det genom att öka antalet arbetade timmar och höja sysselsättningen. Därför kommer målet att vara en treenighet, där vi har ett tydligt mål för arbetslösheten. Men vi säger uttalat att vi också noga ska följa antalet arbetade timmar och sysselsättningsgraden. Man kan inte bara titta på en av de här faktorerna; man måste titta på alla tre. Det är korrekt att om man bara tittade på arbetslösheten skulle man kunna försöka få bort människor från arbetsmarknaden och på så sätt nå arbetslöshetsmålet. Det är därför vi säger att vi också ska titta på sysselsättningen.

Problemet med borgarnas mål, som bara är ett sysselsättningsmål där man inte tittar på arbetslöshet eller på antalet arbetade timmar, är att man kan nå det målet utan att ett enda nytt jobb har skapats – genom att vi delar på jobben. Det kan nås genom att antalet arbetade timmar minskar i ekonomin i och med att vi delar på jobben. Det kan nås samtidigt som arbetslösheten är mycket hög. Därför kan man inte bara titta på en av faktorerna; man måste titta på alla de tre indikatorerna.

Lars-Arne Staxäng säger att arbetsmiljön är viktig. Det är vi överens om. Men varför har ni då skurit ned så mycket på arbetsmiljöarbetet? Varför har ni skurit ned på inspektionerna? Och framför allt: Varför har ni i er budgetmotion motsatt er vår satsning på arbetsmiljöarbetet? Vi vill öka antalet inspektioner och lägga ytterligare resurser på både arbetslivsforskning och arbetsmiljöarbete. Varför gör ni så om vi nu är så överens? Ni verkar inte tycka att det är så viktigt att ni är beredda att satsa pengar på arbetsmiljöarbetet.

Jag vill avsluta med att säga att jag tycker att det är positivt att det är så många som påpekar hur viktigt det är att människor får möjlighet att arbeta upp till 65 års ålder men också att man får möjlighet att arbeta längre upp i åldrarna. Det gäller både när man är pensionär och att man ska kunna ha kvar sin ordinarie arbetsgivare längre om man önskar det. Detta är oerhört positivt. Det är en utveckling som vi har sett i Sverige under en längre tid att fler äldre väljer att arbeta längre. Här ser jag en stor potential, för kulturen på den svenska arbetsmarknaden är fortfarande att man ses som gammal när man är 65.

Vi möter så många 65-åringar, 67-åringar och 70-åringar, för den delen, som har oerhört mycket kvar att ge. Här behöver vi förändra kulturen på hela arbetsmarknaden så att dessa människor också får en möjlighet att vara med och bidra som egna företagare men också som anställda.

Anf. 55 JAN ERICSON (M):

Fru talman! Jag skulle kunna prata arbetsmiljö jättelänge eftersom jag satt i det utskottet 2006–2010. Men tyvärr har jag inte tid med det just nu. Vi kan i alla fall konstatera att vi också ser en hel del glädjande saker på arbetsmarknaden, exempelvis att vi har rekordfå dödsfall och allvarliga arbetsplatsolyckor de senaste åren. Allt är inte nattsvalt.

Erik Ezeliuss talar om ungdomsarbetslöshet. Jag vill bara påminna om att ungdomsarbetslösheten var högre 2006 än vad den är i dag, trots att det var högkonjunktur 2006 och att vi nu har gått igenom den djupaste globala krisen i modern tid. Jag tycker att det är lite synd att göra som Erik gör när han ställer generationer mot varandra. Jag undrar varför han gör det. En äldre person som startar ett företag som pensionär blir kanske den arbetsgivare som en ungdom får sitt första jobb hos.

Monica Green skryter om att ni sänker pensionärsskatten. Jag tycker att det är rena bedrägeriet mot de äldre att låtsas att ni gör en massiv skattesänkning för pensionärer. Det är en mycket liten grupp av Sveriges pensionärer som får skattesänkningar i den här budgeten. De allra flesta får vänta på någonting väldigt osäkert i framtiden. Låtsas inte att ni sänker skatten för alla pensionärer, för det är inte sant!

Till finansministern vill jag också säga att vi har ökad sysselsättningsgrad på grund av att det har blivit mer lönsamt att anställa och mer lönsamt att arbeta. Sverige har inte längre världens högsta skattetryck. Det kan finnas ett samband.

Jag vill ändå tacka finansministern för tillfället att få diskutera denna för Sveriges framtid så viktiga fråga, nämligen hur allt färre som arbetar ska försörja allt fler äldre som lever längre. Det är oerhört glädjande att vi blir äldre och friskare, men det gör också att vi måste försöka få fler att arbeta längre innan de går i pension.

Från Alliansens sida föredrar vi morötter framför en tvingande höjning av pensionsåldern för alla. Jag hoppas att finansministern har samma syn på saken, men då borde hon kasta förslaget om särskild löneskatt för dem som har fyllt 65 i papperskorgen. Detta förslag kommer att medföra risk att allt färre får arbeta efter 65 år.

Anf. 56 BÖRJE VESTLUND (S):

Fru talman! Det första som moderater får lära sig när de kommer till riksdagen är att tala om den djupa globala krisen och hur den drabbade Sverige. Man kan fundera över hur den drabbade Sverige, i förhållande till många andra länder. Moderaterna kanske ska fundera på det igen, i stället för att säga detta i varje inlägg om arbetslösheten.

Återigen, det är klart att vi inte kan få svar på hur många äldre som kommer att sluta arbeta på grund av skatten, helt enkelt eftersom ni moderater inte vet. Ni har bara satt upp fingret i luften och känt efter om ni kanske kan vinna en liten poäng genom att påstå att många av de äldre som nu har börjat jobba, fortsätter att jobba eller startar nya företag kommer att lägga av. Det är kanske inte på det sättet i verkligheten. Det är säkert någon som kommer att bli arg och sluta. Men jag tror att de kommer att vara förvinnande få.

Detta är precis som då man skulle sänka ungdomsarbetslösheten till nästa ingenting alls genom att minska arbetsgivaravgiften för unga. Det visade sig inte ha den effekten och har inte heller kommit att bli den succé som man trodde att det skulle bli.

Frågan återstår ändå, och den måste besvaras – inte av oss utan av dem som påstår något annat. Hur många äldre kommer verkligen att sluta jobba? Det är den stora frågan. Jag tror inte riktigt på argumentationen.

Anf. 57 Finansminister MAGDALENA ANDERSSON (S):

Fru talman! Jan Ericson säger att det råder osäkerhet om pensionärsskatten. Ja, men med de borgerliga partiernas motion råder det i alla fall fullständig säkerhet; det finns inte ett enda öre till sänkt pensionärsskatt under hela den kommande mandatperioden, inte 2015, 2016, 2017 och inte 2018. De borgerliga partierna vill inte sänka skatten för pensionärer över huvud taget. De verkar tycka att det är oerhört viktigt att den mycket orättvisa skatteflykta som finns i dag blir kvar.

Det är en straffskatt för de pensionärer som har jobbat hela livet och byggt det Sverige som vi alla är så stolta över. Och de ska betala en extra, särskild straffskatt. De borgerliga har skapat straffskatten och har inga förslag på att ta bort den under den kommande mandatperioden och inte heller minska den med ett enda öre.

Den här regeringen föreslår i stället att man ska ta ett första rejält kliv för att ta bort den skatteflyktan. Vi börjar nerifrån med dem som har de lägsta pensionerna. De har jobbat men haft låga löner eller tvingats förtidspensioneras eftersom de har slitits ut på jobbet, framför allt kvinnor. Det är deras skatt vi sänker i första hand. Därutöver förbättrar vi för pensionärer med låga pensioner genom att förbättra bostadstillägget. Vi gör också en större satsning på äldreomsorgen. Vi är en regering som verkligen satsar på våra äldre eftersom vi ser att de har gjort mycket betydelsefulla insatser för landet.

När man frågar människor varför de pensionerar sig är det vanligaste svaret att man pensionerar sig på grund av hälsa eller funktionshinder. Om vi vill att fler äldre ska kunna jobba längre verkar det alltså vara oerhört viktigt att arbeta med människors hälsa samt göra det möjligt för funktionshindrade att stanna kvar i arbetslivet. Den här regeringen tror att det är mer verkningsfullt än att fortsätta sänka skatten.

**§ 11 Svar på interpellationerna 2014/15:124, 132 och 135 om
vägslitageavgiftens påverkan på Sveriges och Norrlands näringsliv**

Anf. 58 Finansminister MAGDALENA ANDERSSON (S):

Fru talman! Helena Lindahl och Ulf Berg har frågat landsbygdsministern på vilket sätt en vägslitageavgift kommer att gynna landsbygdsutvecklingen och näringslivet i Sverige, och Norrland i synnerhet, respektive om en vägslitageavgift är gynnsam för svensk konkurrenskraft och om ekonomisk kompensation till de branscher och områden som drabbas av minskad konkurrenskraft kommer att övervägas.

Lotta Finstorp har frågat mig om konsekvensen för jobben i Sverige med en vägslitageskatt samt om det enligt EU:s statsstödsregler är möjligt att undanta vissa enskilda branscher.

Interpellationerna från Helena Lindahl och Ulf Berg har överlämnats till mig.

Skogsnäringsen är en av Sveriges viktigaste basnäringar och har stor potential att skapa jobb och tillväxt i hela landet. Skogen utgör också en viktig källa till förnybar råvara för energi. Genom ett nationellt skogsforskningsprogram prioriterar regeringen innovation och satsningar på nya produkter från skogens hela värdekedja för att motverka klimatförändringar och öka sysselsättning och tillväxt i hela Sverige.

Ett robust och effektivt transportsystem med god kapacitet är vidare en förutsättning för näringslivets konkurrenskraft och för jobb och hållbar utveckling i hela Sverige. Regeringen föreslår i budgetpropositionen för 2015 att ytterligare ca 7 miljarder kronor ska satsas på den statliga transportinfrastrukturen under mandatperioden. Särskilt satsningen på järnvägsunderhåll, som uppgår till drygt 1 miljard kronor redan nästa år, bidrar till att främja utveckling i hela landet då såväl tågpendling som industrins godstransporter på järnväg gynnas av en bättre fungerande järnväg.

I budgetpropositionen för 2015 föreslår regeringen att det bör tillsättas en utredning för att utreda hur en avståndsbaserad vägslitageskatt kan utformas. Genom en sådan skatt är det möjligt att i högre grad internalisera lastbilstrafikens kostnader för samhällsekonomin vilket kan bidra till ett mer effektivt utnyttjande av infrastrukturen. En effekt av detta kan vara att vissa långväga godstransporter flyttas från lastbil till tåg och sjöfart. Skatten bedöms även kunna öka möjligheterna till styrning mot mer miljöanpassade fordon på de svenska vägarna.

Effekten av en vägslitageskatt beror också på hur intäkterna från skatten används. Medel motsvarande intäkterna från skatten ska användas för att stärka transportsystemet.

Inom Regeringskansliet pågår ett arbete med att ta fram direktiv till utredningen. Hur skatten närmare ska utformas kommer att ingå i utredningens uppdrag att analysera, liksom vilka konsekvenser den föreslagna skatten får för olika sektorer och regioner. Jag är inte beredd att föregripa den kommande utredningens arbete.

Anf. 59 HELENA LINDAHL (C):

Fru talman! Jag vill börja med att tacka finansministern för svaret på min interpellation. För mig och många andra som bor på landsbygden, speciellt i norra Sverige, är det här en viktig fråga.

Vägslitageavgiften är en sorts avgift som baseras på hur långt man kör, en skatt på avstånd helt enkelt. Ert argument är att det här innebär stora kostnader för samhället i form av vägslitage, trängsel, buller och utsläpp. Det håller jag med om, men jag tror inte att en kilometerskatt – en skatt på avstånd – kommer att motverka det.

Jag bor i Västerbotten. För inte så länge sedan meddelade Volvo Lastvagnar i Umeå att de ska flytta monteringen till Göteborg på grund av att de vill komma närmare marknaden. I min hemkommun Robertsfors kommer ett stort företag, Element Six, att flytta sin verksamhet till Irland. Ett argument som de för fram är också att de vill komma närmare marknaden.

Det är klart att en kilometerskatt – en skatt på avstånd – inte gynnar till exempel landsbygden och norra Sverige. I dag får vi en sorts ersättning, en kompensation, genom ett transportbidrag. Min rädsla är att kilometerskatten kommer att äta upp transportbidraget.

Vi har de facto ett avlångt land, och vi har väldigt långt till Europa. Det är klart att det kommer att få konsekvenser om man beskattar lastbilsnäringsen med 14 kronor milen. 80 procent av de godstransporter som vi har i dag sker ju med lastbil. Även om transporterna sker med tåg och flyg och så vidare svarar lastbilen för de inledande och avslutande milerna.

I norra Sverige har vi inte så många andra typer av infrastruktur att ta till. Det är redan fullt. Kapaciteten, som är ganska dålig, är överfylld på de järnvägar som finns, och det kommer att dröja innan vi får en eventuell Norrbottenabana. Jag hoppas i och för sig på den, men den kommer att dröja väldigt många år. Vad gör vi fram till dess?

Jag är också rädd för att svensk industriproduktion kommer att påverkas. Även transporter när det gäller mat, bensin och diesel och allt sådant kommer att bli dyrare för konsumenten.

När man säger att kilometerskatten skulle göra miljön bättre är jag lite tveksam. Skatten uppmuntrar ju inte till någon sparsam körning eller byte till mer miljöanpassade lastbilar. Kilometerskatten stävjar inte heller fusket och den osunda konkurrensen från utländska åkerier utan gör att lastbilstransporterna blir dyrare för alla.

En annan sak som jag undrar över är att om man inför en sådan här sak som slår så hårt mot lastbilstransporterna och mot skogsnäringsen, då kan man tycka att det på något sätt borde skatteväxlas – kanske genom lägre arbetsgivaravgifter eller kompenseras på något sätt. Men det gör det inte, så det kommer att innebära dödsstöten för åkerinäringsen. Det kommer också att innebära en väldig straffbeskattning för svensk landsbygd, svensk industri och därmed i förlängningen svenska jobb.

Det skrämmer mig också lite grann att själva systemet inte bara är billigt eller enkelt att införa. Installationen ska göras, tekniken ska tas fram och allt ska administreras. Då kan man börja undra hur mycket som blir kvar av de 4 miljarder som ni räknar med att få in varje år.

Min fråga till finansministern är: På vilket sätt kommer ett införande av kilometerskatt att gynna jobben i Sverige och framför allt på landsbygden, till exempel i Norrland, där de stora avstånden finns?

Anf. 60 ULF BERG (M):

Fru talman! Helena Lindahl har på ett föredömligt sätt beskrivit de bekymmer som kan uppstå. Jag tycker att hennes lokala exempel om Volvo är väldigt bra. De har bedrivit hyttillverkning i Umeå och transporterat dessa hytter på järnväg. Men det blev för krångligt, och då flyttar man industrin.

Det tror jag är precis den utveckling vi kommer att få se även i framtiden. Godset kommer inte att flyttas till järnvägen i den utsträckning som många tror, utan det blir att flytta företag närmare marknaden.

Det är ingen tvekan om att vi lever i ett avlångt land. Om jag håller mig till Dalarna där jag kommer ifrån kan vi ta Fiskarhedens Trävaru som exempel. Det är ett sågverk i Transtrand, vilket inte ska sammanblandas med villan med samma namn. Det är ett annat företag.

För Fiskarhedens Trävaru skulle det kosta mellan 18 och 20 miljoner att införa denna skatt. Det är otroligt svårt att göra någonting åt den kostnaden för företaget. Redan i dag har man börjat trafikera järnvägen för att köra ut färdigsågade trävaror. Det kan man göra tack vare att vi har fått en konkurrens på järnvägen som gör att det nu är försvarbart och kostnadseffektivt att transportera, vilket i sin tur naturligtvis leder till färre lastbilstransporter. Det tycker även vi är positivt.

Men det går inte att ersätta lastbilen med järnväg när man ska hämta skogsråvara efter den lilla enskilda vägen där timmerupplaget, massavedtraven eller groten som ska bli biobränsle finns. Det är klart att vi måste ha lastbilen.

Om man fortsätter resonemanget om biobränsle lite djupare är det så att om det ska vara effektivt med biobränsle så ska det flyttas till stora tätorter. Om jag producerar el får jag nämligen spillvärme, och den ska naturligtvis tas till vara i fjärrvärmeanläggningar och värma större tätorter. Då måste vi flytta biobränslet från Dalarna och Norrland där det finns skogar till Mälardalen och Stockholm för att komma åt de fjärrvärmeverk som ska värmas med biobränsle.

Redan i dag är det tyvärr väldigt dålig lönsamhet i biobränsle, bland annat i konkurrens med sopor som importeras. Det är naturligtvis ett bekymmer, för här tror jag att vi är politiskt överens om att en ökad biobränsleanvändning vore otroligt bra dels för klimatet, dels för oss som bor utanför Stockholm, där skogen är så viktig för jobben.

En som kör en skotare eller en skördare i skogen gör ett bra jobb, och det gör även den som serverar caffè latte på Östermalm. Men en sak är säker: För vår nationalekonomi är skogen oerhört mycket viktigare. Den drar in över 100 miljarder som vi kan bygga välfärd för, och den måste vi naturligtvis vårda.

Min något provocerande fråga blir då: Tycker finansministern att det är bra att Volvo friställer nu och att det blir färre lastbilar? Det är ju det som är er avsikt med kilometerskatt.

Anf. 61 LOTTA FINSTORP (M):

Fru talman! Tack för svaret, finansministern!

I regeringens skatteförslag, utgiftsområde 22, står det att läsa att regeringen omedelbart och skyndsamt påbörjat ett arbete för att införa en avståndsbaserad vägslitageskatt som även ska omfatta utländska åkare. Ambitionen är att genomföra detta under mandatperioden.

Jag kommer att återkomma till detta, för den tidsplanen verkar helt omöjlig.

Det här förslaget ger upphov till åtskilliga frågor. Oron är väldigt stor ute i landet bland åkeriföretag och producenter. Även fackförbund har uttryckt sin oro för förslaget.

Det står i finansministerns svar att man håller på att ta fram direktiven till utredningen, men redan där är det viktigt att också näringen får finnas med och komma med sina inspel så att oron kanaliseras.

Det man rimligen kan anta är att ett sådant här förslag skulle kunna införas först kring 2021, alltså under nästa mandatperiod. Att hämta hem de intäkter som regeringen tror ska kunna komma in med det här förslaget verkar därför helt omöjligt.

Det finns en annan sak i detta. Från början hette det vägslitageavgift. Nu heter det vägslitageskatt, och en skatt går inte att öronmärka, vilket torde innebära att regeringen utan särskild förklaring kan lägga skatteintäkten på annat än vad man utlovar, det vill säga lägga pengarna på ett bättre transportsystem och stärka det.

Den oron finns naturligtvis också.

Kilometerskatten är feltänkt. Den skadar såväl industrin och åkerinäringen som landsbygden. Jag bor i Sörmland. Det kan ju anses ganska storstadsnära, men även där är åkeriföretagen bekymrade över hur det här ska gå till och hur det kommer att se ut. De som nu står i begrepp att köpa nya miljövänliga lastbilar för mångmiljonbelopp står och väntar på att få veta hur förslaget ser ut.

Konkret innebär det att det blir ett hårt slag för svensk basindustri, som redan är hårt prövad, och samma sak för åkerinäringen, näringslivet och landsbygden i stort.

Det finns också ett tankefel i detta med kilometerskatt, och det är att den utgår från avstånd i stället för miljöpåverkan som har med CO₂-utsläppen att göra. Den åkare som köper en ny, miljövänlig lastbil premieras inte alls, därför att den här skatten ska vara på kilometer, på avstånd.

Det finns väldigt många osäkra faktorer i regeringens förslag. Därför är det bra att det tillsätts en gedigen utredning, som vi får hoppas på. Men om man tittar på kostnaderna som har räknats fram bland annat i en Sikarapport från 2007 ser man att införandet, initialt, är otroligt dyrt. Sika beräknade kostnaden till 900 miljoner redan 2007 när man tittade på det här.

Risken för väsentligt dyrare produktion är störst för dem som har långa, många och tunga transporter, vilket framför allt gäller skogsindustrin.

I valrörelsen figurerade att vissa näringar kan undantas från skatten. Kommer man, finansministern, i ett system med en kilometerskatt att kunna exkludera en viss del av näringen, till exempel skogsindustrin?

Anf. 62 BÖRJE VESTLUND (S):

Fru talman! Ibland blir man lite förvånad över det höga tonläget om en tanke eller en idé: Det här skulle man kunna göra. Tankeförbud är något som man brukar ogilla hos kamraterna till höger – just nu till vänster om mig i kammaren.

Det finns en annan sak som jag tycker är konstig i sammanhanget. Tyskland måste vara ett land som det går fruktansvärt dåligt för om industrin flyr från Tyskland. Det måste vara det tydligaste exemplet. Det är därifrån ni uppenbarligen får bevisen. Tyskland har en avgift – fast den kallas för något annat.

Jag kan berätta att när trängselskatterna infördes i Stockholm ville man från början ha en trängselavgift. Men det går inte enligt vår grundlag att kalla detta för något annat än skatt. Det vet Ulf Berg som har suttit i skatteutskottet. Det är komplicerat, men det är faktiskt så. Det finns ibland andra avgifter som tas ut som ligger i gränslandet, och de kan vara lite besvärliga.

Det intressanta är att fråga sig varför det skulle vara så orimligt att betala för slitaget på vägarna i Sverige när man får betala på många vägar i Tyskland och inte minst i Österrike. Många lastbilar kör igenom dessa länder och vidare ned till Italien. Vad är skillnaden? Är näringslivet så dåligt i dessa tre länder, eller klarar de sig i alla fall?

Jag vill bara bekräfta att skogen är viktig.

Får man över huvud taget tänka? Vi vill utreda frågan. Är det förbjudet? Det är inte så att det finns ett förslag. Man har sagt att man vill göra detta under mandatperioden. Sedan kan jag sympatisera med vad Lotta Finstorp undrar, nämligen om det kan vara möjligt rent praktiskt.

Lotta Finstorp undrar också vad det kostar att införa en avgift. Jag hänvisar återigen till trängselskatterna. Jag vill minnas att det kostade 500 miljoner sammanlagt med arrangemang av betalsystem och annat.

Är detta något nytt för Sverige? Där finns eurovinjetter, som Lotta Finstorp mycket väl känner till. Jag har inte hört talas om att man har lagt ned några fabriker på grund av eurovinjetter. Avgifterna måste drabba företag mycket hårdare i norr än vad de gör söder om Dalälven – om jag får generalisera lite grann.

Slutligen handlade det om flytt av företag. Jag beklagar verkligen att man lägger ned Volvo eller vill flytta verksamheten från Umeå. Men är det något nytt i sig? Detta har jag sett under många år, inte minst under mina år i riksdagen. Att företag flyttar utanför Sverige är inte heller nytt. Tvärtom har vi varit med om det många gånger förut. Den argumentationen är lite svag. Är verkligen motiveringen att man inte vill betala en vägslitageavgift? Det är intressanta frågor.

Anf. 63 Finansminister MAGDALENA ANDERSSON (S):

Fru talman! Tyskland, precis som Börje Vestlund påpekade, men även Österrike, Slovakien, Tjeckien, Polen och Schweiz har vägslitageavgifter. Belgien är på väg att införa vägslitageavgift. Det är länder där svenska åkare betalar vägslitageavgift. Givet att svenska åkare betalar vägslitageavgift i dessa länder, och det kommer att bli ytterligare

länder i Europa, tycker jag inte att det är orimligt att utländska åkare också får vara med och betala vägslitageavgift i Sverige. På så sätt får vi en jämnare konkurrenssituation, och även de utländska åkarna får möjlighet att vara med och bidra till den svenska transportinfrastrukturen.

Det är tänkt att intäkterna vi får från skatten ska gå till att förbättra infrastrukturen i Sverige. Precis som Lotta Finstorp säger har vi inte öronmärkta skatter i Sverige, men på samma sätt som trängselskatten tydligt går till investeringar i Stockholm är det tänkt att den här skatten tydligt ska gå till att förbättra transportinfrastrukturen i Sverige.

Det är inte gratis för svenska företag att infrastrukturen inte fungerar. Till exempel har skogsnäringen räknat ut att den dåliga kvaliteten på den svenska infrastrukturen kostar dem över en halv miljard varje år. Det är också en kostnad. Om en skatt tas ut och pengarna läggs på att förbättra infrastrukturen kan den också vara till gagn för näringslivet.

Den här skatten kan också stävja fusk. Det beror på exakt vilken lösning man väljer, men det finns lösningar där det finns större möjligheter än i dag att följa lastbilar och eventuella olagliga omlastningar som sker med utländska lastbilar. Detta är en möjlighet att också stävja det fusk vi vet finns i åkeribranschen och som tyvärr har vuxit.

Här finns en möjlighet att via skatten förbättra miljön. Självklart sker det genom att man förändrar konkurrensförhållandena mellan lastbilstransporter och sjöfarts- och järnvägstransporter. Tyvärr har under den senaste tiden konkurrensvillkoren varit till lastbilarnas fördel i förhållande till järnvägs- och sjöfartstransporter, men här kan man förändra konkurrensvillkoren.

Här kan skatten också utformas på ett sådant sätt att det sker en högre beskattning för gamla lastbilar som har stora utsläpp och en lägre skatt på nya, moderna lastbilar som inte släpper ut lika mycket. Man kan på så sätt använda skatten för att styra.

Exakt hur en sådan skatt kan utformas, och om det går att göra några undantag, måste naturligtvis utredas. Jag kan naturligtvis inte föregripa den utredningen.

Ulf Berg påpekar hur viktig skogen är för Sverige. Jag kan inte göra annat än att hålla med. Om det är något vi vet med Sverige, oavsett vad som händer i världen, oavsett hur ekonomin utvecklar sig – vi läser till exempel färre papperstidningar – vet vi att skogen finns. Det är den viktigaste basen i svensk ekonomi. Här gäller det att vi ligger på och funderar över hur vi ska använda skogen på allra bästa sätt under 2000-talet. Vi kommer att gå över till att använda mindre pappersmassa, och vi får se vad vi ska använda näringarna till i stället. Det kommer den här regeringen att vilja diskutera tillsammans med skogsnäringen för att få allra största nytta av den skog vi har. Dels finns högkvalitativt fiber från Sverige, dels finns nya spännande forskningsprojekt som ser på vad råvaran kan användas till.

Här har den borgerliga regeringens beröringsskräck mot näringslivet varit tråkig när man har tyckt att näringarna ska sköta sig själva och att politiker inte ska lägga sig i. Men vi har råvaran och skogen i Sverige, och då handlar det om hur politiken, näringslivet och akademien

tillsammans kan se hur vi på allra bästa sätt kan använda råvaran för att stärka den svenska tillväxten och sysselsättningen på sikt.

Anf. 64 HELENA LINDAHL (C):

Fru talman! Jag börjar med en kommentar till min före detta kollega i näringsutskottet Börje Vestlund. Han menar att vi tar till brösttoner. Nej, Börje Vestlund, det här är en ärlig oro. Vi som bor på landsbygden i norra Sverige ser vad som händer. Det är inte bara Volvo Lastvagnar och Element Six som flyttar, utan fler företag flyttar. Det som skrämmer mig är att om det börjar kosta mer att transportera långt finns det kanske inte en välvilja att vara kvar. Då är det lättare att flytta sin verksamhet söderut eller kanske till något annat land. Det är ett faktum.

Finansministern säger att man har infört kilometerskatten i Tyskland. Men det är lite skillnad mellan Tyskland och Sverige. Tyskland är ett transitland, där väldigt mycket trafik passerar. Sverige är ofta slutdestinationen. Dessutom är Sverige ett avlångt land, och det finns skillnader mellan olika delar. Det är självklart att trafiken inte är lika frekvent i norra Sverige.

Men skogen, gruvorna och stålet finns ju där de finns – vi kan inte flytta dem, och det måste transporteras. Det är klart att 14 kronor per mil kommer att påverka dessa industrier. Det kommer också att påverka företagen och jobben och göra Sverige mindre konkurrenskraftigt. Det är min rädsla. Jag känner att denna skatt rimmar illa med detta.

Jag tänkte bara kommentera det finansministern säger när hon jämför Belgien och Sverige. Jag tycker att det är lite svårt att jämföra. Belgien är ett runt och ganska litet land och har inte jättelånga avstånd, men i Sverige är de geografiska skillnaderna mellan norr och söder väldigt stora när det gäller avstånd. Sverige och svenska företag skulle drabbas på ett helt annat sätt.

När det gäller landsbygden är jag väldigt oroad. Jag pratade med Norrmejerier för inte så länge sedan, och där räknar man med att ett införande av en kilometerskatt skulle innebära en fördyring med 5 miljoner per år för norrländska bönder. Det är väldigt mycket, och det kommer att innebära att slutkonsumenten får betala priset.

Redan i dag är det tufft att vara mjölkbonde. Det är tufft att konkurrera med mjölk som importeras från andra länder, som Finland och Tyskland. Om vi då lägger på ytterligare högre priser på mjölken blir det svårt för dessa bönder att kunna verka.

En kilometerskatt slår också generellt mot konsumenten. Allt kommer att bli dyrare: livsmedel, kläder och industrivaror. I slutändan kommer det att leda till ett missnöje.

Det största problemet, som jag ser det, är att människor kommer att bli av med sina jobb. Jag är rädd att kilometerskatten kommer att kosta mycket mer än vad den smakar. Först ska lastbilsföretagen betala, och sedan ska konsumenterna betala. Därefter måste samhället betala om människor blir av med sina jobb. Det är precis vad som kan inträffa i värsta fall.

Jag vill återigen ställa en fråga till finansministern. På en tioårsperiod räknar ni med att få in 46 miljarder till statskassan genom kilometerskatten. Då är min fråga: Ska svensk industri, svensk åkerinäring och landsbygden betala för alla era vallöften?

Anf. 65 ULF BERG (M):

Fru talman! Problemet är inte tankeförbud. Problemet är att de rödgröna inte har tänkt i den här frågan. Det har vi skriftligt på. Vi får inga svar från finansministern, utan man hänvisar till en utredning. Då tror jag att vi har klarat ut den delen.

I övrigt kan jag bara instämma i mina kamraters oro.

Ser man på just den här skatten, som med rätta kan kallas avståndsskatt, kan man fundera lite: Hur ser transporter på?

Låt oss säga att det är 10 procent av transporter som sker på järnväg om vi lägger till Malmбанan. 60 procent av alla transporter går med lastbil på kortare sträckor än 10 mil. Vi kan vara helt överens om att vi inte ens kan försöka få över dem på järnväg. Nästan 20 procent ytterligare går på sträckor mellan 10 och strax under 30 mil. Det är också väldigt svårt.

Jag föredrar den politik som Alliansen och vi moderater har på detta område. Vi vill fortsätta teknikutvecklingen. Det är exempelvis lastbilar med ny bruttovikt, 74 ton. Det är ett sätt att få färre lastbilar. Med fler hjul under lastbilarna blir det inte ökat vägsitage, utan det är bra för klimatet och ökar konkurrenskraften för svensk skogsindustri.

Det finns ytterligare ett pågående försök, som vi brukar kalla En trave till. Det är ett lämpligt sätt att transportera gods på lastbil längre vägar, exempelvis längre timmer- och massavedstransporter i Norrland. Det finns lastbilar som är 34 meter. Det är bra för klimatet.

När det gäller järnvägen kan man fundera hur det ska bli. Här vill de rödgröna ta bort konkurrensutsättningen när det gäller driften. Sedan man konkurrensutsette den delen, om vi får tro generaldirektören, har produktionen ökat med ungefär 25 procent. Man får alltså mer järnväg för pengarna i drift och underhåll när man har konkurrensutsett.

När det blir ett monopol, som ni vill införa, kommer det naturligtvis sakta men säkert också att gå tillbaka till hur det var förr, även om man skärper upphandlingar och på olika sätt försöker kompensera det. De pengar som de rödgröna tillför i budgeten kommer förmodligen inte ens att täcka det produktionsbortfall man har.

Finansministern pratar om dålig kvalitet på vägarna, och det skulle motivera en vägsitageskatt. Men om man tittar på de tankegångar som Socialdemokraterna hade före valet ser man att vi i Norrland ska betala avståndsskatt för att ni ska bygga ut höghastighetståg i södra Sverige.

Då undrar jag: Hur underlättar det för industrin norr om Stockholm och norr om Dalälven att vi kan åka snabbare passagerartåg söderut från Stockholm? Där har inte jag kommit på någon tanke, men det kanske finansministern har.

Anf. 66 LOTTA FINSTORP (M):

Fru talman! Som klimatpolitiskt styrmedel är koldioxidskatt både mer träffsäkert och tillräckligt utanför EU:s system med utsläppsrätter. Att använda en kilometerskatt som klimatpolitiskt styrmedel innebär därför onödigt höga samhällsekonomiska kostnader, precis som allianskollegerna har sagt här. Det är ett hårt slag för svensk basindustri och svensk landsbygd.

Diskussionen om att införa kilometerskatt har pågått i många länder under lång tid. Ofta har diskussionerna stannat vid att man har tillsatt en utredning, och det har inte lett till något förslag.

Börje Vestlund pratade om Tyskland, och det är helt riktigt att de har en sorts kilometerskatt. Men flera av skatte- och avgiftsuttagen i andra länder är egentligen inte kilometerskatt, utan de är mer att se som vägtullar och tas ut bara på vissa vägsträckor. Det finns inget EU-land som tar ut kilometerskatt på hela vägnätet. Jag får verkligen hoppas att utredningen tittar på det. Då måste det också byggas vägtullstationer över hela landet på olika vägsträckor.

Skogsindustrin har allianskollegerna och jag fokuserat mycket på här, eftersom de är stora transportköpare. Järnvägen går ju inte ända ut till varje vedtrave, utan det krävs många tunga transporter på vägarna. Närmare var fjärde lastbil och vartannat tåg är en skogsindustritransport.

Skogsindustrin är en av få branscher som har ett eget hållbarhetsmål. Ett av målen är att minska utsläppen av koldioxid med 20 procent fram till 2020. De anser att det kan nås utan kilometerskatt.

Kilometerskatten blir i praktiken en glesbygdsskatt, genom att man beskattar transporter där inga alternativ finns och där problem som buller, trängsel och utsläpp är nästan obefintliga.

Precis som allianskollegerna har sagt skulle den avståndsbaserade skatten missa miljömålet och slå hårt mot just skogsbränslet.

Jag har tagit del av skogsforskningens beräkningar. De har egna beräkningar på vad kilometerskatten skulle kosta. Transportkostnaden skulle öka med 1,40 per kilometer för det primära skogsbränslet, och det är nästan 6 procent, beräknat på dagens kostnader.

De anser också att man skjuter på fel mål. Om det är klimatfrågan man vill komma åt är en kilometerskatt inte rätt svar.

Jag har också tagit del av vad flera fackförbund säger.

GS-facket avfärdar kilometerskatten och menar att den i längden skulle bli en förlustaffär. ”Det absolut värsta skulle vara att den här typen av åtgärder införs och svensk industri förlorar marknadsandelar till andra länder som redan i utgångsläget har sämre förutsättningar när det gäller klimat och miljö. Då har vi en situation som ingen vinner på”, säger man.

Pappers ser kilometerskatten som en straffskatt på avstånd. Man menar att avståndet inte går att påverka, för skogen växer ju där den växer. Då är det bättre med exempelvis koldioxidskatt eftersom det faktiskt går att utveckla motorer och körsätt för att sänka förbrukningen. Det blir dessutom ett incitament för att köra med bra, miljövänliga motorer i lastbilarna.

Inom Metall befarar man att svenska produkter, i synnerhet norrländska, ska bli dyrare på marknaden. Man menar att konkurrenskraften blir sämre, även om den inte försvinner.

Min fråga till finansministern är: Varför har regeringen redan bestämt att vägsplitageskatten ska vara en avståndsbaserad skatt?

Anf. 67 BÖRJE VESTLUND (S):

Fru talman! Jag tror att det allra farligaste i sammanhanget är att kalla någonting för skatt. Det är absolut det farligaste man kan komma på. Det är nästan så att man måste spotta ut ordet innan det har kommit in i munnen; så hemskt är ordet skatt.

Men det finns några saker man kan säga om fördyringen för vissa områden, till exempel mjölken. Herregud, det kostar väl lika mycket att frakta mjölk *till* Norrland från andra ställen som det gör att frakta den därifrån. Det är ett fullständigt absurt resonemang. Gruvorna kommer väl inte att slå igen, skogen kommer väl inte att sluta odlas bara för att man ändrar villkoren för transportsektorn.

Ulf Berg säger att vi över huvud taget inte har tänkt eftersom vi tillsätter en utredning. Det brukar vara så i Sverige: När man har en idé men inte har detaljerna klara för sig, då tillsätter man en utredning. Det har regeringar alltid gjort, inklusive alliansregeringen. Den tillsatte många utredningar på grund av att man tyckte att man hade en bra idé men att det saknades några detaljer. Det är på det sättet vi brukar arbeta i Sverige.

Det som är viktigt i sammanhanget är att man ser på helheten. Det här kan vara en del i att minska slitaget. Teknikutvecklingen nämner man här. Ja, det är självklart att teknikutvecklingen ska vara med och förbättra i framtiden. En vägslitageskatt skulle inte innebära att teknikutvecklingen skulle försvinna. Tvärtom skulle den skyndas på, för då har man verkligen en morot för att inte behöva köra så många kilometer på vägarna.

Anf. 68 MONICA GREEN (S):

Fru talman! Först och främst vill jag lyfta in en stor del av åkerinäringen som inte har nämnts här i dag. Hälften av alla transporter sker nämligen med utländska åkare.

Det finns fler och fler rapporter som visar att hälften av alla transporter i dag sker med utländska åkerier. De betalar inte ett öre för att slita ut våra vägar. Jo, några av dem betalar några ören via Eurovinjett, men de är få. Det ger väldigt lite pengar.

De ska nu få vara med och betala. Precis som de svenska åkarna får vara med och betala i andra länder är det rimligt att de utländska åkarna betalar när de sliter ut våra vägar.

Åkeriföreningen skriver i en debattartikel att de inte kan vara för eller emot en vägslitageskatt ännu eftersom de inte vet hur den kommer att se ut. Däremot vill de gärna vara delaktiga i utredningen, skriver de, och de vill göra egna utredningar tillsammans med Transportarbetareförbundet med flera så att de också får vara med. Men de kan inte, som de borgerliga politikerna här, avfärda alltihop och säga att det kommer att gå åt skogen. Det gör inte Åkeriföreningen, utan de vill vara en delaktig part i det här för att man nu ska kunna ta fram det på ett bra sätt.

Jag vill betona det eftersom det Åkeriföreningen ser som den värsta fienden i dag är den oseriösa näringen. Det finns arbetsgivare, både svenska och utländska, som skrupelfritt utnyttjar chaufförer som får arbeta under slavliknande förhållanden och bo i sina lastbilar flera veckor i rad.

Det är på grund av att den förra regeringen inte hjälpte facket i det så kallade Lavalfallet. Sedan dess har detta skett. Det har öppnat portarna i Sverige för slaveriliknande förhållanden på byggen men också på våra vägar. Det är den främsta orsaken till att Åkeriföreningen är orolig inför framtiden. De vill nu som aktiv part ta del i hur det här ska se ut, om även utländska åkare ska betala för sig.

Den socialdemokratiskt ledda regeringen ska inte göra som den borgerliga gjorde med trängselskatten i Göteborg, där man tyckte att utländska åkare kunde åka fritt. De behöver inte betala för sig när de sliter ut och tränger ut i Göteborg. Ett sådant system ska inte vi ha.

Vi tror på den nya tekniken, på gps och modern teknik. Det är därför man inte bara kan ha en avgift på de stora vägarna. Det skulle trycka ut tung trafik på små vägar som inte är anpassade för det. Det är mycket bättre med modern teknik med gps så att man vet precis hur långt och vart man har åkt.

Vi ska komma till rätta med både den oseriösa näringen och att det är så många som nu slås ut på grund av detta. Men vi ska också se till att man är med och betalar för sig. Det tycker jag är det viktigaste syftet. Hälften av avgiften ska betalas av utländska åkare.

Anf. 69 Finansminister MAGDALENA ANDERSSON (S):

Fru talman! Nya skatter skapar ofta stor oro. Därför är det viktigt att regeringen för en dialog med dem som kan komma att beröras av den här skatten för att kunna ha en saklig diskussion och försöka dämpa den oron.

Precis som många frågeställare har påpekat är Sverige ett avlångt land. Stora delar av Sverige kommer man aldrig att kunna åka järnväg eller båt från, utan där ska man kunna ha fungerande transport med lastbil. Så är det, och det är den här regeringen väl medveten om. Därför är det viktigt att vi har en bra dialog om utformningen av en vägslitageavgift.

Samtidigt tror jag att det är viktigt att man tar ansvar och tänker efter, att man till exempel inte ger många exempel på hur skatten skulle kunna slå när vi ännu inte vet hur den är utformad. Vi har fått ett antal exempel här i dag som naturligtvis är rent hypotetiska eftersom utredningen inte ens är tillsatt. Vi vet i dag inte alls hur skatten kommer att utformas.

Helena Lindahl oroar sig till exempel för hur skatten ska slå mot mjölkbönder relativt till utländsk mjölk. Jag har svårt att göra någon annan bedömning än att skatten kommer att stärka den relativa konkurrenskraften för de svenska mjölkbönderna. I dagsläget kommer den utländska mjölken med utländska åkare som inte har köpt dieseln i Sverige utan kör på lägre beskattad diesel, medan både de utländska och de svenska åkarna får betala en vägslitageavgift. Alltså bör den relativa konkurrenssituationen bli bättre för de svenska mjölkbönderna.

Ulf Berg tar upp intressant teknisk utveckling vad gäller lastbilstransporter. Det tycker jag är mycket intressant, och det står naturligtvis inte i motsättning till att införa en vägslitageavgift.

Lotta Finstorp säger att det mest effektiva miljöstyrmedlet är en koldioxidskatt. Det är helt korrekt att en koldioxidskatt är ett mycket effektivt styrmedel för miljön.

Problemet är bara att de flesta utländska åkare inte betalar någon koldioxidskatt i Sverige utan kommer med utländsk diesel som man inte betalar koldioxidskatt för på det sätt vi gör i Sverige. Därför kommer en vägslitageskatt att öka miljöstyrningen när det gäller de utländska åkarna på ett sätt som kommer att vara till gagn för både den svenska åkeribranschen och miljön.

I arbetet med att utforma den här skatten är det viktigt att vi låter utredningen arbeta och att man under den perioden har en god dialog med dem som kommer att beröras av skatten, så att den får en utformning som är väl avvägd.

Någon ställde frågan: Ska det svenska näringslivet betala socialdemokratins vallöften? Ja, tanken är ju att det svenska näringslivet ska få ta del av de socialdemokratiska vallöfterna i form av en förbättring av infrastrukturen. I de förslag vi hade i valrörelsen ingick även en satsning på att förbättra vägunderhållet, så att man kan arbeta mer med tjälsäkring och bärighetsåtgärder.

Anf. 70 HELENA LINDAHL (C):

Fru talman! Jag skulle vilja börja med att kommentera det Börje Vestlund sa. Det är tråkigt att han har ett sådant storstadsperspektiv på hur saker och ting bör eller ska fungera i det här landet. Det är uppenbart för mig att han absolut inte förstår hela Sveriges villkor.

Svensk ekonomi är beroende av gruvorna och skogen, Börje Vestlund, och de ligger där de ligger. De finns i Dalarna och i norra Sverige, till exempel i Norrbotten. Det är väldigt långa avstånd om man ska åka till kontinenten. Det är klart att det kommer att bli en fördyring som påverkar svensk ekonomi om man börjar beskatta transporterna med 14 kronor per mil.

När det gäller bönderna vill jag framhålla att i många andra länder har man sämre djurhållning och sämre miljöskydd. Jag är rädd för att det riskerar att bli ännu sämre. Man kan på ett enkelt sätt göra det ännu sämre för djuren och miljön och konkurrera ut svenska bönder som inte kan göra detta. Jag tycker att det är bra att vi har en tuff miljö- och djurlagstiftning i Sverige, men jag ser ändå att det kan bli en differentiering och en stor skillnad mellan till exempel utländsk mjölk och svensk mjölk.

Detta med Eurovinjett är något som utländska åkare betalar i dag. Det är ett slags tidsbaserad skatt. Med kilometerskatt kommer alla att få betala, även svenska åkare, vilket inte kommer att lösa den problematik som vi ser utefter vägarna i dag, alltså att fattiga åkare utnyttjas och får jobba många timmar till sämre löner. Problemet kommer att kvarstå. Skillnaden är bara att båda kommer att få betala mycket mer.

Slutligen skulle jag vilja vända mig till Börje Vestlund. När jag hörde ditt inlägg kom jag att tänka på ett citat av Ingemar Stenmark. Han sa en gång: ”Hä löns int å förklar för dem som int begrip.”

Anf. 71 ULF BERG (M):

Fru talman! Det är lite svårt att slå Ingemar Stenmark, men här gäller det att vi ska ta oss uppför när det gäller tillväxt och liknande. I varje fall är det något som vi i Alliansen tycker.

Låt oss återvända till Fiskarheden och norra Dalarna. De 18–20 miljonerna, kommer de att gå ut över jobb genom ytterligare effektiviseringar och liknande? Man finns på en konkurrensutsatt marknad. Jag hoppas verkligen att man väger in detta i utredningen.

Man måste också se något som är positivt. Jag har uppfattat finansministern som att man har ett öppet sinne och är beredd att titta på allting, och om man ser att något absolut inte är bra hoppas jag att man

försöker åtgärda det. Men innan jag ser den färdiga utredningen kommer jag att fortsätta vara orolig.

Sedan har jag en fråga till finansministern. Den här mandatperioden torde det väl inte finnas några intäkter i statsbudgeten från den tilltänkta skatten? Jag antar att det tar längre tid.

Till Börje Vestlund vill jag säga att man lär sig inte svenskt jordbruk genom att titta på *Bonde söker fru*. Det behövs lite mer. Det är inte bara färdigpaketerad mjölk som körs omkring. Först ska kon ha mat, och det krävs foder och så vidare. Det krävs en väldig massa transporter innan man kan hämta en liter mjölk på Coop eller Ica. Men det kanske vi ska diskutera vidare någon annan gång.

När det gäller Monica Greens matematik hänger jag faktiskt inte med. Om man fördyrar för en svensk lastbil med 14 kronor och för en utländsk med 14 kronor ser jag inte vad som är skillnaden. Som polis är jag bara rädd för en sak, nämligen att ska bli ännu lönsammare att fuska, och det är inte bra. I övrigt tackar jag finansministern för en bra debatt.

Anf. 72 LOTTA FINSTORP (M):

Fru talman! Problemet, Börje Vestlund, är att din regering redan har bestämt att utredningen ska gälla en avståndsbaserad kilometerskatt. Vore det en utredning som skulle se över helheten hade det varit betydligt enklare för åkerier och producenter att slippa känna oro. Men nu känns det som om det är gjutet i sten att det ska vara avståndsbaserat.

Mitt medskick till utredningen är att det kanske vore bättre att man tittade mer öppet på detta och inte bara fokuserade på att det ska vara avståndsbaserat.

Monica Green tar upp problemet med utländska åkare och osund konkurrens, som vi i trafikutskottet ju känner till sedan förra mandatperioden. Men kilometerskatten stävjar inte det som är fusk eller osunt i branschen, utan den gör snarare att alla lastbilstransporter blir dyrare för alla.

Jag har en konkret fråga från bussbranschen. Tidigare har de rödgröna partierna uttalat att en kilometerskatt inte skulle drabba busstrafiken utan endast lastbils- och godstrafik. Men det finns en oro i bussbranschen för hur det kommer att bli och om bussarna också ska räknas in i detta. Om det är vägslitage och tunga fordon man tittar på torde även bussar inräknas.

I lagen (1997:1137) om vägavgift för vissa tunga fordon står det att vägavgift tas ut för motorfordon och fordonskombinationer med en totalvikt på minst 12 ton som är avsedda uteslutande för godstransporter på väg.

Skulle dessutom bussar beläggas med vägslitageskatt måste regeringens klimatambitioner starkt ifrågasättas. Det är bara att se på till exempel lokaltrafiken. Där går bussarna enormt många kilometer. Kommer denna vägslitageskatt att även omfatta busstrafiken?

Tack så mycket för en bra debatt!

Anf. 73 MONICA GREEN (S):

Fru talman! Jag ska hjälpa till med matematiken lite grann. Om man delar på kostnaden blir det hälften så dyrt. Det är det som är det fiffiga med att nu också utländska åkare ska vara med och betala för att de sliter

på våra vägar. Därför blir det så mycket bättre för de svenska åkarna om de utländska åkarna också är med och betalar. Eftersom de står för hälften av transporterna i dag blir det inte alls de astronomiska summor som ni talar om.

Hur kan ni veta vad det är för summor det handlar om när det inte finns någon färdig utredning eller någon som har uttalat detta? Det är bara skrämselfpropaganda som ni kommer med.

Den beräkning som gjordes tidigare gällde ett antal miljarder. De ska nu i stället delas, så att det alltså blir bara hälften så dyrt för de svenska åkarna som ni påstår. Jag tycker att det är allvarligt att ni redan nu bestämmer er för att hävda att det kommer att kosta si eller så mycket. Ni skrämmer den svenska åkerinäringen genom olika debattartiklar och påstår att det blir en viss summa.

Det är som jag sa i mitt förra inlägg: Om hälften av kostnaden ska betalas av de utländska åkarna blir det mindre att betala för de svenska. Det är bra för den svenska näringen. Äntligen kommer vi ett steg i rätt riktning mot sjysta villkor genom att det blir lika villkor för transportnäringen och åkarna. I dag är det bara några av de utländska åkarna som väljer att betala Eurovinjett. Några gör det inte alls.

Med ett nytt system med gps – vi ser till att alla bilar har det; ingen får köra här utan det – ser vi till att alla betalar. Och om alla är med och betalar blir det mycket billigare. Det är det som är det fiffiga med den här matematiken.

Anf. 74 Finansminister MAGDALENA ANDERSSON (S):

Fru talman! Jag tackar för interpellationsdebatten. Jag tycker att det är glädjande att det finns så många riksdagsledamöter som är engagerade i att vi ska ha en god tillväxt i hela landet och att det ska finnas goda förutsättningar för skogsnäringen, för jordbruket och för företagandet även i de norra delarna av Sverige. Det är en ambition som regeringen helt delar. Jag ser goda möjligheter till att vi ska kunna diskutera detta under de kommande åren. Det vill jag verkligen tacka för.

Tanken från regeringens sida med en vägslitageskatt är att vi samtidigt som vi försöker styra mer transporter från lastbilar till sjöfart och järnväg och styra mot mer miljövänliga fordon inom lastbilstransporterna ska kunna få ökade intäkter som vi kan använda för att förbättra den transportinfrastruktur som vi har i landet.

Tanken är att göra någonting som gör det bättre för miljön och att vi samtidigt ska kunna förbättra vägunderhållet men också skapa förutsättningar för att bygga ny infrastruktur i både de södra och de norra delarna av Sverige. Den här regeringen har ju tydligt uttalat i finansplanen att vi vill se att Norrbotniabanan börjar byggas.

Överläggningen var härmed avslutad.

Anf. 75 Statsrådet ANDERS YGEMAN (S):

Fru talman! Anti Avsan har frågat mig vilka åtgärder jag avser att vidta för att arbetsmetoderna i våldtäktsutredningar ska bli mer effektiva och för att fler våldtäkter ska klaras upp.

I sexualbrottsmål finns ofta särskilda bevissvårigheter, där målsägandens uppgifter står mot den misstänktes. Sexuella övergrepp och våld i nära relationer kan även upplevas som så kränkande att många inte anmäler brott eller orkar fullfölja en rättsprocess. Polisens arbete ska genomsyras av bra bemötande och tidigt omhändertagande som bidrar till att ge tryggare målsägande och bättre bevismaterial i utredningarna av sexualbrott. Det ställs med rätta höga krav på polis och åklagare vid genomförandet av sexualbrottsutredningar.

Polisen och Åklagarmyndigheten bedriver kontinuerligt ett arbete för att förbättra utredningsverksamheten, bland annat genom utbildning, satsningar på specialistkompetens och metodutveckling. Polisen lyfter själv fram brister som man behöver åtgärda, till exempel när det gäller hantering av spår efter en våldtäkt. Den rapport från Rikspolisstyrelsen som interpellanten hänvisar till är ett exempel på detta. I arbetet med att förbättra utredningsverksamheten samverkar polis och åklagare med bland annat Statens kriminaltekniska laboratorium.

Det pågår också en översyn av våldtäktsbrottet, som den tidigare regeringen har beslutat om på initiativ av riksdagen. För att stärka utredningens förankring bland riksdagspartierna har regeringen nyligen ombildat utredningen till en parlamentarisk kommitté. I uppdraget till kommittén ingår att granska och analysera hur de brottsbekämpande myndigheterna utreder ärenden om våldtäkt och hur rättsväsendet i övrigt hanterar sådana ärenden. Utredningen ska redovisa sitt arbete senast den 1 februari 2016.

Anf. 76 ANTI AVSAN (M):

Fru talman! Jag vill rikta ett tack till statsrådet Ygeman för svaret, även om jag absolut inte är nöjd med det. Svaret är nämligen, kan jag säga, tyvärr egentligen bara en redovisning av vad som redan har skett.

Våldtäktsbrottet är ett brott som är väldigt uppmärksammat av olika skäl. Det var därför riksdagen under förra mandatperioden gjorde ett tillkännagivande som är grund för den utredning som den nuvarande regeringen har gjort om till en parlamentarisk kommitté – Sexualbrottsutredningen.

I medierna återges ofta olika våldtäktsmål som har avgjorts i domstolar. Man har då olika typer av synpunkter på varför någon inte har blivit dömd. Den diskussionen bygger många gånger på okunskap om svårigheterna, vilket påpekas i interpellationssvaret, även om det inte är så enkelt att det bara handlar om att målsägandens uppgifter står mot den misstänktes. Väldigt ofta är det så. I annat fall är det ju inte ett speciellt svårutrett brott, till skillnad från de fall där det i hög grad saknas bevisning.

Den bevisning som ofta finns är målsägandens egna uppgifter som kanske stötts av vittnesuppgifter, som egentligen inte är någonting annat

än indirekta iakttagelser av vad målsäganden har gjort kort efter den påstådda händelsen. Av det skälet blir teknisk bevisning oerhört viktig.

Det är inte så i en rättsstat att man kan ersätta bevisning med någon form av allmän kunskap, som en del debattörer i den allmänna debatten tror. De framför synpunkter på att man borde öka kunskapen hos polis, åklagare och domare om hur det typiskt sett är i sådana här fall. Då uppkommer självklart frågan: Hur vet man att det är så i just det fall som ska prövas? Det vet man naturligtvis inte. Allmän kunskap kan aldrig ersätta bevisning. Det är av det skälet som bevisningen blir så viktig.

När polisen då har gjort en egen genomgång – det har varit en arbetsgrupp där många, som jag kan bedöma det, kvalificerade personer har varit med – har man tittat på var det finns brister.

Jag ska säga att det naturligtvis finns föredömen när det gäller våldtäktsutredningar och sexualbrott rent generellt av det skälet att det naturligtvis finns många poliser som gör ett väldigt bra jobb. Men när det går att identifiera brister handlar det faktiskt om enskilda fall och brottsoffer där man kanske inte kan komma till sin rätt just av det skälet att det finns systemfel och att det här inte har organiserats på ett tillräckligt bra sätt vid vissa polismyndigheter.

Jag kan nämna någonting konkret, som också nämns här. Om man ska titta på bevisning, till exempel dna-spår eller någonting annat från en brottsplats, är det väl bra att man för det till ett register.

År 2011, när man tittade på Stockholms län, var det i 203 av 312 fall oklart om man hade skickat spår till Statens kriminaltekniska laboratorium. Det är naturligtvis inte tillfredsställande. Man vet inte ens om det är gjort.

Mot bakgrund av detta är min fråga till statsrådet Ygeman: Finns det inte skäl att göra någonting mer än vad som har redovisats i svaret?

Anf. 77 Statsrådet ANDERS YGEMAN (S):

Fru talman! Interpellanten är med rätta orolig och upprörd över utfallet när det gäller kvinnors trygghet och våldtäkter. Det är tyvärr så att vi har en historiskt låg uppläringsprocent för våldtäktsbrottet. Så är det efter åtta år med en alliansregering. Det har varit åtta år av sjunkande uppläringsprocent för våldtäkter. Efter åtta år med alliansregeringen minskar tryggheten för kvinnor. Det är klart att det måste åtgärdas.

Jag försökte i mitt interpellationssvar peka på ett antal saker som man skulle kunna göra. Jag kan säga några fler. Man skulle kunna klassa våldtäkt som ett grovt våldsbrott. Det är det inte i dag. Fördelarna med det skulle bland annat vara att man i större utsträckning skulle kunna jobba i team inom polisen. När det gäller andra grova våldsbrott, mord exempelvis, jobbar man typiskt sett i team. Våldtäktsbrottet utreds typiskt sett i ensamarbete. Man skulle kunna få bättre metodstöd för polisen och använda den så kallade mordbibeln, PUG, även för våldtäktsbrottet – det finns betydande likheter. Det här skulle kunna göra jobbet betydligt bättre.

Vi måste naturligtvis säkra bevisning och se till att den bevisningen också går till SKL. Det är upprörande att det i så få fall har gått att klara ut ens om den har gått dit. Det gör det naturligtvis mycket svårare att få fällande domar.

Vi kan titta på forskningen. Vi måste se till att målsägandebiträden förordnas tidigare till de brottsutsatta än vad som sker i dag.

Det finns tydliga riktlinjer, men det sker inte – eller åtminstone i alldeles för få fall. Den utredning justitieminister Morgan Johansson har tillsatt kommer också att titta på om lagen kommer att behöva ändras för att ytterligare tydliggöra det här. Redan i dag ska dock förundersökningsledaren förordna målsägarbiträde till offret redan från början.

Sammanfattningsvis, herr talman, måste vi öka tryggheten för kvinnor i Sverige. Vi måste få upp uppklaringsprocenten, och vi måste göra kvinnor i Sverige tryggare. Den utredning inom polisen interpellanten hänvisar till är en bra grund att bygga vidare på, men det krävs också ett antal andra åtgärder för att vända åtta år av fallande våldtäktsupplärning.

Anf. 78 ANTI AVSAN (M):

Herr talman! Jag kan nog inte säga att det finns någon politisk skuld hos den förra regeringen över att det ser ut som det gör.

När det gäller Nationella trygghetsundersökningen och vad som där redovisas om sexualbrott har detta varierat – det har gått ned, och det har gått upp. Kurvan för sexualbrott mot kvinnor är stabil men går i sicksack, och nu senast har den gått upp något. Det handlar om i storleksordningen 3 200 fall med kvinnor över 18 år och i storleksordningen 1 700 fall med kvinnor under 18. Det är förhållandevis många unga personer.

Statsrådet Ygeman nämner en del förslag från utredningen, men i interpellationssvaret finns ingenting om vad regeringen tänker göra åt det här. Jag tycker att det när man får en sådan här rapport vore ganska naturligt att börja fundera på om man kanske ska ge lite draghjälp till polisen genom ett uppdrag i regleringsbrev eller så. Jag har dock fått uppfattningen att den här regeringen inte tänker göra så mycket sådant.

Det är inte alls säkert att det är positivt, för myndigheterna uppfattar det nog som så att det kan vara bra att få draghjälp i frågor som är angelägna. Det här är naturligtvis väldigt angeläget. Man brukar i vissa sammanhang prata om enkla åtgärder, alltså åtgärder där man med förhållandevis små insatser kan åstadkomma stora förändringar. Bland allt det som pekas ut som brister i det Rikspolisstyrelsen har presenterat skulle man kunna få till ändringar som ändrar uppklaringsprocenten.

Vi ska också komma ihåg att mörkertalet är stort just när det gäller våldtäktsbrott. Man kan inte heller bara luta sig mot att förordna målsägandebiträden, för det är inte lösningen på de strukturella problem som finns inom polisen när det gäller bevishantering – hur man säkrar bevisning – och även kompetensen för att hantera den här typen av brottsoffer. Det är en stor utmaning i många fall. Återigen: Många är duktiga på det, men det finns brister. Det är dem man måste fokusera på, för ambitionsnivån måste vara att alla ska vara duktiga på sådant.

Det gäller till exempel saker som är så pass elementära att det inte borde vara någon diskussion om det, som skadedokumentation och rättsintyg. Där finns det brister. Både skador och avsaknad av skador ska dokumenteras när det gäller såväl målsägande som misstänkta, och rättsintyg ska inhämtas. Det sker inte alltid när det finns skäl för det. Annat man pekar på är att det finns brister när det gäller första förhöret.

Man kan aldrig göra ett bra första intryck, säger man i andra sammanhang. Jag vill påstå att man i sådana här sammanhang aldrig kan göra om ett första förhör som blev fel eller som inte gjordes på det sätt man borde ha utfört det på.

Detta är oerhört viktigt om man ska pröva målsägandens uppgifter, då man tittar bland annat på om målsäganden ändrar sin berättelse. Om det är oklart, till exempel därför att man från polisens sida inte har använt tolk vid första förhöret, kan man inte reparera det. Detta förekommer; jag har som domare i domstol viss egen erfarenhet av den här typen av mål, och jag har sett bristerna. Det är väldigt tragiskt om det är sådana saker som gör att målsäganden inte kan komma till sitt rätt.

Anders Ygeman nämnde en del saker, herr talman, men min fråga blir alltså återigen: Hur ska ni konkret göra någonting åt detta?

Anf. 79 Statsrådet ANDERS YGEMAN (S):

Herr talman! Låt mig först understryka att regeringen och interpellanten är överens i frustrationen över dels den låga uppkläringen, dels den negativa utvecklingen när det gäller kvinnors trygghet. Jag tror faktiskt att vi i stort är överens också om de åtgärder som bör vidtas. Jag har ändå uppfattat det som att vi har haft en samsyn om de åtgärderna; Anti Avsan får rätta mig om det känns fel i detaljerna där.

Vi är nog däremot inte överens om att lösningen på det här är att skriva ett par stycken i regleringsbrevet till polisen. Det vi har sett under de åtta år då Moderaterna har lett regeringen är nämligen regleringsbrev fullpeprade med olika prioriteringar. I detalj skulle man styra polisens arbete, och man hade inget förtroende för att polisen ska kunna vara poliser och själva lösa sina arbetsuppgifter. Vi har sett pinnjakt från norr till söder, som siffror för blåsprö och diverse andra saker, vilket ju har kokat ned till att polisen inte har kunnat fokusera på den polisiära kärnverksamheten.

Det är lätt för Anti – vi har haft åtta år av fallande brottsuppkläring, åtta år av fallande våldtäktsuppkläring och åtta år av regleringsbrev fullpeprade med olika detaljerade uppdrag. Vi vill i stället försöka dra nytta av den kraft som finns ute i polisorganisationen. Det är polisen själva som har gjort den utredning Anti Avsan och jag hänvisar till, och jag är övertygad om att polisen kommer att genomföra en stor del av de åtgärder som står där samt naturligtvis följa den utvecklingen noga.

En annan sak som kan hjälpa oss i uppkläringen är den stora omorganisation av polisverksamheten vi ju är överens om, alltså att gå från 21 polismästardistrikt till *en* central myndighet indelad i sju regioner. På det sättet får vi inte bara bättre koll på mönster i upprepade brottslighet, vilket också sker i fallet med våldtäkter, utan även möjlighet att trycka ut mer resurser till den utredande verksamheten och den yttre verksamheten. När vi har en administration i stället för 21, en personalavdelning i stället för 21 och en it-avdelning i stället för 21 finns det nämligen betydande potential när det gäller att få ut mer polisiär kraft.

Därför är det också glädjande att samtliga partier i riksdagen står bakom denna nya organisation och att den nya regeringen, precis som den gamla, fullföljer planerna för den. Det och att polisen får vara poliser – samt att vi har tillfört mer pengar till polisen; det är 200 ytterligare

miljoner, vilket gör att polisen har mer resurser än de någonsin har haft – tror jag kommer att vara avgörande framgångsfaktorer när det gäller att vända brottsuppleringen för våldtäkter och öka tryggheten för kvinnor.

Anf. 80 ANTI AVSAN (M):

Herr talman! När det gäller införandet av den nya polisorganisationen finns det som alltid en risk att effektiviteten kommer att gå ned under en övergångsperiod. Jag tror inte att jag kommer att plocka politiska poänger på det. Det återstår i och för sig att se, men jag skulle nog inte göra det.

Vi kan lyssna till justitieuskottets förra ordförande Morgan Johansson, som har uttryckt vad jag närmast skulle kalla en större detaljstyrning av polisen. Vår syn är att vi ska ställa krav på polisen, och vi har hela tiden sagt att polisen har tillförts resurser men att effektiviteten nu måste öka. Pinnjakt är oacceptabelt, för det är statistiska måtmål som är överordnade ett faktiskt resultat. Det är också någonting man kan tillrättalägga genom att göra insatser före redovisningsperiodens slut. Det är alltså konstlat, kan man säga.

Men, herr talman, Anders Ygeman bekräftar snarast att ambitionen inte finns att ägna sig åt myndighetsstyrning genom att ge uppdrag i regleringsbrev.

Jag har faktiskt träffat företrädare för de flesta av rättsväsendets myndigheter i dag under förmiddagen, och det de är oroliga för är att de inte får draghjälp i de övergripande ambitioner de har på olika myndigheter inom rättsväsendet att genomföra angelägna saker. Om man tar bort det känner de inte att de har stöd i regeringen och kan peka på att regeringen kräver detta av dem och att de därför måste göra det.

Det medför alltid ett visst motstånd när människor ska göra saker på nya sätt och det ställs nya krav, och det är inget negativt. Det kan vara en hjälp, och jag har inte hört att man är orolig för just detta.

Anf. 81 Statsrådet ANDERS YGEMAN (S):

Herr talman! Jag vill börja med att tacka Anti Avsan för en bra diskussion och ett bra debattklimat och vill åter poängtera att jag tror att vi är överens om väldigt mycket av det som har sagts. Jag delar också interpellantens uppfattning att resultaten av den stora polisreformen initialt riskerar att gå ned för att sedan kunna öka och bli väldigt bra.

Det är självklart att om man skapar Sveriges och statens absolut största myndighet med 28 574 anställda kommer det initialt att kunna leda till problem. Men när du får ut kraften, viljan och energin i polisorganisationen kommer det att kunna leda till bra resultat.

Jag förstår viljan hos alla i rättsväsendet – polis, åklagare, domstolar och så vidare – att ha draghjälp. Problemet är att när du ger den detaljerade draghjälpen från tornet Rosenbad i alla de 28 574 personernas arbete riskerar du att inte riktigt ha den koll som du skulle behöva ha. Prioriteringarna görs oftast mycket bättre lokalt ute i polisverksamheten.

Generellt sett tror jag att polisverksamheten har styrts alldeles för långt ifrån polismannens vardag och att de poliser som är i yttre tjänst har känt alldeles för lite ansvar och förtroende i sitt arbete. Därför måste verksamhetsutvecklingen inom polisen i mycket högre grad ske nära

polismännen och deras arbete och i lite lägre grad skötas i Rosenbad eller riksdagen.

Med detta sagt ska jag ändå säga att draghjälpen med fokus på resultat, på trygghet, på brottsupplärning, på förtroende för polisen kommer de att få med all önskvärd tydlighet i regleringsbrevet. Och jag tror att jag och interpellanten är överens om att det är en positiv utveckling.

Tack för den här debatten!

Överläggningen var härmed avslutad.

§ 13 Svar på interpellation 2014/15:140 om polisens verkställande av avvísningsbeslut

Anf. 82 Statsrådet ANDERS YGEMAN (S):

Herr talman! Mikael Cederbratt har frågat mig på vilket sätt jag anser att polisens samverkan med andra myndigheter när det gäller avvísningsärenden bör förbättras, vilka åtgärder jag avser att vidta för att effektivisera polisens insatser vad gäller verkställandet av de lagakraftvunna utvisningsbesluten och därmed stärka rättssäkerheten i asylsystemet och om jag tänker utöka eller förändra polisens uppdrag.

Det pågående kriget i Syrien och konfliktupptrappningen i Irak har lett till att antalet människor som är på flykt i världen inte har varit så högt sedan andra världskriget. Sverige ska ha en human asylpolitik och vara en fristad för dem som flyr undan förföljelse och förtryck, så även under rådande omständigheter i världen. En sådan politik kräver dock att de personer som, efter en rättssäker prövning, inte bedömts ha behov av skydd lämnar landet.

Polisen samverkar i dag med både Migrationsverket och Kriminalvården i ärenden om verkställighet av av- och utvisningsbeslut. Detta samarbete har förbättrats de senaste åren. De har gemensamt bedrivit ett projekt för ökad rättssäkerhet och effektivitet i verkställighetsarbetet som bland annat lett till standardiserade arbetsmetoder för ett effektivare ärendeflöde och ett smartare utnyttjande av befintliga resurser. Dessa arbetsmetoder har nu integrerats i polisens ordinarie verksamhet. Myndigheterna har även infört en samverkansmodell kring återvändande och verkställighet som ska tillämpas på lokal, regional och nationell nivå. Modellen omfattar ett system för hur förbättringsförslag ska hanteras för att arbetet med ständiga förbättringar ska fungera så bra som möjligt.

Polisen har därutöver vidtagit en rad åtgärder för att effektivisera arbetet på området. En viktig sådan åtgärd är inrättandet av en permanent funktion för ambassadsamordning på Rikskriminalpolisen. Denna funktion har som uppgift att samordna polisens kontakter med ambassader i verkställighetsärenden, vilket har bidragit till ökad effektivitet och höjd kvalitet i handläggningen.

En av avsikterna med omorganiseringen av polisorganisationen, som ska genomföras den 1 januari 2015, är att skapa förutsättningar för en mer effektiv ledning, styrning och uppföljning. Med en sammanhållen polis finns goda förutsättningar att uppnå större enhetlighet där det finns

behov av detta. Jag vet att det redan har inletts ett arbete på Rikskriminalpolisen med att följa upp att linjeverksamheten tillgodogjort sig arbetsmetoderna och erfarenheterna från det nämnda förbättringsprojektet och att avsikten är att arbetssättet fortsatt ska utvecklas. I den nya polisorganisationen ska även processansvaret för arbetet med verkställighet av av- och utvisningsbeslut ligga på central nivå, vilket i sig skapar förbättrade förutsättningar för en rättssäker, enhetlig och effektiv hantering av ärendena.

Förbättringsarbetet inom detta område behöver dock fortsätta, och vi följer noga den utvecklingen.

Anf. 83 MIKAEL CEDERBRATT (M):

Herr talman! Jag tackar för svaret. Jag vill börja med att lite grann beskriva skälet till att jag ställde den här interpellationen.

Vi får in 2 000 asylsökande per vecka, och det har vi fått sedan midsommarhelgen ungefär. Vi har en prognos för nästa år i ett spann mellan 80 000 till 105 000. I skenet av detta hårda tryck är det oerhört väsentligt att de samverkande myndigheterna – Migrationsverket, Kriminalvården och polisen – fungerar.

Vi har sedan ett antal år tillbaka en ny rättsordning som i princip påminner om ett normalt domstolsförfarande. Man har gjort utvärderingar av den, och den har bedömts vara rättssäker.

Man får en trovärdighet i systemet som naturligtvis är viktigt för den enskilde, men det är också viktigt för hur de som får ett ja, ett bifall, uppfattas i samhället. Det här är alltså människor som har genomgått en prövning. Den är så odiskutabel. Det är klart att de behöver skydd. Det måste alltså vara skillnad på ett ja och ett nej.

Jag har fått ett antal svar här om hur polisen förbättrar sin samverkan med ett förbättrat samarbete, standardiserade arbetsmetoder, samverkansmodeller, en rad åtgärder som vidtagits och sedan omorganisationen. Men hur ser det då ut?

I år, herr talman, har hittills 7 000 ärenden överlämnats till polisen. 50 procent av dem lär vara i kategori 1, och det är de som är identifierade. Man har då möjlighet att verkställa utvisning, för en svårighet är att man måste ha ett land att kunna utvisa dem till. Men kategori 1 har minskat jämfört med föregående år med 17 procent, samtidigt som vi framgent ser ökningen av antalet asylsökande. Därför är det viktigt att inte bara beskriva vad som är gjort utan att lyfta blicken och se framåt.

Min första fråga till statsrådet är: Hur tänker statsrådet göra för att vända utvecklingen med minus 17 procent?

Anf. 84 Statsrådet ANDERS YGEMAN (S):

Herr talman! Det är sant, som interpellanten säger, att vi under alliansregeringen hade en fallande kvot när det gällde möjligheten att verkställa avvisningar. Det är naturligtvis allvarligt.

Jag och interpellanten är överens om att om man inte har asylskäl ska man återvända. Det är hela grunden för asyl. Finns inte den grunden vid prövningen om återvändande finns det heller inte en rättssäker asylprocess. Då hotas hela grunden för det system vi har. Där är vi överens. Men huvudskälet till denna ökning är inte myndigheternas

arbete. Det tror jag inte går att belasta den avgående alliansregeringen med, utan huvudskälet är att avvísningarna har blivit mycket mer komplicerade. Det har blivit en högre grad av protester, högre grad av sjukdomstillstånd och högre grad av problem med att identifiera dem som ska avvisas, även om det inte gäller för gruppen i kategori 1 som interpellanten nämnde.

När det gäller vad som görs framåt för att ytterligare effektivisera myndigheternas samlade arbete ska Migrationsverket i samverkan med polisen, Kriminalvården och andra berörda myndigheter genomföra en systemanalys av hela asylprocessen. Syftet är bland annat att identifiera vad som kan göras för att ytterligare effektivisera myndigheternas samlade arbete från ansökan till bosättning eller återvändande. När detta arbete har redovisats, i början av 2015, får vi analysera resultatet av det och se om det föranleder ytterligare åtgärder från regeringens sida.

Anf. 85 MIKAEL CEDERBRATT (M):

Herr talman! Det var mycket riktigt så som statsrådet sa att jag nämnde att 50 procent av dessa var förhållandevis lättutvisade. I skenet av det kan man ställa sig frågan varför man har minskat med 17 procent. Det har med trovärdigheten i systemet att göra.

Trovärdigheten i systemet är givetvis viktig, men det finns också en ekonomisk aspekt på detta. Många av dem som inte utvisas är naturligtvis kvar i Migrationsverkets mottagningssystem. Det visar sig att många av de platser man får upphandla på grund av att man inte har fått ut dem som regelmässigt inte borde vara i mottagningssystemet är fyra gånger dyrare. Det är alltså en ekonomisk fråga också.

Låt oss titta på styrningen av polisen. I regelbrevet för 2014 ser man skrivningen ”påtagligt öka antalet verkställda beslut i Migrationsverkets mottagningssystem”. Det finns alltså ett tydligt mandat, och man pekar med hela handen. Ändå har vi minus 17 procent.

Det står också att RPS ska redovisa och kommentera karaktären på ett antal inkomna ärenden. En delredovisning skulle varit inne senast den 2 oktober, tror jag. Vad säger den, om statsrådet vet?

En annan sak av principiell art är viktig. Utlänningsärenden är lite annorlunda när det gäller relationen mellan polisen och andra myndigheter. I många fall är polisen handräckande myndighet. Det gäller i samband med LVU, kronofogden, Skattemyndigheten och psykiatrin. Den grundansvariga myndigheten har hela tiden huvudansvaret för ärendet, men när man misstänker att våld kan behövas lämnar man över till den myndighet som har rätt att utöva våld.

Så är det inte här, utan man överlämnar hela ärendet till polisen. Det innebär att ärendets karaktär utifrån ett ekonomiskt perspektiv hos polisen är att om man inte gör något så kostar det inget. Det finns alltså inga kostnader som ligger, utan de uppstår i Migrationsverket.

Är statsrådet beredd att överväga möjligheten att polisen i relation till utlänningslagstiftningen ska ha ungefär samma roll som man har i relation till många andra?

Jag förstår att statsrådet inte är särskilt förtjust i att pillra för mycket i regleringsbrevet, men ett konkret uppdrag i detta fall borde ändå vara rimligt.

Anf. 86 Statsrådet ANDERS YGEMAN (S):

Herr talman! Det hör till sakens ironi att uppdraget i regleringsbrevet var att påtagligt öka avvisningarna, men resultatet blev att de minskade påtagligt. Nu står en moderat företrädare och vill avkräva ansvar för det av den nytillträdde regeringen. Det finns möjligtvis någon till i kammaren som man skulle kunna avkräva det ansvaret, men det är inte undertecknad.

Formuleringen ledde inte till önskvärt resultat. Varför? Jo, för att den inte följdes av åtgärder. Det spelar ingen roll vad man skriver i ett regleringsbrev om inte verktygen, analysen och systemtänkandet finns där. Därför är det glädjande att från den 1 september i år trädde nya föreskrifter och allmänna råd för polisens verksamhetsarbete i kraft. De nya föreskrifterna ska på ett mer heltäckande sätt reglera polisens arbete med verksamhet. Avsikten är att åstadkomma mer enhetlig ärendehantering i polismyndigheter avseende verksamhetsärenden.

Det är också glädjande med den analys av dessa myndigheter som ska göras. Vi hoppas att den ska leda fram till ett effektivt och rättssäkert arbete med att avvisa dem som inte har rätt att vistas i landet.

Låt mig komplicera bilden ytterligare. Jag tror inte att det egentligen råder någon grundläggande skillnad mellan den tidigare moderatledda regeringen och den nuvarande socialdemokratiskt ledda regeringen vad gäller vikten av en bra asylprocess och vikten av att avvisa dem som inte har rätt att vistas i landet. Men det har blivit svårare för polisen att genomföra avvisningar. Det är betydligt högre grad av protester, av sjukdomsfall och av olika sätt att försöka förhindra polisens arbete.

Jag tror att det är en delförklaring till att den moderatledda regeringen kom så långt ifrån sitt mål i regleringsarbetet och avvisningarna påtagligt minskade, som interpellanten påpekade, i stället för att påtagligt öka.

Anf. 87 MIKAEL CEDERBRATT (M):

Herr talman! Jag för denna diskussion ur ett framtidsperspektiv, för jag ser hur trycket ökar. Jag ser också behovet av att öka effektiviteten hos polisen i detta fall, och jag kan inte riktigt skönja någon strategi hos statsrådet för detta.

Man ska vara medveten om att denna typ av ärenden är mycket svåra och påfrestande för de enskilda, vilket innebär att de egentligen aldrig har varit prioriterade inom polisen. Polisen vill fånga bovar. Det är den polisiära själen. Detta vet jag mycket väl eftersom jag den 7 januari 1976 började min karriär på Polishögskolan i Sörentorp och nu är ledig från min kommissarietjänst. Jag vet att detta inte är något polisiärt drömjobb. Därför måste man vara tydlig i uppdraget.

Jag känner ungefär samma oro som min riksdagskollega Anti Avsan som talade om den stora omorganisationen och risken för att man tappar fart.

Lite kuriosas är att om statsrådet i början av 1980-talet varit ute och gått på Stockholms gator kunde han mycket väl ha stött på radiobil 132 med polisassistent Anti Avsan och herr Cederbratt. Vi har alltså känt varandra en stund, den mannen och jag.

Jag har fått ett svar. Jag tycker att det finns brister i svaret. På min fråga om samverkan blev svaret "samverkansmodell". På min fråga om åtgärder för att effektivisera blir svaret "en rad åtgärder". På min fråga

om att förändra eller utöka polisens uppdrag blir svaret ”omorganisation”.

Detta gör mig orolig. Vi måste bli bättre för att behålla trovärdigheten i asyl- och mottagningssystemet och för att ha en bra hantering av ekonomin.

Anf. 88 Statsrådet ANDERS YGEMAN (S):

Herr talman! Jag får vara glad för att jag inte blev föremål för radiobil 132:s omsorg när jag gick på gatorna i Stockholm på 1980-talet. Det hade definitivt förhindrat mig från att stå här i talarstolen med interpellanten.

I debatten låter det kanske som att vi är mindre överens än vi är. I mitt avslutande inlägg vill jag passa på att tacka interpellanten Mikael Cederbratt för en bra debatt. Han lyfter upp viktiga frågeställningar för framtiden.

Vi har inte haft en sådan här förändring av asylärenden sedan andra världskriget. Det innebär självklart stora påfrestningar på Migrationsverket, på vårt mottagande och på vår möjlighet att stå upp för en human och rättssäker asylprocess. Ska vi klara det måste återvändandet av dem som inte får asyl och alltså inte har rätt att vistas i landet fungera bra.

Jag hoppas att vi kan fortsätta diskussionen om vilka åtgärder som är bäst för att klara det. Jag har föreslagit några, och interpellanten har föreslagit andra. Jag har egentligen bara avvisat tron på att man genom regleringsbrev påtagligt kan öka ärendehantering. Det måste vara betydligt mer målmedvetet gnetande i vardagen för att få fart på denna verksamhet, tror jag.

Jag tackar åter för debatten och hoppas att vi kan föra den fler gånger från riksdagens talarstol.

Överläggningen var härmed avslutad.

§ 14 Svar på interpellation 2014/15:130 om ny statlig upphandlingsmyndighet

Anf. 89 Statsrådet ARDALAN SHEKARABI (S):

Herr talman! Per Åsling har frågat mig varför jag och regeringen har valt att lokalisera ännu en myndighet till huvudstaden utan att väga in de fördelar som en lokalisering på annan ort skulle ge ur såväl ett kostnadsmässigt och ett verksamhetsmässigt som ett tillväxtpolitiskt perspektiv.

Regeringen har i budgetpropositionen för 2015 (utgiftsområde 2, Samhällsekonomi och finansförvaltning) bland annat uttalat att utgångspunkten för nya myndigheter är att de i första hand bör lokaliseras utanför Stockholms län.

Alla beslut om hur förvaltningen ska organiseras vägleds av att förvaltningens organisation ska vara tydlig, ändamålsenlig och kostnadseffektiv. Myndigheterna ska ges goda förutsättningar att bedriva sin verksamhet på ett effektivt och rättssäkert sätt. För att uppnå detta

kan myndighetsstrukturen behöva förändras. Det kan ske genom att befintliga verksamheter ombildas.

När en myndighet bildas genom överföring eller sammanslagning av uppgifter från andra myndigheter måste regeringen, vid beslut om var myndigheten ska lokaliseras, naturligtvis ta hänsyn till befintliga verksamheter. Det handlar bland annat om att ta till vara den befintliga personalens kompetens och erfarenhet så att myndighetens kompetensförsörjning inte äventyras.

Upphandlingsstödet inordnades i Konkurrensverket under 2014. Regeringen anser dock att det finns flera fördelar med att separera upphandlingsstödet från tillsynsverksamheten och bilda en ny fristående myndighet för upphandlingsstöd.

Regeringens målsättning är att förändringen ska ske med minsta möjliga återverkningar på verksamheten. Vid organisationsförändringar finns det ett arbetsrättsligt regelverk som reglerar hur anställningarna hanteras. Bestämmelserna i 6 b LAS ska i det sammanhanget beaktas. I syfte att säkerställa den kompetens som byggts upp i den nuvarande organisationen ska myndigheten vara lokaliserad i Stockholm.

Genom att lokalisera den nya myndigheten till Stockholm skapar regeringen således förutsättningar för myndigheten att bedriva sin verksamhet på ett effektivt och rättssäkert sätt.

Anf. 90 PER ÅSLING (C):

Herr talman! Jag tackar statsrådet för svaret.

Riksdagen har vid ett flertal tillfällen under många år uttalat vikten av statliga myndigheters närvaro i olika delar av landet. Att den statliga närvaron har en stor betydelse för arbetsmarknaden liksom för regioners utveckling och tillväxt har stöd i både forskning och praktisk erfarenhet. Dessutom är detta positivt för den statliga verksamheten.

Erfarenheter från hela landets vardagsliv ger en mer kompetent, vidsynt och accepterad statlig förvaltning som kan utföra sin centrala uppgift att väga olika perspektiv mot varandra på ett bättre sätt.

Trots den starka uppslutning som under decennier funnits här i riksdagen bakom dessa utgångspunkter, där riksdagen uttalat att nybildade myndigheter i första hand ska lokaliseras utanför huvudstadsområdet, har detta gett väldigt små uttryck i praktisk handling. De allra flesta myndigheter har med både socialdemokratiska och borgerliga regeringars goda minne förlagt sin verksamhet till Storstockholmsregionen.

Antalet statliga myndigheter är fortsatt starkt snedfördelat runt om i landet. Andra staden Göteborg har i dagsläget bara en handfull myndigheter.

Låt mig konstatera att det är viktigt att den statliga lokaliseringspolitikens betraktas med tillväxtpolitiska utgångspunkter snarare än att statliga jobb ska ses som en kompensation.

Med det sagt vill jag nämna min egen residensstad Östersund som ett exempel där en stor del av de lokaliserade myndigheterna efter en garnisonsnedläggning klart har bidragit till regional utveckling, till att den offentliga verksamheten har stärkts med god kompetensförsörjning och till att myndighetschefer har fattat beslut som innebär att betydligt

fler jobb än vad det dåvarande regeringsbeslutet innebar har förlagts till just Östersund.

Nu senast har vi sett en positiv utveckling när det gäller Statens servicecenter, vilket är mycket glädjande. Liknande effekter kan uppvisas på andra platser där staten medverkat till att flytta uppgifter.

Låt mig konstatera, herr talman, att en modern lokaliseringspolitik ska verka för att statliga myndigheter, funktioner och verksamheter placeras med hela landet som utgångspunkt, gärna i mindre orter. Nya myndigheter bör regelmässigt placeras utanför Stockholmsområdet.

Med den utgångspunkten är det klart att jag beklagar regeringens beslut att förlägga upphandlingsmyndigheten till Stockholm. Jag vill be statsrådet att förtydliga motiven.

Jag upprepar det jag sa i min interpellation: Varför väljer regeringen att lokalisera myndigheten till Stockholm utan att väga in de fördelar som en lokalisering på annan ort skulle kunna ge ur såväl ett kostnads- och verksamhetsmässigt som ett tillväxtmässigt perspektiv?

Anf. 91 MONICA GREEN (S):

Herr talman! Jag hälsar statsrådet Ardalan Shekarabi välkommen. Det ska bli trevligt att ha statsrådet som svarar på interpellationer här i kammaren.

Jag vill passa på att framföra en hälsning från många som är intresserade av upphandlingsfrågor. Det intresset växer väldigt i hela Sverige, inte minst – tror jag – för att statsrådet har ett så stort engagemang i frågan. Många vill vara med, och de känner att de kan påverka mycket mer än vad de trodde innan. Det går att ställa helt andra krav än vad man tidigare tänkt. Vi välkomnar det, liksom den nya lagstiftning som nu ska jobbas fram.

Jag vill dessutom passa på att berätta en annan sak, nämligen att jag har träffat på personer som blev väldigt glada när regeringsförklaringen lästes upp och det blev klart att upphandlingsdelarna skulle lyftas ut ur Konkurrensverket. De tycker att det var det bästa statsrådet kunde göra. Med en bra rivstart visas att upphandlingsfrågorna är så viktiga att det behöver vara en särskild myndighet och att kompetensen behövs, eftersom detta växer nu.

Jag träffade Upphandlingsdialog från Dalarna i veckan, och de sa att de jublade över beskedet. Det tycker jag är bra, och jag ville framföra det till statsrådet.

Jag välkomnar debatten om lokalisering. Jag är glad över att Centerpartiet är lite självkritiskt och att Per Åsling ganska tydligt skriver att vi inte ska gå i gamla hjulspår. Då läser jag förstås in att den borgerliga regeringen inte var särskilt duktig på att decentralisera eller lokalisera ute i landet.

Vi vet att urbaniseringen ökade lavinartat under den borgerliga regeringens tid. Vi får dra lärdom av det och se hur vi fortsättningsvis ska kunna vara med och både vända urbaniseringen och hjälpa till från statens sida när nya myndigheter tillsätts.

I övrigt har jag ingenting att tillägga.

Anf. 92 Statsrådet ARDALAN SHEKARABI (S):

Herr talman! Jag tackar för synpunkterna från båda interpellanterna.

Jag tror att vi alla tre är överens om att vi måste jobba med att hela Sverige ska växa. Vi har Europas högsta urbaniseringstakt. Det innebär stora utmaningar för politiken och samhället, och staten måste ta ansvar för att skapa förutsättningar för tillväxt och ekonomisk och social utveckling i hela landet. Då är aspekter som utlokalisering *en* del av arbetet. Vi tar väldigt allvarligt på och kommer att jobba med det.

Men det är viktigt att vi använder den offentliga marknaden som ett instrument för att få tillväxt och ekonomisk utveckling i hela landet. Offentliga upphandlingar kan användas som ett verktyg för strategisk samverkan mellan den offentliga och den privata sektorn.

Vi har en stolt tradition kring detta. Backar vi till 1900-talet ser vi många goda exempel där staten, kommunerna och landstingen jobbade tillsammans med den privata sektorn och skapade förutsättningar för utveckling och innovationer.

Det är viktigt att vi fortsätter med detta – viktigt att vi använder de 600 miljarder som man upphandlar för årligen i Sverige för att se till att staten, kommunerna och landstingen har en strategisk samverkan med näringslivet också ute i landet. Vi ska åtminstone inte missgynna de små och medelstora aktörer som finns i vårt land och som vill delta i de offentliga kontrakten. Vi ska se till att inte missgynna de små och medelstora aktörer som finns inom jordbruket och livsmedelsproduktionen. De är viktiga delar i vårt samhälle och vår ekonomi.

Då är det viktigt att offentliga upphandlingar genomförs på ett professionellt sätt och att offentliga upphandlingar genomförs på ett sätt som inte exkluderar små och medelstora aktörer. Då är upphandlingsstödet viktigt.

Den förra regeringen valde att samla upphandlingsstödet i Konkurrensverket. Det innebär att anställningar för människor flyttade från bland annat Kammarkollegiet och Miljöstylningsrådet till Konkurrensverket. Dessutom har Konkurrensverket nyanställt många människor som arbetar med upphandlingsstöd. Poängen är att de människorna ska ge stöd till bland annat kommunerna och landstingen, så att de genomför bättre offentliga upphandlingar, och ta fram riktlinjer och stöd, så att vi kan använda det här verktyget för att få bättre tillväxt och utveckling i hela vårt land.

Vi menar då att det vore fel att skapa en svår situation för dem som arbetar i Konkurrensverket i dag med upphandlingsstödet. Om de precis har börjat sitt arbete i Konkurrensverket och gör ett väldigt bra jobb – många kompetenta, intresserade och engagerade tjänstemän – ger vi dem bättre förutsättningar om den nya myndighet som tar hand om upphandlingsstödet är lokaliserat till Stockholm.

De har precis flyttat in till Konkurrensverket, och det skulle bli en ännu en förändring. Då är det bättre att säkerställa att den kompetens som finns på Konkurrensverket i dag kan fortsätta i den nya, fristående upphandlingsstödsmyndigheten, så att det därmed blir ett bättre stöd och en bättre samverkan med kommunsektorn. Det kan leda till betydligt större samverkan mellan kommunerna och den privata sektorn, och det är precis vad vi behöver för att få fart på tillväxten och den ekonomiska utvecklingen i hela vårt land.

Anf. 93 PER ÅSLING (C):

Herr talman! Tack, statsrådet! Det är bra utgångspunkter att se hela landet och se behovet av tillväxt och utveckling i hela landet och nyttja den offentliga sektorns stora upphandlingskraft i form av de 600 miljarder som årligen handlas upp.

Men det riskerar att bli tomma ord om resonemanget bakom regeringens ställningstagande och beslut bygger på att verksamheter inte ska kunna lokaliseras utanför Stockholm. Att fortsätta rada upp frågor på det sättet gör att verksamheten liksom andra verksamheter riskerar att ständigt bli kvar i Stockholm, oavsett om vi pratar om ny eller befintlig verksamhet.

Det får inte vara så att verksamhet lokaliseras till Stockholm därför att det är lättast. Man faller lätt in i ett tankemönster som tidigare. Det gäller politiska beslutsfattare och ansvariga för myndigheters lokalisering, men det gäller också myndighetschefer.

Det är värdefullt att regeringen i budgetpropositionen uttalar att utgångspunkten ska vara att myndigheter i första hand ska lokaliseras utanför Stockholm. Nu hade man första chansen, men den tog man inte.

Det är också bra att statsrådet i svaret konstaterar att myndigheter ska ha goda förutsättningar att bedriva sin verksamhet på ett effektivt och rättssäkert sätt. Vi har samma uppfattning på den punkten. Men det får inte vara liktydigt med att verksamheten måste befinna sig i Stockholm.

Jag tycker också att det är bra att statsrådet i svaret lyfter fram behovet av bra kompetensförsörjning och att verksamheter kan behöva omlokaliseras. Men när det gäller kompetensförsörjningen får det inte vara liktydigt med att verksamheten ska förläggas till Stockholm.

Vi vet hur det har varit när myndigheter på grund av regeringsbeslut har fått i uppdrag att flytta. Jag vill återgå till det exempel som jag tog upp i mitt förra anförande. Det var ett rabalder om Folkhälsoinstitutet – verksamheten skulle inte kunna bedrivas om den flyttade till Östersund och Jämtland. Den myndighetschef som uttalade de orden, när regeringsbeslutet fattades, bad sedan om ursäkt och kunde konstatera att förutsättningarna för att bedriva Folkhälsoinstitutets verksamhet var goda i Jämtland.

Jag kan också dra mig till minnes att när den dåvarande regeringen för cirka ett år sedan fattade beslut om att Diskrimineringsombudsmannen skulle titta på möjligheterna att flytta till Tensta eller Rinkeby var det likadant där: Några kilometer i Stockholm sa man var omöjligt – verksamheten skulle inte kunna få rätt kompetensförsörjning.

Med de här exemplen vill jag bara säga: Det är så lätt att hamna i gamla hjulspår och fastna i samma argument som tidigare.

Statsrådet! Tänk om, tänk Östersund! Ändra upphandlingsmyndighetens lokalisering till Östersund!

Anf. 94 MONICA GREEN (S):

Herr talman! Så trevligt att det är så många intresserade ungdomar på läktaren! Det är härligt med ungdomar som är intresserade av politik och Sveriges riksdag.

Nu diskuterar vi upphandlingsfrågor och hur man i kommuner och landsting ska kunna påverka så att vi ser till att kommuner och landsting

kan köpa in mer ekologisk mat, mer närodlad mat och så vidare till våra äldre, våra barn och våra skolor.

Den kompetens som har lyfts ut från Konkurrensverket har nyligen lyfts ut – det gjordes under våren 2014. Jag kan alltså förstå att det just i det här fallet kan bli svårt att bara tre månader efteråt säga: Nu ska ni flytta till Skövde. Jag kan ju tänka mig att man lokaliserar myndigheter även till Skövde och inte bara till Östersund, som Per Åsling pratar om. Det kan ju lika gärna handla om Skövde.

Jag kan förstå att man inte kan göra så, och nu vill vi inte tappa tid och flytta, för det är dyrbar tid när vi ska komma i gång med ett mycket viktigt arbete.

Jag vill avsluta med att säga, eftersom det är mitt sista inlägg, att det ska bli intressant att följa upphandlingsfrågorna och hur vi ska sätta fart på detta. Dessutom vill jag hälsa statsrådet välkommen till Skövde. Jag tror att det finns mycket att titta på där, och det kan vara intressant att utveckla detta när vi ska diskutera frågorna om upphandling för kommuner och landsting.

Anf. 95 BÖRJE VESTLUND (S):

Herr talman! Inte heller jag kunde låta bli att gå upp i den här frågan, som brukar engagera riksdagen mycket. Man kan väl säga: Varje opposition tycker att detta är en viktig fråga. Man tycker dock inte att den är lika viktig när man kommer i regeringsställning. Det tror jag att vi kan ena oss om här i kammaren.

Det är ett antal nya myndigheter som har kommit till under de åtta borgerliga åren. Det är klart att några naturligt har kunnat förläggas utanför Stockholm. Havs- och vattenmyndigheten är ett exempel på detta. Det kanske inte hade varit så smart att lägga den myndigheten mitt inne i Stockholm. Den skulle ju hantera havet, och det kanske inte finns så mycket hav i innerstaden i Stockholm, även om vattnet här mynnar ut i ett hav. Det finns alltså en naturlig förklaring till det.

Efter att exempelvis Socialstyrelsen delades upp i två delar kan man ställa frågan: Var ligger de olika delarna nu? Båda ligger kvar i samma lokaler vid Rålambshov. Varför gör de det? Ställde Centerpartiet krav på att de skulle flyttas utanför Stockholm?

Sedan kan jag säga att Östersund i alla fall har myndigheter. Det måste Per Åsling erkänna. Men hela Kalmar län har inte en enda statlig myndighet. Därför kanske det är deras tur den här gången, om vi skulle vara lite rättvisa i dessa sammanhang.

Jag tror helt enkelt att den här frågan alltid har funnits på riksdagens dagordning och att vi alltid kommer att få diskutera den.

Som stockholmare ska jag säga en sak. En gång i tiden var ambitionen av många olika skäl att allting inte skulle ligga i Stockholms innerstad. När man tog det beslutet var det väl mest för att det inte fanns så mycket plats. Men med tiden har myndigheterna flyttat in till innerstaden igen. Många myndigheter som låg utspridda i till exempel Solna, Vällingby och på många andra håll är i dag inflyttade till Stockholms innerstad. Alla vi som har varit på Vattenfall vet att de hade flera kvarter i Råcksta. I dag är det borta helt och hållet, och Vattenfalls huvudkontor ligger vid Stureplan.

Jag tycker att detta är en oroande utveckling, det vill säga när myndigheterna fattar dessa beslut själva.

När vi tog upp de här frågorna med den förra regeringen sade man att myndigheterna själva också måste ha rätt att besluta om var de ska vara utifrån det behov som de har. Jag tror att vi kan vara helt eniga om att alla myndigheter som finns någon annanstans i landet måste ha åtminstone några kontorsrum i huvudstaden för att kunna hantera till exempel kontakter med regeringen och andra. Det tror jag att vi kan vara helt överens om.

Men det som är komplicerat i denna fråga är var detta ska ligga och vem som ska bestämma. Ska Sveriges riksdag bestämma det, eller ska man göra det i samband med att man har etablerat denna myndighet? Det är det som är den stora frågan.

Anf. 96 Statsrådet ARDALAN SHEKARABI (S):

Herr talman! Jag tror att det finns en bred enighet om dessa frågor i Sveriges riksdag, och jag tror att vi har goda förutsättningar att ha ett samarbete mellan regeringen och Centerpartiet i denna typ av frågor eftersom detta är ett bredare perspektiv.

Myndigheterna är en aspekt, och när det gäller dem har vi varit tydliga med att de ska vara lokaliserade utanför Stockholms län om förutsättningarna finns. Det är så att säga huvudregeln, och det kommer vi att arbeta med. Detta är ett viktigt perspektiv för regeringen. Vi arbetar med detta redan nu.

Statens servicecenter, som är en myndighet som finns lokaliserad bland annat i Gävle och Östersund, kommer att få ett större ansvarsområde. Verksamheten där kommer att byggas ut. Det innebär fler arbetsplatser i bland annat Östersund och Gävle. Detta är en utveckling som regeringen tror på.

Men när det gäller upphandlingsstödet för jag dagligen samtal med kommunpolitiker, inte minst centerpartistiska kommun- och landstingspolitiker, som efterlyser ett starkare upphandlingsstöd och en upphandlingsmyndighet som tydligare kan ta fram riktlinjer och rekommendationer, så att vi kan använda upphandlingar strategiskt bland annat genom att inte missgynna små och medelstora företag. Om detta underlag och detta stöd inte finns kan vi inte använda offentliga upphandlingar som ett strategiskt verktyg för att få tillväxt i hela landet.

Den förra regeringen har nyligen omorganiserat upphandlingsstödet, och människor har flyttat in från olika myndigheter till en ny myndighet som har fått ta över ansvaret. Dessutom har nyanställningar gjorts.

Nu ska vi återigen omorganisera eftersom vi inte tror på den modell som i dag finns i Konkurrensverket, där samma myndighet har hand om tillsyn och frågor om upphandlingsstöd. Då måste man bedöma denna fråga utifrån bakgrunden att vi vill behålla denna kompetens och utveckla upphandlingsstödet. Det är också en skyldighet som vi har gentemot de kommun- och landstingspolitiker som efterlyser detta stöd.

Här måste vi göra bedömningen att det ändå är mer ändamålsenligt att den här verksamheten fortsätter att bedrivas i Stockholm, så att människor med denna kompetens som precis har flyttat in i Konkurrensverket kan fortsätta sitt arbete och erbjuda bland andra kommuner och landsting upphandlingsstöd.

Men vi ska jobba med dessa frågor. Regeringens ambition är, som sagt, att nya myndigheter som huvudregel ska vara lokaliserade utanför Stockholms län.

Det är viktigt att säga att av de ca 244 förvaltningsmyndigheter som vi i dagsläget har i Sverige är närmare 100 lokaliserade på annan ort än Stockholm. Vi har alltså redan en utlokalisering av myndigheter. Det är rätt. Som Per Åsling var inne på är det bra för effektiviteten och verksamhetsutvecklingen i våra myndigheter. Det är viktigt som en metod för att utveckla den statliga förvaltningen att ha en utspridning och en mångfald av olika geografiska orter när det gäller lokalisering av myndigheter. Det ställer sig regeringen bakom.

Jag ser fram emot ett närmare samarbete mellan regeringen och bland annat Centerpartiet i denna typ av frågor. Jag tror att vi kan hitta en hel del konkreta frågor som vi kan samlas kring och samarbeta om.

Anf. 97 PER ÅSLING (C):

Herr talman! Egentligen är det tillväxtfrågor som vi diskuterar. Det var min utgångspunkt när jag lyfte fram frågan om var myndigheter ska lokaliseras.

Det är viktigt att slå fast att grunden för tillväxt och utveckling i hela landet och i alla regioner är företag som startar upp, som anställer och som växer. Företagen är grunden för sysselsättning och därmed skatteintäkter.

Men den offentliga verksamhetens lokalisering kan underlätta för att det skapas ett bättre näringslivsklimat och kan underlätta försörjningen av personal. Om det är fråga om omlokalisering och om att människor flyttar är det ofta två personer som ska ha ett jobb.

Jag ser ett antal klusterbildningar runt om i landet som har uppstått när verksamheter har flyttat. Det är positivt, och min utgångspunkt är att klusterbildningar ska fortsätta att byggas upp.

Det är också viktigt att man ser möjligheten att flytta delar av offentlig verksamhet runt om i landet som med fördel kan placeras på mindre orter. Detta säger jag utifrån ett samhällsekonomiskt perspektiv. Det är summan av våra regioners ekonomiska verksamhet och tillväxt som ger den samhällsekonomiska kaka som vi har att fördela i landet.

Jag tackar statsrådet för svaret, och jag vill återigen uppmäna honom att titta på Östersund. Statsrådet är hjärtligt välkommen att besöka länet och den fina verksamheten där.

Anf. 98 BÖRJE VESTLUND (S):

Herr talman! Jag tror att alla riksdagsledamöter vid något tillfälle måste kräva att de får någon verksamhet till sin egen region. Jag tror att det ligger i sakens natur. Jag tror att vi ska vara glada att vi har den ordningen. När man kommer till kammaren är det ens skyldighet att man ser till att man gynnar sin egen region, annars hade man inte blivit vald. Så är det.

Jag kan konstatera att vi är överens om mycket, men den här frågan diskuterades ju lika mycket under alliansregeringen när man lokaliserade myndigheter till Stockholm. Det var en ständigt pågående debatt, och den kommer nog alltid att pågå därför att vi aldrig kommer att bli överens. Vi

sliter åt olika håll, och jag tror att det är naturligt. Men det är viktigt att man har den diskussionen hela tiden.

Anf. 99 Statsrådet ARDALAN SHEKARABI (S):

Herr talman! Jag vill tacka Per Åsling för interpellationen, och jag vill också tacka de övriga som har deltagit i debatten. Detta är ett viktigt område och en del av ett större arbete med att utveckla den statliga förvaltningen i Sverige. Det gäller inte minst att få en bättre samverkan mellan staten och andra politiska nivåer, primärkommunerna, landstingen och regionerna.

De offentliga samarbetsformerna behöver utvecklas, och det kommer regeringen att fortsätta att arbeta med. Vi har också en samsyn när det gäller målet om att nya myndigheter i första hand ska lokaliseras utanför Stockholms län. Just i den här specifika myndighetens fall fanns inte dessa förutsättningar, eftersom en omorganisering redan hade skett under 2014.

Men vi kommer att arbeta ur dessa aspekter. För den här regeringen är arbetet med att hålla ihop vårt samhälle och skapa ekonomisk och social utveckling i hela landet en väldigt central del av politiken.

Jag vet att Per Åsling har ett starkt engagemang i dessa frågor. Jag vet också att Centerpartiet har en tradition av att arbeta med de frågorna, och jag ser fram emot ett gott samarbete och en nära dialog om hur vi kan hålla ihop vårt samhälle, inte minst ur perspektivet offentliga upphandlingar och den statliga förvaltningen.

Överläggningen var härmed avslutad.

§ 15 Anmälan om interpellationer

Följande interpellationer hade framställts:

den 27 november

2014/15:161 Insatser för att minska risken för fallolyckor bland äldre

av *Margareta B Kjellin* (M)
till statsrådet Åsa Regnér (S)

2014/15:162 Statligt huvudansvar för skolan

av *Daniel Riazat* (V)
till utbildningsminister Gustav Fridolin (MP)

2014/15:163 MU-avtalet

av *Cecilia Magnusson* (M)
till kultur- och demokratiminister Alice Bah Kuhnke (MP)

2014/15:164 Reformering av Arbetsförmedlingen

av *Roger Haddad* (FP)
till arbetsmarknadsminister Ylva Johansson (S)

2014/15:165 Regeringens prioriteringar för idrotten

av *Saila Quicklund* (M)
till statsrådet Gabriel Wikström (S)

2014/15:166 Godstrafikens påverkan på Ystad

av *Tuve Skånberg* (KD)
till statsrådet *Anna Johansson* (S)
2014/15:167 Vårdval
av *Per Åsling* (C)
till statsrådet *Gabriel Wikström* (S)

Prot. 2014/15:29
28 november

§ 16 Anmälan om frågor för skriftliga svar

Följande frågor för skriftliga svar hade framställts:

den 27 november

2014/15:107 Hjärtstartare på allmän plats
av *Phia Andersson* (S)
till försvarsminister *Peter Hultqvist* (S)
2014/15:108 Utlämnande av personuppgifter till företag utanför Sverige
av *Mathias Sundin* (FP)
till justitie- och migrationsminister *Morgan Johansson* (S)
2014/15:109 Skatteverkets kostnadsavdrag för musiker och sångare
av *Cecilia Magnusson* (M)
till finansminister *Magdalena Andersson* (S)
2014/15:110 Oproportionerligt mottagande av migranter
av *Markus Wiechel* (SD)
till justitie- och migrationsminister *Morgan Johansson* (S)
2014/15:111 Förutsättningarna för Örestat
av *Boriana Åberg* (M)
till statsrådet *Kristina Persson* (S)
2014/15:112 Utveckling av biodrivmedlets konkurrenskraft
av *Mikael Dahlgvist* (S)
till klimat- och miljöminister *Åsa Romson* (MP)

§ 17 Kammaren åtskildes kl. 14.02.

Förhandlingarna leddes
av förste vice talmannen från sammanträdets början till § 9 anf. 38
(delvis),
av tredje vice talmannen därefter till och med § 12 anf. 77 (delvis) och
av förste vice talmannen därefter till sammanträdets slut.

Vid protokollet

ABIGAIL CHOATE

§ 1 Justering av protokoll.....	1
§ 2 Anmälan om ersättare.....	1
§ 3 Anmälan om fördröjda svar på interpellationer	1
§ 4 Anmälan om granskningsrapport	2
§ 5 Svar på interpellation 2014/15:133 om biståndspengar för asylmottagande.....	2
Anf. 1 Statsrådet ISABELLA LÖVIN (MP).....	2
Anf. 2 MARKUS WIECHEL (SD).....	3
Anf. 3 Statsrådet ISABELLA LÖVIN (MP).....	4
Anf. 4 MARKUS WIECHEL (SD).....	5
Anf. 5 Statsrådet ISABELLA LÖVIN (MP).....	6
Anf. 6 MARKUS WIECHEL (SD).....	7
Anf. 7 Statsrådet ISABELLA LÖVIN (MP).....	7
§ 6 Svar på interpellation 2014/15:45 om jämställda pensioner vid skilsmässa.....	8
Anf. 8 Statsrådet ÅSA REGNÉR (S)	8
Anf. 9 MARIA ARNHOLM (FP)	9
Anf. 10 Statsrådet ÅSA REGNÉR (S)	10
Anf. 11 MARIA ARNHOLM (FP)	11
Anf. 12 Statsrådet ÅSA REGNÉR (S)	11
Anf. 13 MARIA ARNHOLM (FP)	12
Anf. 14 Statsrådet ÅSA REGNÉR (S)	12
§ 7 Svar på interpellation 2014/15:100 om nedläggning av Äldreutredningen	13
Anf. 15 Statsrådet ÅSA REGNÉR (S)	13
Anf. 16 LARS-ARNE STAXÄNG (M).....	14
Anf. 17 MARGARETA B KJELLIN (M).....	15
Anf. 18 Statsrådet ÅSA REGNÉR (S)	16
Anf. 19 LARS-ARNE STAXÄNG (M).....	17
Anf. 20 MARGARETA B KJELLIN (M).....	18
Anf. 21 VERONICA PALM (S)	18
Anf. 22 Statsrådet ÅSA REGNÉR (S)	19
Anf. 23 LARS-ARNE STAXÄNG (M).....	19
Anf. 24 VERONICA PALM (S)	20
Anf. 25 Statsrådet ÅSA REGNÉR (S)	20
§ 8 Svar på interpellation 2014/15:107 om nationella insatser för hemlösa EU-migranter	21
Anf. 26 Statsrådet ÅSA REGNÉR (S)	21
Anf. 27 MATS PERSSON (FP).....	22
Anf. 28 Statsrådet ÅSA REGNÉR (S)	23
Anf. 29 MATS PERSSON (FP).....	24
Anf. 30 Statsrådet ÅSA REGNÉR (S)	24
Anf. 31 MATS PERSSON (FP).....	25
Anf. 32 Statsrådet ÅSA REGNÉR (S)	26
§ 9 Svar på interpellation 2014/15:113 om personlig assistans.....	26
Anf. 33 Statsrådet ÅSA REGNÉR (S)	26
Anf. 34 MAJ KARLSSON (V)	28

Anf. 35 Statsrådet ÅSA REGNÉR (S)	29
Anf. 36 MAJ KARLSSON (V)	29
Anf. 37 BÖRJE VESTLUND (S)	30
Anf. 38 Statsrådet ÅSA REGNÉR (S)	30
Anf. 39 MAJ KARLSSON (V)	31
Anf. 40 Statsrådet ÅSA REGNÉR (S)	31
§ 10 Svar på interpellationerna 2014/15:33 och 108 om	
effekter av särskild löneskatt för äldre	31
Anf. 41 Finansminister MAGDALENA ANDERSSON (S)	31
Anf. 42 JAN ERICSON (M)	32
Anf. 43 LARS-ARNE STAXÅNG (M)	33
Anf. 44 ERIK EZELIUS (S)	34
Anf. 45 MARGARETA B KJELLIN (M)	35
Anf. 46 MONICA GREEN (S)	35
Anf. 47 Finansminister MAGDALENA ANDERSSON (S)	36
Anf. 48 JAN ERICSON (M)	38
Anf. 49 LARS-ARNE STAXÅNG (M)	39
Anf. 50 ERIK EZELIUS (S)	39
Anf. 51 MARGARETA B KJELLIN (M)	40
Anf. 52 MONICA GREEN (S)	40
Anf. 53 BÖRJE VESTLUND (S)	41
Anf. 54 Finansminister MAGDALENA ANDERSSON (S)	42
Anf. 55 JAN ERICSON (M)	43
Anf. 56 BÖRJE VESTLUND (S)	43
Anf. 57 Finansminister MAGDALENA ANDERSSON (S)	44
§ 11 Svar på interpellationerna 2014/15:124, 132 och 135 om	
vägsplitageavgiftens påverkan på Sveriges och Norrlands	
näringsliv	45
Anf. 58 Finansminister MAGDALENA ANDERSSON (S)	45
Anf. 59 HELENA LINDAHL (C)	45
Anf. 60 ULF BERG (M)	46
Anf. 61 LOTTA FINSTORP (M)	47
Anf. 62 BÖRJE VESTLUND (S)	48
Anf. 63 Finansminister MAGDALENA ANDERSSON (S)	49
Anf. 64 HELENA LINDAHL (C)	50
Anf. 65 ULF BERG (M)	51
Anf. 66 LOTTA FINSTORP (M)	52
Anf. 67 BÖRJE VESTLUND (S)	53
Anf. 68 MONICA GREEN (S)	54
Anf. 69 Finansminister MAGDALENA ANDERSSON (S)	54
Anf. 70 HELENA LINDAHL (C)	55
Anf. 71 ULF BERG (M)	56
Anf. 72 LOTTA FINSTORP (M)	56

Anf. 73 MONICA GREEN (S)	57
Anf. 74 Finansminister MAGDALENA ANDERSSON (S)	58
§ 12 Svar på interpellation 2014/15:127 om polisens arbetsmetoder vid våldtäktsutredningar	58
Anf. 75 Statsrådet ANDERS YGEMAN (S).....	58
Anf. 76 ANTI AVSAN (M)	59
Anf. 77 Statsrådet ANDERS YGEMAN (S).....	60
Anf. 78 ANTI AVSAN (M)	60
Anf. 79 Statsrådet ANDERS YGEMAN (S).....	61
Anf. 80 ANTI AVSAN (M)	62
Anf. 81 Statsrådet ANDERS YGEMAN (S).....	62
§ 13 Svar på interpellation 2014/15:140 om polisens verkställande av avvisningsbeslut.....	63
Anf. 82 Statsrådet ANDERS YGEMAN (S).....	63
Anf. 83 MIKAEL CEDERBRATT (M).....	64
Anf. 84 Statsrådet ANDERS YGEMAN (S).....	65
Anf. 85 MIKAEL CEDERBRATT (M).....	65
Anf. 86 Statsrådet ANDERS YGEMAN (S).....	66
Anf. 87 MIKAEL CEDERBRATT (M).....	66
Anf. 88 Statsrådet ANDERS YGEMAN (S).....	67
§ 14 Svar på interpellation 2014/15:130 om ny statlig upphandlingsmyndighet	67
Anf. 89 Statsrådet ARDALAN SHEKARABI (S).....	67
Anf. 90 PER ÅSLING (C).....	68
Anf. 91 MONICA GREEN (S)	69
Anf. 92 Statsrådet ARDALAN SHEKARABI (S).....	70
Anf. 93 PER ÅSLING (C).....	71
Anf. 94 MONICA GREEN (S)	72
Anf. 95 BÖRJE VESTLUND (S).....	72
Anf. 96 Statsrådet ARDALAN SHEKARABI (S).....	73
Anf. 97 PER ÅSLING (C).....	74
Anf. 98 BÖRJE VESTLUND (S).....	74
Anf. 99 Statsrådet ARDALAN SHEKARABI (S).....	75
§ 15 Anmälan om interpellationer.....	75
§ 16 Anmälan om frågor för skriftliga svar	76
§ 17 Kammaren åtskildes kl. 14.02.....	76